

GUIA D'ESTRATÈGIES DE MILLORA EDUCATIVA

Com incidir en l'èxit
educatiu de les persones
joves des de les polítiques
locals de joventut

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

Autoria: Laura Mencía

Col·laboracions: Pau Serracant, Roger Soler i Xavier Úcar

Agraïments al Grup de Treball Joventut i Educació:

Lluís Baixeras, Diputació de Barcelona

Dolors Bautista, Diputació de Barcelona

Felisa Bravo, Diputació de Barcelona

Dídac Contreras, Oficina Jove El Garraf

Montse Dolcet, Ajuntament de Lleida

Mamen García, Ajuntament de Barcelona (CAAJ)

Xavier García, Direcció General d'Educació Secundària Obligatoria i Batxillerat

David Guardia, Consell Nacional de la Joventut de Catalunya

Sebastià Martínez, Ajuntament de Terrassa

Myrte Monseny, Agència Catalana de la Joventut (Girona)

Anna Moral, Direcció General de Joventut

Virgínia Morillas, Ajuntament d'El Prat de Llobregat

Eva Ontoso, Oficina Jove de l'Estany

Alba Pascual, Consell Comarcal del Bages

Cristina Pérez, Diputació de Barcelona

Nati Puvill, Consell Comarcal del Maresme

Jesusa Rodríguez, Agència Catalana de la Joventut

Àngel Rossell, Ajuntament de Cerdanyola del Vallès

Gabriel Serra, Oficina Jove Conca de Barberà

Sònia Valle, Ajuntament de Terrassa

Núria Vallès, Agència Catalana de la Joventut

Pepi Vázquez, Ajuntament de Viladecans

Ma. Lluïsa Ventura, Oficina Jove Baix Ebre

Mireia Vilamala, Agència Catalana de la Joventut

Maria Villegas, Ajuntament de Torelló

Agraïment a altres col·laboracions:

Isabel Aguilera, Joan Josep Alonso, Maribel García, David Martínez, Elisenda Rosanas i Joan Salellas

© **Generalitat de Catalunya, 2016**
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies
Direcció General de Joventut

Avis legal: Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-No Comercial-Sense Obres Derivades 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor, i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Aquesta publicació es pot consultar a www.gencat.cat/joventut/observatori i a [Viquilibres](#)

Direcció General de Joventut
C/ Calàbria, 147
08015 Barcelona

1a edició electrònica: juliol de 2016

Disseny i maquetació: Unitat d'Autoedició i Disseny. Direcció General de Joventut

Índex

1. Introducció	5
1.1. Marc institucional i normatiu	8
1.2. Objectius	9
1.3. Procés de treball	10
1.3.1. El Grup de Treball Joventut i Educació	11
1.3.2. Les trobades tècniques de demarcació	12
2. Les necessitats educatives dels joves catalans	15
2.1. La situació educativa a Catalunya	15
2.2. La multidimensionalitat de l'èxit educatiu	18
2.3. Les necessitats i les dificultats educatives	20
2.4. Els destinataris de la intervenció	22
2.5. Els objectius de la intervenció	23
3. Les bases metodològiques per a la millora educativa	25
3.1. La coresponsabilitat educativa i el treball en xarxa	26
3.1.1. Xarxa educativa de municipis mitjans i grans	28
3.1.2. Xarxa educativa de municipis petits	30
3.1.3. Xarxa educativa comarcal	31
3.2. La proximitat a les persones joves i la intervenció socioeducativa	34
3.3. La metodologia de projectes	38
4. La intervenció per a la millora educativa	45
4.1. Dimensions, estratègies i actuacions	46
4.1.1. Apoderament de la trajectòria educativa	47
4.1.2. Adhesió i vinculació al sistema educatiu	47
4.1.3. Equitat d'accés als recursos formatius	48
4.1.4. Adquisició de competències per a la millora de l'ocupabilitat	49
4.1.5. Inserció laboral	49
4.2. El paper de les polítiques locals de joventut en les estratègies per a la millora educativa	50

5. Les actuacions de millora educativa.....	53
6. Glossari.....	119
7. Bibliografia	127
8. Annexos	133
8.1. Els integrants del Grup de Treball Joventut i Educació	133
8.2. El diagnòstic de la realitat educativa	134
8.3. El mapa de recursos.....	136

1. Introducció

La GUIA D'ESTRATÈGIES DE MILLORA EDUCATIVA és una eina d'orientació i de suport al treball directe en joves que la Direcció General de Joventut de la Generalitat de Catalunya ha elaborat durant el curs 2014-2015, adreçada sobretot als professionals de joventut i als càrrecs electes dels ens locals, però també a entitats i altres professionals i responsables dels programes que volen incidir en la trajectòria educativa dels i les joves catalans.

Que l'educació ocupa una posició central en el desenvolupament de les societats és un acord universal al voltant del qual s'han constituït estratègies polítiques de diverses dimensions, plans de treball, eines d'aplicació i altres actuacions com ara aquesta GUIA per a professionals de les polítiques locals de joventut. En el context local, i gràcies a l'anàlisi de la realitat juvenil, podem copsar amb més detall com els dèficits educatius de les persones joves afecten el seu futur i com gràcies a projectes i estratègies de millora educativa i de proximitat i suport a la trajectòria educativa dels joves podem revertir aquestes situacions.

Quan parlem de trajectòria educativa ens referim a aquells passos que ha seguit una persona fins a arribar al seu nivell màxim d'estudis, és a dir, les etapes educatives que ha cursat, de manera consecutiva o no, fins que ha acabat la formació. Les trajectòries educatives acostumen a ser trajectòries ordinals i ascendents, i es caracteritzen perquè inclouen les etapes educatives previstes en el sistema d'educació formal: educació obligatòria, educació postobligatòria inferior i educació superior.¹

¹ Enquesta a la joventut de Catalunya 2012. Volum 1.

La **GUIA D'ESTRATÈGIES DE MILLORA EDUCATIVA** està focalitzada només en l'àmbit de l'educació formal, bàsicament en l'acompanyament a l'escolarització i a la transició escola-treball

Les dades recollides i analitzades a l'Enquesta a la joventut de Catalunya 2012 destaquen que les trajectòries educatives més habituals entre els i les joves de Catalunya són les següents: a) Realitzar l'educació obligatòria i finalitzar el recorregut formatiu (un 31,1% dels casos analitzats); b) La via purament acadèmica, és a dir, educació obligatòria, seguida del batxillerat i la universitat (un 28,5%), i c) Un itinerari professional inferior, és a dir, educació obligatòria i formació professional de primer cicle (un 13,8% dels casos que es preveuen en l'anàlisi).

Aquestes dades consoliden les tendències educatives identificades en el context català: un percentatge força elevat de persones amb qualificació bàsica, un alt percentatge de persones que assolixen estudis superiors per la via acadèmica i poques persones amb qualificacions mitjanes.

Les transicions educatives són aquells moments en què els estudiants finalitzen una etapa educativa i han de prendre decisions sobre el seu futur: seguir estudiant o no, i què estudiar en el cas que hi hagi diverses opcions. El treball de suport i l'orientació en les transicions educatives esdevenen aspectes importants per les implicacions que pot tenir una elecció o una altra per al futur de les persones.²

Així doncs, l'assoliment de l'èxit en la trajectòria educativa de les persones joves és el focus principal d'aquesta GUIA D'ESTRATÈGIES DE MILLORA EDUCATIVA i és l'objectiu dels esforços realitzats en la seva elaboració, difusió, acceptació i aplicació per part dels agents implicats en el dia a dia de la població jove.

Tot i aquest focus principal, cal entendre les estratègies proposades en aquesta GUIA com una part del conjunt d'estratègies educatives i de socialització que es poden emprendre des de les polítiques locals de joventut. En aquest sentit, d'una banda, cal que des de les polítiques locals de joventut adoptem una visió oberta sobre la trajectòria educativa basada en la premissa que l'educació és transversal i afecta totes o bona part de les vessants de la vida de les persones joves (la cultura, l'ocupació, la participació, la salut, etc.), i, d'altra banda, cal tenir present que el gruix més important de les polítiques locals de joventut són essencialment de caire educatiu i socialitzador. Per això, és important tenir present que l'èxit en la trajectòria educativa és només una part de l'èxit en el procés de socialització i desenvolupament de la persona jove, i que d'èxits n'hi ha de molts tipus i de moltes formes segons cada individu, cada context, cada circumstància, cada punt de partida i cada distància recorreguda fins al punt d'arribada.

En definitiva, tot i l'enorme abast de l'acció socioeducativa pròpia de les polítiques de joventut i la gran incidència que les polítiques locals de joventut tenen gairebé a tot arreu sobre l'educació informal, l'educació formal i en altres espais de socialització dels joves, la GUIA D'ESTRATÈGIES DE MILLORA EDUCATIVA està focalitzada només en l'àmbit de l'educa-

² Enquesta a la joventut de Catalunya 2012. Volum 1.

ció formal, bàsicament en l'acompanyament a l'escolarització i a la transició escola-treball.

L'acció educativa de les polítiques locals de joventut

I s'ha fet així, primer, per un sentit pràctic: cal acotar per poder ser operatius. En segon lloc, perquè la transició educativa, juntament amb les transicions laboral, domiciliària i familiar, és la que compon el nucli dur de la transició cap a la vida adulta de les persones joves i així està concebut en el marc estratègic del Pla Nacional de Joventut de Catalunya 2020 (PNJ Cat 2020). En tercer lloc, perquè ja hi ha un gruix molt ampli d'estratègies d'acció encaminades a l'èxit en la trajectòria educativa que calia acostar al col·lectiu de professionals de joventut.

Per això les preguntes que ens ocupen en aquesta GUIA són:

- Quin paper pot desenvolupar la política local de joventut en la millora de la trajectòria educativa i de la transició escola-treball de les persones joves?
- Com es poden implicar les àrees de joventut en la millora de l'escolarització dels joves des de fora de l'aula i des d'un acompanyament extern al sistema educatiu?
- Són vàlides les nostres pròpies eines (en bona part, metodologies socioeducatives) per millorar la trajectòria educativa dels i les joves?

En la GUIA, doncs, hi trobareu orientacions metodològiques i conceptuals sobre com intervenir i millorar la trajectòria educativa de les persones joves. En aquest primer apartat, hi trobareu una explicació del marc institucional i normatiu d'on sorgeix la GUIA, els objectius que

La **GUIA** és fruit d'un procés de treball col·laboratiu que ha pretès relligar amb un mateix títol diferents visions i aportacions ja treballades i dutes a la pràctica en l'àmbit de l'educació

persegueix i, finalment, el procés de treball que l'ha fet possible. En el segon apartat, hi trobareu una descripció de l'estat de la qüestió a Catalunya, una explicació de la multidimensionalitat del concepte d'èxit educatiu, i una identificació de necessitats educatives i perfils juvenils. En el tercer, hi trobareu les bases metodològiques que donaran forma a les intervencions de millora educativa que es vulguin impulsar des de les polítiques locals de joventut: el treball en xarxa amb altres agents socioeducatius del nostre territori de referència que pot ser un barri, un districte, un municipi, una comarca o qualsevol regió territorial, i el treball de proximitat amb les persones joves i la metodologia de projectes. En el quart i el cinquè, concretem les dimensions, estratègies i actuacions enfocades a la millora educativa. En els darrers apartats, hi trobareu un glossari dels conceptes específics utilitzats en la GUIA i una bibliografia sobre el tema per a qui vulgui aprofundir-hi més.

La GUIA és fruit d'un procés de treball col·laboratiu, amb la implicació de moltes persones, que ha pretès relligar amb un mateix títol diferents visions i aportacions ja treballades i dutes a la pràctica en l'àmbit de l'educació i la formació per a joves. No es tracta, doncs, d'un document ideat per experts de l'acadèmia, sinó un intent de subratllar, justificar i difondre les bones pràctiques que ja es duen a terme al territori català en matèria de suport a les transicions educatives i laborals, i que creiem convenient que coneguin bé tots els responsables i professionals de les polítiques locals de joventut a qui va adreçada aquesta GUIA.

1.1. Marc institucional i normatiu

La pregunta que encapçala aquesta GUIA sorgeix de les preocupacions prioritzades al Pla d'actuació territorial de les polítiques de joventut 2016 (PATJ 2016), que és l'adaptació al món local del Pla nacional de joventut de Catalunya 2020 que, al seu torn, marca com a primer repte: aconseguir l'èxit en la trajectòria educativa de les persones joves.

El PATJ 2016 recull les necessitats i les prioritats detectades per les regidories de joventut i els serveis comarcals de joventut, tant per avançar en la millora de les oportunitats de les persones joves com per augmentar la incidència de les polítiques locals de joventut en la població:

- El desavantatge dels joves en el mercat laboral, amb taxes d'atur molt elevades i un empitjorament de les condicions laborals.
- L'abandonament prematur dels estudis i el fracàs escolar, que accentua la situació de vulnerabilitat i risc d'exclusió social de determinats col·lectius de joves.
- Les pràctiques de risc que afecten la qualitat de vida de les persones joves i les seves condicions de desenvolupament personal.
- La relativa implicació en mecanismes tradicionals i institucionals de participació d'una part important de les persones joves, que

provoca sovint una desconexió entre l'Administració i el col·lectiu juvenil.

- Les desigualtats territorials en les possibilitats de desenvolupament del projecte de vida de les persones joves.

A partir d'aquestes prioritats, el PATJ 2016 planteja línies de treball que cal que abordin conjuntament els agents implicats al Projecte Territori durant els propers anys i proposa un seguit d'actuacions que poden ser implementades pels ens locals per assolir els objectius identificats, amb un caràcter orientatiu. Aquesta GUIA D'ESTRATÈGIES DE MILLORA EDUCATIVA té cabuda, doncs, entre les prioritats d'acció local que estableix el PATJ 2016.

En el PATJ 2016 queden confirmades la rellevància i la centralitat que el mateix PNJCat 2020 atorga a l'educació dins el marc de les polítiques juvenils, i dibuixa dues línies de treball prioritàries que són les que donen naixement a la GUIA que teniu entre mans. La primera té a veure amb la contribució que poden fer les polítiques de joventut a la reducció del fracàs escolar i l'abandonament prematur dels estudis. I la segona aposta per treballar els processos vinculats a la trajectòria educativa juvenil en el pas de l'educació al treball.

El PNJCat 2020, que obté rang reglamentari gràcies a la Llei 33/2010, de l'1 d'octubre, de polítiques de joventut, i que per això s'erigeix com a Pla sectorial de coordinació administrativa de les polítiques de joventut de la Generalitat de Catalunya, proposa una manera d'abordar i entendre les polítiques de joventut, i orienta, a través dels seus principis rectors, cap a una metodologia pròpia, una manera de fer, una proposta discursiva que ha de guiar les accions que s'encabeixen en el camp de les polítiques de joventut.

1.2. Objectius

La GUIA D'ESTRATÈGIES DE MILLORA EDUCATIVA és una eina per als professionals i els responsables dels programes per a joves per tal d'augmentar i facilitar la seva implicació i la seva incidència en la millora educativa dels joves catalans.

Per això, amb aquesta GUIA s'ha volgut:

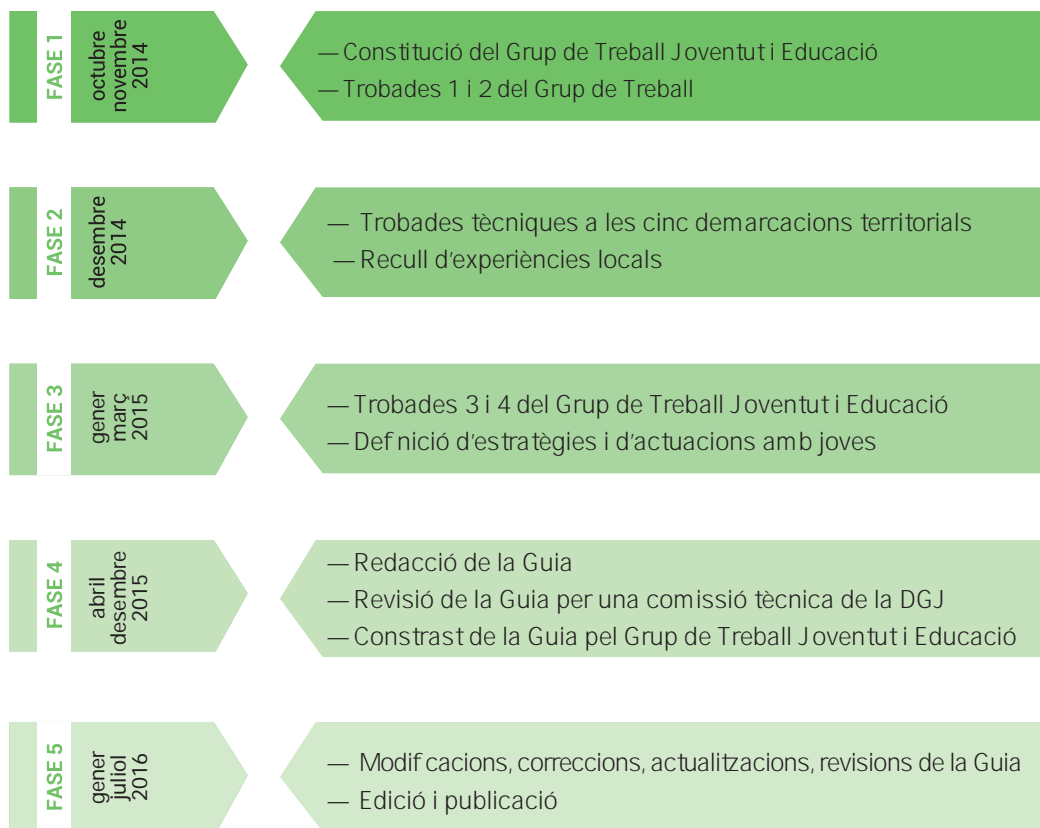
- Clarificar el rol de les polítiques locals de joventut en la prevenció i la lluita contra el fracàs escolar i l'abandonament escolar prematur.
- Donar pautes per al treball col·laboratiu amb altres agents locals que treballen per l'objectiu compartit de l'èxit en la trajectòria educativa dels joves.
- Conèixer els actors i les actuacions en funcionament més significatius en l'àmbit de l'acompanyament a l'escolaritat i a la transició escola-treball als municipis catalans.

- Donar forma a línies de treball, estratègies i actuacions específiques d'acompanyament a l'escolaritat i d'acompanyament a la transició escola-treball de les persones joves.

Un cop elaborada la GUIA D'ESTRATÈGIES DE MILLORA EDUCATIVA, l'objectiu de la Direcció General de Joventut és impulsar-ne el coneixement i l'aplicació per part dels professionals i els responsables de les polítiques locals de joventut.

1.3. Procés de treball

L'elaboració de la GUIA D'ESTRATÈGIES DE MILLORA EDUCATIVA ha comportat un procés de treball de més d'un any de durada, entre l'octubre de 2014 i el juliol de 2016, que es divideix en diferents fases:

El Grup de Treball Joventut i Educació ha generat les bases conceptuals que donen forma a aquesta GUIA

L'elaboració d'aquesta GUIA ha comptat amb la participació de tècnics locals de joventut i educació en diversos moments del procés de treball: d'una banda, s'ha constituït un grup de treball de caràcter inter-institucional i de treball col·laboratiu, i, d'altra banda, s'han integrat les aportacions dels tècnics locals de joventut de les cinc demarcacions territorials al treball d'elaboració de la GUIA mitjançant les trobades tècniques de demarcació del desembre de 2014. També s'han afegit altres reflexions provinents de la bibliografia que es pot consultar al final del document i que ha estat seleccionada d'entre molta literatura sobre el tema pel fet de provenir d'experts i bons coneixedors del nostre entorn, de promoure la visió longitudinal de la realitat i de les actuacions i d'entendre l'educació com un bé comú.

1.3.1. El Grup de Treball Joventut i Educació

La Direcció General de Joventut va convocar vint-i-tres professionals³ de l'àmbit de les polítiques locals de joventut i d'educació de diferents institucions amb l'objectiu d'establir un grup de treball per dotar de continguts aquesta GUIA.

El grup de treball, que hem anomenat Grup de Treball Joventut i Educació, ha seguit la metodologia de les comunitats d'aprenentatge⁴ enteses aquestes com un mètode de treball cooperatiu que facilita el treball de continguts des de la pluralitat, el debat i l'intercanvi d'opinions diverses sobre un tema, l'intercanvi i el coneixement d'experiències, la identificació conjunta de problemes i solucions, i la formulació de propostes i criteris d'intervenció en una problemàtica detectada.

El Grup de Treball Joventut i Educació s'ha reunit quatre vegades entre l'octubre de 2014 i el març de 2015 per intercanviar opinions i punts de vista i generar les bases conceptuals que donen forma a aquesta GUIA, a partir d'un treball col·laboratiu i un marc d'aprenentatge de tots per a tots. Al final del procés de treball, ha calgut convocar una cinquena trobada per contrastar la primera versió de la revisió de la GUIA. Les trobades del Grup de Treball Joventut i Educació han estat:

- **Sessió 1 (octubre de 2014):** Identificació de necessitats educatives que es puguin abordar des de les polítiques locals de joventut.
- **Sessió 2 (novembre de 2014):** Identificació de projectes, programes, actors i serveis de millora educativa en el món local.
- **Sessió 3 (febrer de 2015):** Agents i modalitats de treball en xarxa.
- **Sessió 4 (març de 2015):** Esquema d'intervenció i propostes d'actuació.
- **Sessió 5 (juny de 2015):** Contrast de la Guia.

³ Vegeu-ne la llista als annexos de la GUIA.

⁴ El concepte de comunitat d'aprenentatge que hem utilitzat en aquest procés és diferent del que s'utilitza dins el sistema educatiu català.

Com podeu veure a la llista de participants (als annexos), dos dels punts forts del Grup de Treball en Joventut i Educació han estat: el treball interinstitucional, que ha permès convocar en un mateix espai tècnics de la Generalitat de Catalunya, de la Diputació de Barcelona, de diversos ajuntaments i consells comarcals catalans, i un representant del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC), i el treball interdepartamental dins de la Generalitat de Catalunya, que ha permès un diàleg i un treball conjunt entre la Direcció General de Joventut i el Departament d'Ensenyament.

Cal dir, però, que la limitació del nombre de participants ha comportat no tenir una representació extensa de tot el territori català, però sí que hi ha hagut una combinació de municipis grans, mitjans i petits. Per compensar aquesta limitació territorial, es va incorporar la refexió i l'intercanvi d'experiències de les trobades tècniques de demarcació.

En les sessions primera i tercera hem comptat, a més, amb la participació d'experts externs al Grup de Treball, que han aportat material de refexió. En la primera sessió, el sociòleg Pau Serracant, de l'Observatori Català de la Joventut, ha aportat un estat de la qüestió sobre l'acció educativa dels joves catalans que feia èmfasi en com l'assoliment de certs nivells educatius està lligat a certes tendències d'emancipació i de participació ciutadana dels joves. En la segona sessió, els tècnics de la Diputació de Barcelona, Felisa Bravo i Joan Josep Alonso, han aportat la seva experiència de suport a municipis en els plans d'acompanyament escolar i millora de l'èxit i en els dispositius locals d'inserció per a joves. En la tercera sessió, la sociòloga Maribel Garcia, del Grup de Recerca en Joves i Treball (GRET) adscrit a la Universitat Autònoma de Barcelona, ha aportat la seva visió de les polítiques d'acompanyament a l'èxit educatiu i de com els diferents agents intervenen i es plantegen objectius comuns. A part d'aquests experts, en diverses ocasions, s'ha fet un intercanvi d'experiències entre els participants al Grup de Treball Joventut i Educació, que ha permès un coneixement de les realitats territorials particulars aplegades al Grup de Treball.

1.3.2. Les trobades tècniques de demarcació

Entre la segona i la tercera sessió del Grup de Treball Joventut i Educació, s'ha produït un lapse de dos mesos durant el qual s'ha obert la recollida d'informació i aportacions als tècnics de joventut de les cinc demarcacions territorials en el marc de les trobades tècniques de demarcació que organitza la Direcció General de Joventut anualment. Les trobades van tenir lloc a:

- **Barcelona (Martorell):** 4 de desembre de 2014
- **Tarragona:** 10 de desembre de 2014
- **Girona:** 11 de desembre de 2014
- **Lleida:** 16 de desembre de 2014
- **Terres de l'Ebre (Gandesa):** 18 de desembre de 2014

En aquestes trobades s'ha reflexionat sobre la intervenció de les polítiques locals de joventut en la trajectòria educativa dels joves i s'han exposat experiències modèliques de treball. Tot aquest treball va incorporar-se als continguts del Grup de Treball per seguir-los elaborant per a la confecció d'aquesta GUIA (consulteu-lo al Relat de les trobades tècniques de joventut).

També s'ha reflexionat per grups sobre els factors facilitadors i els factors que poden obstaculitzar aquesta intervenció, i s'ha fet a cada territori una taula d'experiències locals en l'àmbit educatiu. Vegeu les experiències presentades al Recull d'experiències de les trobades tècniques de joventut.

2. Les necessitats educatives dels joves catalans

El contingut d'aquest apartat són les necessitats educatives de les persones joves i els objectius cap a on hem d'adreçar els esforços. Això justifica que cal una intervenció des de les polítiques locals de joventut i d'altres agents socioeducatius d'un territori en la millora de les transicions educatives i de l'escola al treball de les persones joves.

Hi trobareu, primer, un apunt sobre els principals dèficits i punts forts de la situació educativa actual dels i les joves catalans; segon, la llista de factors que componen el concepte d'èxit educatiu; tercer, la llista de necessitats educatives observades i classificades segons els aspectes educatius rellevants de la trajectòria educativa i segons l'agent social en qui recauen (jove, família o entorn); quart, la llista dels perfils de joves i grups destinataris de les intervencions de millora educativa, i, per acabar, la identificació dels objectius de millora educativa que han d'articular la intervenció de les polítiques locals de joventut en matèria educativa.

2.1. La situació educativa a Catalunya

Des d'una perspectiva europea comparada, històricament Catalunya ha destacat per tenir una important polarització del nivell educatiu de les persones joves: hi ha més joves amb titulacions superiors que al conjunt de la Unió Europea (UE), i també hi ha més joves sense estudis postobligatoris (el que s'anomena abandonament prematur dels

estudis). Cal dir, però, que en els darrers anys, com veurem més endavant, aquesta taxa s'ha reduït més d'un 40% i s'apropa als objectius europeus marcats pel 2020. El fet que hi hagi molts joves amb estudis superiors és un actiu important tant des del punt de vista personal com des del col·lectiu; per contra, la proporció elevada de joves amb un nivell educatiu baix suposa un dels reptes més importants que té la societat catalana. En relació amb aquesta qüestió, altres indicadors educatius (com ara la comprensió lectora, la taxa de graduació a l'ESO, l'escolarització als 17 anys o la taxa de NEET – ni-nis–) també són negatius des d'una perspectiva europea. Al mig, hi ha els joves amb titulacions secundàries postobligatòries, que tenen un gran pes en la distribució dels nivells educatius dels joves europeus, els quals a Catalunya són una minoria, especialment els joves amb estudis de formació professional.

El fet de tenir un nivell educatiu o altre es tradueix a tenir diferents probabilitats de trobar-se en determinades situacions: pel que fa al món laboral, com menys nivell educatiu es tingui més altes són les probabilitats d'estar a l'atur, tenir un contracte temporal, tenir uns ingressos baixos o considerar la feina poc interessant. El risc de pobresa, la satisfacció amb la vida, la intensitat de les pràctiques d'oci i culturals, la participació política i social o l'estat de salut també responen a aquesta lògica.

Com és sabut, les probabilitats de tenir un nivell educatiu o un altre no es distribueixen aleatòriament entre la població, ni tampoc entre les persones joves:

- l'origen social és un factor que té una clara influència (els joves amb pares amb estudis o ocupacions en categories professionals tècniques i directives tenen més probabilitats d'assolir un nivell educatiu alt)
- la nacionalitat (els estrangers tendeixen a tenir menys estudis)
- el territori (les zones amb més oferta d'ocupacions poc qualificades afavoreixen l'abandonament prematur dels estudis).

Finalment, les generacions joves han capgirat la tradicional desigualtat per raó de gènere en relació amb els estudis i ara són els nois els que tendeixen a tenir un nivell educatiu inferior.

Les raons del gran nombre de joves que han abandonat prematurament els estudis són diverses i estan interrelacionades. A grans trets, poden dividir-se entre les externes al sistema educatiu i les que hi estan directament relacionades.

Pel que fa a les causes externes, el model productiu català i el seu impacte sobre el mercat de treball és un factor bàsic per entendre les estratègies educatives de les persones joves a Catalunya. Abans de la crisi, el gran nombre d'ocupacions disponibles en determinats sectors de l'economia poc qualificats va estimular l'abandonament prematur dels estudis; d'altra banda, l'atur i la precarietat estructurals en el mercat laboral català estimulen l'estratègia contrària (allargar els estudis)

de manera més significativa que a altres països amb millors condicions d'ocupació.

Pel que fa a les causes internes, i sense pretendre ser exhaustius, cal mencionar diversos factors:

- La inestabilitat i la manca de consens polític sobre el model i les polítiques educatives han provocat la implementació de diverses lleis en les darreres dècades i la consegüent inestabilitat en els objectius i la gestió del sistema educatiu.
- La inversió en educació a Catalunya és més baixa que la mitjana de la UE, i això es tradueix en menys recursos per assolir els objectius marcats.
- La gestió del sistema educatiu també afecta els resultats: la segregació important que a la pràctica comporta el sistema públic o concertat (els joves d'origen immigrant i d'origen social baix estan molt sobrerrepresentats en els centres educatius de titularitat pública), les ràtios elevades d'alumnat i professorat que hi ha hagut en molts territoris i períodes, passant per factors que cal millorar com l'autonomia del centre, l'atenció a la diversitat o la implementació de l'ús de les TIC, entre d'altres.
- La formació del professorat i els seus incentius també són qüestions que afecten els resultats educatius.
- Les articulacions adequades entre el món educatiu i el laboral i entre el centre educatiu, la família i l'entorn també han estat assenyalades com a qüestions que cal millorar i tenen una incidència directa en els resultats educatius.
- El tradicional desprestigi de la formació professional (FP), que està directament vinculat amb l'abandonament prematur dels estudis, en els darrers anys ha canviat i avui en dia els joves que cursen FP ja són més que els que opten per un itinerari universitari.

Relacionat amb aquesta darrera qüestió, l'evolució dels indicadors educatius en els darrers anys ha estat positiva, tot i que aquesta millora està en bona part relacionada amb la crisi econòmica iniciada l'any 2008. Com s'ha dit, la crisi ha afectat més els perfils educatius baixos, i això ha impulsat una revalorització de l'educació que s'ha traduït en un augment d'escolarització: les persones joves abandonen menys els estudis i moltes de les que ho havien fet han tornat a estudiar. No obstant això, aquesta tendència positiva pot capgirar-se en el moment en què l'economia millori, no només pel retorn a l'estratègia anterior, sinó també per la situació de necessitat en què es troben moltes famílies després de tants anys de crisi. De fet, durant aquests anys de crisi econòmica una part de les persones joves han continuat abandonant prematurament els estudis i una part dels joves que s'hi voldrien reincorporar no ho han pogut fer per manca de recursos.

A tall de conclusió, és important destacar el paper que ha de tenir el sistema educatiu en la reducció de les desigualtats socials. De fet, a Catalunya

És important destacar el paper que ha de tenir el sistema educatiu en la reducció de les desigualtats socials

la millora del nivell educatiu ha estat un mecanisme fonamental per impulsar el procés de mobilitat social ascendent que s'havia produït durant la segona meitat del segle XX. No obstant això, algunes característiques actuals del funcionament del sistema educatiu faciliten la reproducció de les desigualtats socials i contribueixen a aturar la mobilitat social de les persones joves.

2.2. La multidimensionalitat de l'èxit educatiu

La situació educativa descrita ja apunta de manera genèrica alguns dèficits de la trajectòria educativa i de la transició escola-treball de les persones joves a Catalunya en els quals podem incidir des de les polítiques locals de joventut. Però encara cal concretar molt més.

Per entendre el concepte d'èxit en la trajectòria educativa i en la transició escola-treball en les diferents dimensions que el componen, proposem d'allunyar-lo dels tradicionals reduccionismes a equiparar l'èxit amb l'obtenció del graduat escolar, i d'ampliar-lo amb una visió oberta sobre l'educació de les persones joves en la qual no tan sols intervé el sistema educatiu, sinó també, i de manera coresponsable, molts altres agents socioeducatius d'un territori (les famílies, els serveis i equipaments públics, les entitats socioculturals, els mitjans de comunicació, etc.) i una educació que prevegi el desenvolupament, en les persones joves, d'actituds, valors, habilitats, capacitats i coneixements, tant curriculars com no curriculars.

Els assoliments educatius associats a l'èxit educatiu afecten, doncs, diferents dimensions de la vida de la persona jove, i els podem resumir de la manera següent:⁵

- Rendiment acadèmic: obtenir el certificat, la titulació i les credencials del nivell educatiu aconseguit. Assolir un nivell d'estudis coherent amb els interessos i la vocació de la persona jove.
- Rendiment professional i accés al mercat laboral: aconseguir una inserció laboral adequada a les aptituds, el nivell educatiu i els desitjos de la persona jove.
- Dimensió cognitiva: obtenir coneixements curriculars i no curriculars assolits, suficients i útils.
- Capital emocional: tenir autoestima i autoconeixement elevat, saber formular objectius personals i saber com assolir-los, formular desitjos de futur i tenir una autoimatge positiva.

⁵ Esquema conceptual elaborat per Laura Mencía a partir del seu treball de camp per al diagnòstic de la situació educativa de diversos municipis catalans i a partir de la bibliografia citada al final del document.

- Capital social: aconseguir un entorn d'amistat, familiar, de convivència i integració social, etc. Saber viure en societat, amb valors socials: civisme, prioritats personals, solidaritat, viure en comunitat.
- Habilitats socials: aprehendre un conjunt de capacitats o eines personals que permetin una integració social òptima, superar dificultats, afrontar el futur amb responsabilitat i gestionar les emocions i la dimensió espiritual o transcendent.

A aquest conjunt d'assoliments que conformen el paquet de l'èxit en la trajectòria educativa, hi hem afegit els elements de procés, que són els que entren en joc durant la trajectòria educativa:⁶

- La satisfacció personal: sentiment intern de vivència positiva i adaptació al centre educatiu i als altres espais educatius; implica unes transicions ben acompanyades i ben orientades entre etapes educatives i una facilitat per integrar-se als centres educatius i a les altres activitats educatives on es participi.
- Autonomia, motivació i interès dels i les estudiants envers els aprenentatges: el fet de desplegar i fer créixer la curiositat natural dels adolescents i joves, el sentit crític i la capacitat de reflexió i raonament, l'autogestió dels estudis i dels aprenentatges.
- Acompanyament als estudiants: proximitat i suport tant familiar com professional, així com entre iguals per afavorir l'ajuda mútua i la cooperació.
- Entorn afavoridor: condicions físiques i infraestructurals, seguretat, entorn saludable, recursos adequats, professionals sensibles, motivats, entregats, famílies implicades...
- Participació educativa: aïmpes actives, famílies implicades, entitats compromeses amb l'educació, joves amb capacitat per decidir i participar, espais de debat i de presa de decisió per part dels i les joves.
- Coresponsabilitat educativa: tota la comunitat educativa està coordinada, treballa amb els mateixos objectius, amb un espai de comunicació i relació, amb confiança i respecte entre els agents educatius.
- Equitat educativa: accés igualitari a l'educació, la cultura i les activitats extraescolars, la música, les arts, els esports en equip, la natura, les sortides, les lectures, l'oci..., mitjançant mecanismes, programes i serveis de compensació social.
- Inclusió social: eliminació d'estigmes i prejudicis socials envers perfils d'estudiants amb més dificultats en els aprenentatges, en situacions de vulnerabilitat socioeconòmica o risc social.

Integrar al treball de les polítiques locals de joventut aquesta multidimensionalitat de l'èxit educatiu permetrà assolir consensos entre els agents

⁶ Ídem que la nota 7.

socioeducatius del municipi o territori de referència, i trobar així un marc de treball compartit, idees engrescadores, objectius, actuacions i criteris comuns i compartits entre tots els agents o bona part d'aquests.

2.3. Les necessitats i les dificultats educatives

A partir d'aquest concepte multidimensional d'èxit educatiu, procedim a identificar i formular de manera més concreta i específica les necessitats observades tant en les persones joves com en les famílies, en l'entorn i la comunitat, així com en el sistema social:

- Necessitats i dificultats associades a la construcció i l'apoderament de la trajectòria educativa i la transició al treball de les persones joves.
- Necessitats relatives a la manca d'adhesió escolar (la integració i la vinculació dels i les estudiants dins el sistema educatiu).
- Necessitats relacionades amb processos d'exclusió social en l'escolaritat i la inserció laboral.

En el conjunt de necessitats formulades, presentades en la taula de la pàgina següent, cal veure-hi un marc d'oportunitats d'intervenció de millora educativa que ens hem de fer nostre, com a agents impulsors que som del desenvolupament social d'una comunitat o territori humà.

La formulació que hem emprat a la taula de la pàgina següent pretén ser d'un grau prou específic i detallat per donar peu a la formulació d'objectius, i prou sintètic i generalista per donar una visió global de la tipologia de problemàtiques a les quals podem fer front amb una intervenció o estratègia de millora educativa.

Les necessitats es classifiquen segons dues variables: d'una banda, tenim les tres dimensions temàtiques ja comentades (apoderament, vincle o pertinença i exclusió social) i, d'altra banda, tenim els quatre agents socials en qui recauen les problemàtiques (jove, família, comunitat i sistema social).

La intervenció de millora educativa que podem fer des de les polítiques locals de joventut va molt més adreçada als joves que als altres agents, ja que és el nostre focus de treball, però tot i així és imprescindible conèixer la intervenció de tercers sobre l'entorn per articular estratègies i unificar esforços de desenvolupament social.

Finalment, la descripció de necessitats i perfils que veureu a continuació, tot i ser més específica temàticament, segueix essent genèrica territorialment. És a dir, que convé que cada municipi, comarca o territori elabori la seva pròpia lectura de la realitat, amb les especificitats de cada territori.

Necessitats observades (oportunitats d'intervenció)

	NECESSITATS I DIFICULTATS ASSOCIADDES A LA CONSTRUCCIÓ I L'APODERAMENT DE LA TRAJEKTÒRIA EDUCATIVA I LA TRANSICIÓ AL TREBALL DE LES PERSONES JOVES	NECESSITATS RELATIVES A LA MANCA D'ADHESIÓ ESCOLAR (LA INTEGRACIÓ I LA VINCULACIÓ DELS I LES ESTUDIANTS DINS EL SISTEMA EDUCATIU)	NECESSITATS RELACIONADES AMB PROCESSOS D'EXCLUSIÓ SOCIAL EN L'ESCOLARITAT I LA INSERCIÓ LABORAL
Jove	<p>Coneixement insuficient o desconeixement del jove del sistema educatiu i del mercat laboral i productiu del seu entorn, i de les connexions reals entre titulació i món laboral per a la presa de decisions en els canvis de l'etapa educativa i en la inserció laboral.</p> <p>Autoconeixement insuficient dels propis interessos, capacitats, desitjos... (per manca de referents i expectatives, per manca de maduresa, baixa autoestima i autonomia i, en general, per dificultats a construir el propi projecte de vida).</p>	<p>Desmotivació o desinterès del jove envers els estudis i els aprenentatges escolars.</p> <p>Sentiment o situació de soledat del jove (envers la família, els amics, l'entorn, els serveis, els professionals): manca d'arrelament a la comunitat social, manca de vincle amb els seus pares i germans, manca de cercle d'amistats o grup d'iguals, manca de vincle o confiança en els professionals i educadors de referència, etc.</p> <p>Absentisme escolar (diferents causes i tipologies: puntual, moderat, regular, crònic i intermitent).</p> <p>Abandonament escolar prematur (abans d'obtenir el nivell postobligatori): pot ser recent i es pot reconduir o bé pot ser antic i ja hi ha una desvinculació total amb el sistema educatiu. Desescolarització per maternitat, casament, emigració...</p>	<p>Problemàtiques del jove vinculades al consum perjudicial de droga. Relació del jove amb entorns problemàtics (delinqüència, droga, etc.).</p> <p>Acumulació de dèficits educatius en competències instrumentals bàsiques (diferents casuístiques: malalties, díficils cultats d'aprenentatge, discapacitats, desescolarització, entorn social, etc.).</p>
Família	<p>Sobrepotecció familiar al jove (manca d'autonomia en la presa de decisions) i generació d'expectatives de futur no corresponents als interessos i les capacitats del jove.</p>	<p>Entorn del jove no afavoridor del seguiment dels estudis, no motivador, no generador d'expectatives en el jove, no respectuós amb els interessos del jove, etc.</p> <p>Manca d'implicació de les famílies en l'acompanyament educatiu al jove.</p>	
Entorn proper (comunitat)	<p>Manca d'implicació d'altres agents del territori en l'acompanyament educatiu del jove: empreses, orientadors i centres.</p> <p>Desarticulació dels serveis i professionals d'un territori.</p> <p>"Violència" estructural del sistema envers el jove, on el jove no troba el seu encaix i entra en un circuit absurd de derivacions entre serveis i programes (estigma social molt perjudicial per a la seva autoestima, autonomia i trajectòria de vida).</p>	<p>Desarticulació dels serveis i professionals d'un territori.</p> <p>Manca d'identificació de professionals referents per als joves en els serveis públics: manca de professionals de proximitat, manca d'establiment de moments i espais de vincle, de relació i diàleg entre professionals i joves.</p>	<p>Manca d'accessibilitat d'alguns joves als espais socialitzadors del municipi (activitats extraescolars, lleure, casals, entitats, activitats comunitàries, grups informals...) per causes diferents: manca d'identificació per edat, ètnia, estil juvenil, gènere...; manca d'accés a noves persones; manca de recursos, de cultura, d'afinitats, etc.</p>
Entorn ampli (sistema social o factors estructurals)	<p>Sobrequalificació: les categories laborals d'accés al mercat laboral no encaixen amb un alt nivell d'estudis (una estructura productiva polaritzada crea una estructura polaritzada d'estudis assolits).</p> <p>Desigualtat territorial de l'oferta educativa que provoca en els joves sense autonomia per als desplaçaments la manca d'accés a la formació postobligatòria o de segona oportunitat.</p> <p>Minva de recursos del sistema educatiu: places d'FP i de programes de formació i inserció (PFI) insuficients, i beques i ajuts insuficients.</p>	<p>Minva de recursos del sistema educatiu: places d'FP i de PFI insuficients, i beques i ajuts insuficients.</p> <p>Distribució de l'oferta d'FP i de PFI territorialment desigual.</p>	<p>Segregació o discriminació d'estudiants i joves amb vulnerabilitats específiques (culturals, territorials, socials, econòmiques, etc.).</p>

És imprescindible
prioritzar i
identificar bé quin
serà el perfil de
joves destinatari de
la nostra actuació

2.4. Els destinataris de la intervenció

Els quatre contextos en què s'han detectat necessitats d'intervenció per a la millora educativa (jove, família, comunitat i sistema social) han de ser, consegüentment, els quatre contextos destinataris de tota intervenció global de millora educativa, tot i que, com dèiem, des de les polítiques locals de joventut, el nostre focus de treball són les persones joves i no tant les actuacions adreçades a les famílies, a l'entorn comunitari o als factors estructurals del sistema social. Tanmateix, en cap moment descartem treballar-hi.

Per això, és imprescindible prioritzar i identificar bé quin serà el perfil de joves destinatari de la nostra actuació. La definició i la tria d'un grup o grups diana per a les nostres intervencions de millora educativa poden incloure perfils més amplis, més genèrics (com el conjunt d'estudiants de secundària) o bé perfils més específics (com els joves que no han superat l'ESO). També poden referir-se a problemàtiques més genèriques (joves que necessiten informació sobre estudis superiors) o a problemàtiques més específiques i complexes (estudiants repetidors amb conductes absentistes o de risc d'abandonament escolar prematur).

Hi ha moltes opcions a triar, d'entre les quals exposem a continuació les següents:

- Conjunt d'estudiants de secundària del municipi (divisió per centres, per titularitat del centre, per cursos o cicles) (de 12 a 18 anys).
- Estudiants d'ESO amb comportament absentista (de 12 a 16 anys).
- Estudiants d'ESO amb dificultats de seguiment dels estudis, integrats o no, en dispositius d'atenció a la diversitat (aula oberta, grups reduïts i reforç escolar).
- Joves amb graduat d'ESO que accedeixen a la formació postobligatòria amb èxit (de 16 a 18 anys).
- Joves amb graduat d'ESO que accedeixen a la formació postobligatòria sense èxit (baix nivell educatiu i baixa capacitat d'adaptació al canvi d'etapa) (de 16 a 18 anys).
- Joves amb graduat d'ESO que no accedeixen a la formació postobligatòria (abandonament voluntari, manca de nota, manca de places, manca de recursos, manca d'accessibilitat, etc.) (de 16 a 18 anys).
- Joves sense graduat d'ESO que accedeixen a formació de segona oportunitat (PFI, escola d'adults, etc.) (de 16 a 20 anys).
- Joves sense graduat d'ESO que no accedeixen a cap formació ni treball (de 16 a 24 anys).
- Joves sense estudis (abandonament prematur) que volen tornar a estudiar (de 18 a 24 anys).
- Joves amb titulació superior que no troben feina (de 23 a 29 anys).

- Joves amb titulació superior que es plantegen marxar a l'estranger a treballar i no coneixen els circuits i els requisits necessaris (de 23 a 29 anys).
- Estudiants i joves amb vulnerabilitats específiques (per procedència estrangera, situació administrativa irregular, gènere, territoris sense recursos, discapacitats, malalties, orientació sexual, situació familiar en risc d'exclusió, etc.) que poden estar patint situacions de discriminació o segregació.
- Joves de qualsevol nivell educatiu amb poca xarxa social (associativa, comunitària o informal).

2.5. Els objectius de la intervenció

En definitiva, una intervenció de millora educativa formulada des de les polítiques locals de joventut hauria d'anar enfocada cap a l'assoliment dels objectius següents:

- Reduir la polarització educativa (molts joves en els dos extrems - nivell d'estudis superiors i nivell d'estudis primaris- ; pocs joves amb nivell d'estudis mitjans).
- Augmentar el nivell d'estudis dels joves amb més dificultats i desmotivació.
- Incrementar les oportunitats i les eines de construcció d'un itinerari formatiu i professional dels joves.
- Reduir els factors de desafecció escolar (desmotivació, desvinculació, rebuig, segregació, etc.) tant dels joves com de les seves famílies.
- Reduir els factors de risc d'exclusió social (tots aquells que posen en perill el vincle entre el jove i l'entorn social).

Per tal d'assolir aquests cinc objectius, a l'hora d'intervenir es considera necessari plantejar-se dos altres objectius de caire més metodològic:

- Cooperar amb tots els agents del territori (municipi, comarca) que hi estan implicats: joves, famílies, centres educatius, diverses àrees, equipaments i serveis dels ajuntaments, ens locals, altres administracions, entitats, empreses etc.
- Conèixer els projectes que ja estan en marxa en un territori concret abans d'iniciar qualsevol intervenció en aquest àmbit: projectes de suport escolar, d'acompanyament educatiu, de suport a les famílies, de millora de l'ocupabilitat, de millora de competències, etc.

3. Les bases metodològiques per a la millora educativa

En aquest segon bloc, destaquem les tres metodologies més significatives per articular una intervenció de millora educativa des de les polítiques locals de joventut. Les tres són complementàries i necessàries:

La coresponsabilitat educativa i el treball en xarxa

La proximitat a les persones joves i la intervenció socioeducativa

La metodologia de projectes

El contingut referent al treball amb xarxa i la metodologia de projectes són reflexions que han sortit dins del Grup de Treball Joventut i Educació, i la resta de continguts proposats pel grup de treball s'han complementat amb aportacions externes.

Assumir les tres metodologies en les nostres intervencions de millora educativa implica mantenir oberts, i en actiu, tres processos de treball que s'alimenten i es complementen entre si. Descuidar una d'aquestes tres potes pot fer que el tamboret quedi coix.

- Mantenir i tenir cura de la relació amb la resta d'agents socioeducatius del nostre territori de referència (que pot ser un barri, un municipi, una comarca, una regió o altres divisions territorials).
- Mantenir i tenir cura de la relació de proximitat amb les persones joves.
- Mantenir els processos de planificació i avaluació contínua del treball.

A continuació, veurem aquestes tres propostes metodològiques amb eines i exemples que poden ajudar els professionals i els responsables de les polítiques locals de joventut a implementar-les.

3.1. La coresponsabilitat educativa i el treball en xarxa

Entendre l'educació com un bé comú i, per tant, com una responsabilitat de tots els agents socioeducatius d'un municipi o territori (seguint el proverbi africà "per educar un infant cal tota la tribu") comporta la necessitat d'establir espais de treball en xarxa, de debat i d'intercanvi, i d'arribar a acords i consensos entre els agents educatius que permetin fer una labor conjunta per assolir de manera més eficaç els objectius de transformació social i educativa plantejats des d'una perspectiva d'acció comunitària i compartida. El treball en xarxa ens permet ajustar la intervenció (polítiques, programes, serveis i recursos oferts) a les necessitats emergents i canviants de la població.

Aquests espais de treball compartit poden ser de moltes formes: poden ser més o menys estructurats, més o menys formals, més o menys freqüents, més amplis o més estrets, però el que és important és valorar-los com a espais tant d'aprenentatge per a cada una de les parts com de construcció conjunta, espais per compartir i no sentir-se sol, i espais democràtics i inclusivament de les diferents veus i visions sobre l'educació que poden conviure en un mateix territori.

La participació dels i les professionals de joventut en les xarxes educatives té un valor imprescindible per poder vehicular les necessitats de les persones joves cap als recursos formatius i d'acompanyament existents en un territori determinat

En aquesta GUIA us proposem tres models d'estructura de xarxa d'agents socioeducatius que poden ser adaptats a les diferents realitats del territori català:

- Xarxa educativa de municipis mitjans i grans
- Xarxa educativa de municipis petits
- Xarxa educativa comarcal

Les tres propostes impliquen, en més o menys mesura, l'àrea de joventut dels ajuntaments o consells comarcals com a part activa de les xarxes de treball educatiu. La participació dels i les professionals de joventut en les xarxes educatives, dins i fora de l'ajuntament o consell comarcal, té un valor imprescindible per poder vehicular les necessitats de les persones joves cap als recursos formatius i d'acompanyament existents en un territori determinat, i també per millorar tant el coneixement de la realitat juvenil com la sensibilitat dels agents envers les necessitats de la població jove, que els professionals de joventut coneixen bé.

El treball en xarxa implica una dosi de treball transversal dins dels ajuntaments o consells comarcals, entre les regidories que són susceptibles de treballar amb persones joves en l'àmbit educatiu: joventut, educació, serveis socials, servei d'ocupació i formació d'adults.

El treball en xarxa requereix un rodatge inicial de configuració, de trobar els interlocutors precisos, el llenguatge precís, el tempo adequat i de llimar diferències tant de conceptes com de les maneres de treballar de totes les parts, institucions i professionals que hi intervenen i que provenen d'experiències i bagatges diferents. Vegem a continuació una llista d'agents socioeducatius d'un territori que poden integrar una xarxa de treball de coresponsabilitat educativa que tingui com a missió la millora educativa de les persones joves d'un territori determinat. Cada territori ha de concretar quins són els agents que poden integrar la seva xarxa.

Llista d'agents socioeducatius que poden integrar una xarxa de treball

Ciudadania	Joves
Ajuntament	Àrea de joventut (tècnic/a de joventut, tècnic/a d'informació juvenil, tècnic/a dinamitzador/a, impulsor/a de la Garantia Juvenil) Àrea d'educació Àrea de serveis socials Àrea de promoció econòmica Àrea d'esport Policia local
Consell comarcal	Àrea de joventut Àrea d'educació Àrea de serveis socials Àrea de promoció econòmica o ocupació
Diputació de Barcelona	Àrea d'Educació Oficina del Pla Jove
Departament d'Ensenyament de la Generalitat	Serveis educatius (EAP, CRP, tècnic LIC) Inspecció educativa de zona Centres educatius: director/a, psicopedagog/a i coordinador/a pedagògic/a, docents (perspectiva inclusiva: pluralitat de centres, públics i privats, de diferents nivells educatius) Unitat d'escolaritat compartida (UEC) Altres recursos: Consorci per a la Normalització Lingüística Centres col·laboradors de l'IOC
Direcció General de Joventut de la Generalitat	Coordinacions territorials de Joventut Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil
Servei d'Ocupació de Catalunya de la Generalitat	Oficines de Treball del SOC
Serveis o equipaments	Equipaments o espais joves Oficines joves Serveis d'informació juvenil Biblioteca Escola d'adults Escoles de música Punts TIC Centres cívics

Tercer sector	Associació d'estudiants Associacions de joves Entitats i federacions de lleure educatiu AMPA, AFA o representants de pares i mares Entitats d'acció socioeducativa Entitats culturals Entitats esportives Entitats artístiques
Món de l'empresa	Empreses de serveis educatius Empreses de pràctiques per a estudiants Empreses col·laboradores Escoles d'idiomes Gremis Sindicats locals
Experts (participació puntual)	

3.1.1. Xarxa educativa de municipis mitjans i grans

Plantegem la xarxa educativa local, òptima per als municipis mitjans i grans, com un espai on hi hagi una pluralitat de centres educatius, on hi hagi també una diversitat de recursos i projectes educatius, i també diferents institucions, empreses i entitats implicades que gestionen l'educació dels joves. En aquest context, la xarxa educativa local ha d'agrupar tots els agents socioeducatius del municipi, o bona part d'aquests, i articular l'acompanyament a l'escolaritat dels 0 als 18 anys amb una perspectiva de cicle vital, de coresponsabilitat educativa i d'equitat educativa.

Aquesta xarxa agrupa tots els agents socioeducatius del municipi, o bona part d'aquests, i articula l'acompanyament a l'escolaritat amb una perspectiva de cicle vital, de coresponsabilitat educativa i d'equitat educativa

Els agents socioeducatius

El primer pas del treball en xarxa és el procés de coneixement dels agents socioeducatius (educatius, socials, econòmics...) i tots els estaments (ciutadania, personal tècnic i càrrecs polítics) del territori. Una de les eines que ens pot ajudar a fer aquest reconeixement és el sociograma. La xarxa educativa local hauria de reunir els agents més significatius: per ser operativa, no ha d'agrupar ni massa professionals ni massa pocs. El grau de participació de cada agent a la xarxa pot variar segons el rol que hi tingui i segons com se n'hagi pensat i estructurat el funcionament.

El lideratge i dinamització de la xarxa educativa local recauria en l'equip tècnic municipal d'educació juntament amb els serveis educatius. Per això, cal definir molt bé la funció de la xarxa i quins objectius ha de tenir perquè cada un dels agents implicats sàpiga quin rol ha de desenvolupar i què hi pot aportar.

Les funcions principals de la xarxa educativa han de ser:

- Generar una relació i un vincle entre professionals de diferents serveis i àrees (per donar seguretat als professionals i reforçar els vincles de confiança).
- Pensar, comunicar-se i actuar conjuntament; compartir objectius i recursos; unificar capacitats i esforços; coordinar-se; crear espais de reflexió; simplificar processos i procediments, i definir els rols dels professionals en la intervenció.

La coordinació

Una vegada composta la xarxa, cal organitzar-se per poder treballar de manera coordinada i articulada. A més d'un nucli dur encarregat de la dinamització de la xarxa i de les reunions plenàries amb tots els agents socioeducatius, la xarxa educativa local pot crear comissions específiques de treball on es troben una part dels agents socioeducatius per treballar temes específics (absentisme, orientació, diversificació, prevenció, etc.). La xarxa educativa pot obrir-se puntualment a les famílies, o bé a experts que assessorin en temes específics o imparteixin formació (per exemple, en orientació educativa, en salut i drogodependència, etc.). Convé que els professionals que lideren i dinamitzen la xarxa educativa local siguin molt sensibles i atents a les necessitats reals dels professionals que en formen part.

Per als professionals de l'àrea de joventut de l'ajuntament, el fet d'estar integrats dins la xarxa educativa local els atorga suport i validació per als projectes propis. El seu paper a la xarxa educativa pot variar molt en funció dels projectes desplegats al municipi i, segons el grau de relació que tinguin amb els instituts, porten a terme una determinada tasca de dinamització i participació juvenils. La implicació professional en la xarxa és important pel valor informatiu que aporta als joves i pel seu rol en la vinculació dels joves als serveis i als programes educatius desplegats pels agents integrats a la xarxa.

La planificació i l'avaluació

La xarxa educativa local ha de ser útil i productiva. Per això és convenient planificar i avaluar l'acció de la xarxa curs a curs i pactar una planificació amb tots els membres a l'inici de cada curs: concretar objectius per períodes, fer el calendari i establir els projectes del curs. Cada una de les trobades o reunions de la xarxa educativa ha de tenir sentit i estar plena de contingut (es pot treballar un tema que generi un debat, per exemple, l'acció tutorial). Algunes de les actuacions possibles de la xarxa educativa local podrien ser: fer debats de bones pràctiques; valorar l'aplicació de nous projectes; detectar necessitats; generar propostes noves; compartir i explicar serveis i projectes (per exemple, projectes de diversificació curricular de cada centre); elaborar protocols (per exemple, protocol d'absentisme, derivació d'alumnes des dels centres

a serveis especials, etc.); treballar la prevenció i la reacció ràpida i consensuada; coordinar fires, jornades d'orientació acadèmica, publicacions, etc., i compartir informació per a campanyes. La planificació del curs ha d'acabar amb una avaluació de les activitats i els resultats de la xarxa per tal de poder rendir comptes i reorientar les actuacions.

La validació política

Per al desplegament d'actuacions i el bon desenvolupament d'una xarxa educativa local és imprescindible la validació i el suport polítics, tot i que la presència política sigui molt residual o puntual (agraïments i suport). Cal una bona dosi de voluntat tant política com tècnica i que la resta de membres tinguin ganes de participar-hi. Per això és important la fase de rendició de comptes (explicar i comunicar què s'ha fet i què s'ha aconseguit). Una de les eines que pot ser útil per comunicar és publicar en un blog o similar tota la documentació generada en la xarxa: actes, documents de treball, calendari de treball, etc.

3.1.2. Xarxa educativa de municipis petits

La xarxa de municipis petits agrupa tots aquells municipis d'una comarca interessats en l'acompanyament a la transició educativa dels joves

En els municipis petits, amb una població per sota dels 5.000 habitants, on sovint no hi ha institut de secundària (en algunes comarques només n'hi ha un per a tota la comarca), on no hi ha gaire diversitat de recursos, ni professionals de l'àmbit educatiu ni de les polítiques de joventut, i on tampoc és possible generar una xarxa educativa local, el que proposem és el treball mancomunat. Es tracta d'una xarxa col·laborativa que agruparia tots aquells municipis d'una comarca interessats en l'acompanyament a la transició educativa dels joves. Seria, doncs, una xarxa impulsada pels municipis orientada a aconseguir més recursos per als joves i a superar les limitacions del territori (desplaçaments, poca oferta, etc.). El suport del consell comarcal pot ser divers en funció del territori.

Els agents socioeducatius

Un dels primers elements a considerar a l'hora de construir una xarxa són els agents socioeducatius del territori de referència (sigui una comarca o una agrupació de municipis) que haurien d'integrar-s'hi. La incorporació d'aquests agents diversos no pot ser imposada i la seva relació requereix un treball de consens. En el treball en xarxa cal que cada actor sàpiga quin és el seu paper i la seva responsabilitat; ha de poder expressar-se i evitar incentivar lògiques de poder.

La coordinació i la planificació

La xarxa mancomunada permetria millorar l'accés a recursos tant per als joves com per als professionals; aconseguir una millora en la coordinació, l'eficiència i l'eficàcia dels serveis; evitar duplicitats, i obtenir més coneixement de recursos i serveis i capacitat per compartir-los. Per al desplegament i l'articulació de la xarxa, un cop definits els agents que en formen part, s'haurien de considerar un conjunt d'elements o principis clau. Cal concretar i pactar uns objectius de la xarxa, que haurien de ser ben clars i estar ben definits a partir d'una diagnosi prèvia i compartida del territori i haurien de ser el resultat d'un procés de prioritització. Les relacions i la presa de decisions entre les organitzacions implicades en la xarxa ha de ser entre iguals. Per tant, parlem d'un lideratge de la xarxa compartit per tal de sumar els esforços i les capacitats de les persones, que en alguns casos pot disposar d'un grup promotor que ajudi a dinamitzar i impulsar la xarxa. La comunicació és un instrument imprescindible per tenir èxit; dins la xarxa ha de ser recíproca i contínua, i s'ha de teixir de complicitats i confiança que permetin una articulació comunitària estable, més enllà de la coordinació. Formar part d'una xarxa requereix implicació efectiva i participació activa; això vol dir que en alguns moments s'han d'assumir responsabilitats i riscos pel projecte col·lectiu. Finalment, no podem deixar de planificar les intervencions de la xarxa, i avaluar-les per aprendre i continuar planificant.

La sostenibilitat d'aquesta xarxa estaria condicionada a l'assoliment de resultats tangibles, a l'estabilitat tant de recursos econòmics com humans, al compromís dels professionals i les institucions que en formarien part, a l'estabilitat laboral dels referents dels serveis, a la llibertat i l'autonomia de treball, a la voluntat política, al rigor de la planificació i l'avaluació, i sobretot a la claredat i la unió en els objectius de treball. La xarxa comarcal podria realitzar diferents tipus d'actuacions: reunions i trobades de professionals; activitats formatives mancomunades per als joves; activitats formatives per als professionals; accions d'interlocució i interrelació entre els instituts i el municipi (teixit associatiu, teixit empresarial de la comarca), especialment al món rural on els docents canvien molt sovint, etc.

3.1.3. Xarxa educativa comarcal

Des del punt de vista dels professionals que estan als serveis comarcals de joventut i a les ofícines joves de cobertura comarcal, el que interessa promoure no és tant una xarxa estructurada, sinó una cultura de treball col·laboratiu i una complicitat i confiança mútua entre institucions, serveis i professionals del territori.

Així doncs, aquesta xarxa educativa comarcal de complicitats, que proposem com a tercera opció, seria una xarxa impulsada per la comarca (no pels municipis) i orientada a aglutinar interessos, focalitzar l'acció

La xarxa comarcal no és tant una xarxa estructurada sinó un espai de treball col·laboratiu i de generació de complicitats entre els professionals del territori

cap a finalitats educatives i d'orientació, ampliar horitzons, evitar duplicitats i compartir difcultats dels professionals i serveis.

El sentit d'aquesta xarxa educativa comarcal de complicitats seria donar suport a les xarxes educatives locals existents: suport en la diagnosi de la realitat juvenil i suport en la generació de consensos entre els professionals, per tal de generar complicitats i promoure una cultura de treball col·laboratiu sense el pes d'una estructura que calgui dinamitzar i mantenir amb un cost elevat d'esforç de recursos. El treball col·laboratiu i de complicitats ha de valorar la feina de tots i cadascun dels agents. Ha d'ajudar a articular un discurs i una visió global i comuna, i a incorporar professionals de diferents realitats i diferents punts de vista.

El lideratge recauria en els tècnics comarcals de joventut i educació, que serien molt conscients del rol del consell comarcal com a impulsor d'aquesta filosofia de treball col·laboratiu a partir de consensos. Convindria ser realistes amb els recursos humans i econòmics de què disposen els consells comarcals abans de marcar objectius de treball. Abans de treballar amb els joves, també s'hauria de conèixer la realitat dels municipis i el cost de la intervenció per buscar els recursos adients i fer que el cost no recaigués en el jove. El consell comarcal tindria la feina de liderar, aglutinar interessos, consensuar discursos i tenir la mateixa orientació, i, amb tot, crear projectes que confueixin. Parlem d'un rol d'interlocutors, d'intermediaris entre agents i joventut dels municipis, de coordinadors. Cal aprofitar que els consells comarcals tenen una visió global, tot i no tenir gaire contacte directe amb joves, i d'apropament entre recursos, propostes i agents de diferents zones de la comarca o territori.

Per generar aquest vincle entre agents educatius d'un territori, o d'una comarca, cal complicitat i proximitat entre tècnics de joventut dels consells comarcals i dels ajuntaments, que hi hagi accessibilitat i confiança. Això es potencia amb trobades de treball i d'intercanvi d'experiències, i també amb espais més informals de trobada i vincle, on es focalitzi l'esforç a detectar necessitats comunes tant dels joves com dels serveis i dels professionals i on, sobretot, es valori la feina que ja s'està fent al territori, i es facilitin i s'ofereixin formació, facilitats, contactes i suport als professionals. La xarxa ha de permetre evitar duplicitats i solapaments d'actuació i alhora aprofitar les sinèrgies i els projectes ja consolidats o iniciats. El més important és generar confiança entre serveis i professionals perquè es puguin establir circuits beneficiosos per als joves.

Recursos i bibliografia sobre el treball en xarxa

Recull de propostes i reflexions entorn del desenvolupament de les polítiques educatives en municipis petits, elaborat per la Diputació de Barcelona. Disponible en línia a: <http://www.diba.cat/web/educacio/catalog/petits-municipis/pm-fonts>.

S'hi pot trobar:

Síntesi i conclusions del Seminari: les xarxes educatives en petits municipis: Vic, 3 de desembre de 2008. Barcelona: Universitat de Vic i Diputació de Barcelona. Disponible en línia a: <http://www.diba.cat/documents/113226/e32b5114-7b1b-4114-b19e-cfc34-c22e19d>

Conclusions de les 14a Jornades d'Escola Rural "Xarxes educatives als pobles": Les Garrigues, 19 i 20 d'octubre de 2007. Barcelona: Diputació de Barcelona. Disponible en línia a: <http://www.diba.cat/documents/113226/127468/educacio-observatori-pdf-obvedumonrural-pdf.pdf>

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT [et al.] (2015). Guia jove. El treball comunitari. Barcelona: Direcció General de Joventut. (Viquillibres). Disponible en línia a: https://ca.wikibooks.org/wiki/Guia_Jove/El_treball_comunitari

OBSERVATORIO INTERNACIONAL DE CIUDADANÍA Y MEDIO AMBIENTE SOSTENIBLE (ed.) (2010). "Manual de metodologies participatives". A: RED Cimas. Disponible en línia a: http://www.redcimas.org/wordpress/wp-content/uploads/2012/09/manual_2010.pdf

MARTÍ, J. (2006). Tècniques participatives per al debat grupal. Barcelona: Diputació de Barcelona, col·lecció: Documents de Treball, núm. 19. Disponible en línia a: http://www1.diba.cat/libreria/1stDetall_Publicacions.asp?Opener=Libreria&ID=49718

UBIETO, J. R. (2007). "Models de treball en xarxa". A: Educació social. Revista d'Intervenció Socioeducativa. Barcelona: Fundació Pere Tarrés, núm. 36. Disponible en línia a: <http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/165566/241137>

3.2. La proximitat a les persones joves i la intervenció socioeducativa

A part del treball en xarxa i del treball de coresponsabilitat i de connexió amb la resta d'agents socioeducatius que actuen en una mateixa població juvenil o en un mateix grup de joves (entitats, centres educatius, famílies, altres serveis, empreses...), les polítiques locals de joventut han d'implementar metodologies d'intervenció socioeducativa. La intervenció socioeducativa té molt de potencial en relació amb la millora educativa dels joves, ja que està basada en un vincle interpersonal que es construeix entre els professionals de la joventut i el jove o grup de joves.

Parlem d'intervenció socioeducativa per referir-nos a qualsevol tipus d'actuació adreçada a un jove o grup específic de joves amb la intenció d'acompanyar-los i ajudar-los en el procés de modificació i transformació d'aspectes de la seva situació personal, social, educativa o cultural inicial, per tal d'afavorir-ne el desenvolupament, el creixement i la maduració personal o col·lectiva. Aquesta intervenció es desenvolupa a través d'una relació interpersonal que el professional de joventut estableix amb el jove o grup de joves, relació que suposa la implementació de tot un conjunt de tècniques educatives i de comunicació.

Per això, quan parlem d'estratègies de millora educativa des del punt de vista metodològic, no ens podem oblidar de la relació que els professionals de joventut estableixen amb la població jove, és a dir, el grup específic amb el qual desenvolupen les seves actuacions. Metodològicament, és important pensar i valorar com és aquesta relació, com se'n té cura, com s'inicia i es desenvolupa, en quins espais es dona, quin temps se li dedica, quins recursos es posen en joc, quins detalls cal tenir en compte per sostenir-la, quin to es vol donar a la relació i un llarg etcètera.

En aquest apartat, volem fer un èmfasi especial a la importància de la interacció o relació interpersonal entre els professionals referents i les persones joves, ja que adquireix una rellevància educativa que no es pot desaproveitar. Parlem del vincle socioeducatiu. La majoria de serveis, equipaments i professionals de les polítiques locals de joventut comptem amb el potencial del vincle i la proximitat amb les persones joves. Un actiu del qual ja traiem molt de partit i del qual encara en podem treure més.

Anomenem vincle socioeducatiu el procés i el resultat de la relació que s'estableix entre els professionals de referència (siguin tècnics, dinamitzadors, informadors o educadors) i les persones joves amb qui interactuen, ja sigui en els equipaments, en els serveis o en el marc dels programes que s'hi adrecen. Aquesta relació pretén afavorir que els joves siguin protagonistes de la seva vida i millorar la seva situació en el món, així com les seves maneres de relacionar-s'hi i viure-hi.

Anomenem vincle socioeducatiu el procés i el resultat de la relació que s'estableix entre els professionals de referència i les persones joves amb qui interactuen

En aquest sentit els professionals de joventut es relacionen amb els joves partint de diferents principis que fomenten i sostenen aquesta funció sociopedagògica. Aquests són:

- La intervenció socioeducativa es desenvolupa en els espais on els i les joves fan vida quotidiana, que es converteixen així en la vida quotidiana compartida.⁷ Aquest és l'espai privilegiat d'actuació dels professionals de joventut.
- La creació d'espais que afavoreixin l'emancipació i el paper protagonista del jove. Aquesta concepció s'ajusta al que es coneix com el tercer comú (Common Third), en què jove i professional es troben en la realització d'actuacions que interessin a tots dos. És un espai de trobada que no és del professional ni del jove, sinó que és especialment construït pels dos de forma conjunta per desenvolupar la seva relació. En aquest marc, ambdós es veuen i s'interpreten com a recursos per a l'èxit de la intervenció socioeducativa.
- El treball reflexiu des de la perspectiva del treball compartit i de proximitat.
- La consideració del jove com a recurs,⁸ defugint la visió adultocràtica. Això suposa que el jove és un participant actiu, amb una veu personal i pròpia, en la relació amb el professional. El jove fa quelcom més que fer cas al professional o seguir de manera acrítica les seves indicacions. Més aviat al contrari, s'implica activament en la presa de decisions respecte dels objectius que cal perseguir i les accions o activitats que cal desenvolupar.
- La interpretació del jove com un tot on es troben integrades les diferents i diverses dimensions que constitueixen els éssers humans. Seguint Pestalozzi, cal desenvolupar la tasca educadora utilitzant el cap, el cor i les mans. El vincle educatiu s'ha de sostenir i fonamentar en una barreja d'accions cognitives, afectives i procedimentals. El llenguatge amb què es construeix la relació socioeducativa és complex: inclou les persones participants – professionals i joves– com un tot integrat que es relacionen des de les seves complexitats.
- El professional s'implica com una persona completa en la relació amb el jove o grup de joves. En la intervenció socioeducativa el professional pot desenvolupar la relació a través del que ha estat denominat les tres pes (3 P). És a dir, pot implicar-se des d'un punt de vista professional, personal o privat.
 - El rol professional es desenvolupa quan el professional es relaciona amb el jove a partir del seu coneixement tècnic, ja sigui de disseny i avaluació de projectes, d'implementació de tècniques i procediments, o altres.

⁷ El denominat shared living space (Stevens, 2010).

⁸ Cit. Checkoway i altres, 2009.

- En el rol personal el professional utilitza les experiències que ha anat acumulant al llarg de la seva trajectòria vital en la seva relació amb el jove. L'objectiu és oferir-li models, referents o recursos personals per tal d'ajudar-lo a reinterpretar o actuar sobre els esdeveniments en què es troba implicat.
 - El rol privat només es posa en joc en moments molt crítics, quan el professional estima que l'única manera d'ajudar un jove que està vivint una situació personal especialment complexa és compartir amb ell experiències personals íntimes que normalment no posaria en joc en una relació professional.
- Els reptes plantejats en la intervenció socioeducativa prenen com a punt fonamental les pròpies eleccions dels joves. Cal partir de la confiança en les seves decisions i plantejaments. Cal construir la intervenció i el vincle socioeducatiu a partir de la confiança en les seves capacitats i possibilitats.

Una altra línia de treball important és aquella que es pot desenvolupar quan són els mateixos joves els qui s'acosten als professionals de referència de joventut. Això permet facilitar-los l'accés a altres recursos, serveis i programes educatius, formatius, socials, d'orientació, inserció, etc., i a altres institucions, departaments o entitats amb els quals es tinguin dinàmiques de cooperació i derivació d'usuaris.

Perquè tots
els elements
enriquidors del
vincle socioeducatiu
es puguin compartir
amb les persones
joves cal generar
dinàmiques de
proximitat

Perquè tots aquests elements enriquidors del vincle socioeducatiu es puguin compartir amb les persones joves cal generar dinàmiques de proximitat, on aquelles puguin accedir sense obstacles a un contacte real amb els professionals referents. Els programes, els serveis i els equipaments, d'una banda, i els professionals referents de joventut, d'una altra, han de ser accessibles i estar a l'abast de les persones joves. Les dinàmiques de proximitat no són res més que un conjunt d'estratègies que possibiliten el diàleg, la interacció interpersonal, la participació, l'obertura dels equipaments i serveis, i l'acostament dels serveis i equipaments a la realitat juvenil, als diferents perfils juvenils, als seus paràmetres lingüístics i culturals, als seus espais de trobada, a les seves activitats i continguts d'interès i als seus desitjos i aspiracions, entre molts altres aspectes.

En concret, pel que fa a la millora educativa, destaquem tres tipus de treball socioeducatiu que cal desenvolupar des de les polítiques locals de joventut:

L'acompanyament a les transicions educatives: els serveis d'informació i orientació per a joves poden esdevenir espais d'acompanyament, més enllà d'interaccions informatives puntuals, on es poden crear les condicions perquè les persones joves accedeixin realment a noves oportunitats educatives i descobreixin i construeixin el seus propis projectes de vida, tant a l'àmbit formatiu com al laboral.

Seguint el plantejament de J. Funes (2008), ocupar-se de les transicions suposa “estimular desitjos de creixement, il·lusions per saber i conèixer; pensar i organitzar les acollides en els nous recursos, en les noves relacions, les noves experiències; ajudar les persones joves a gestionar les incerteses, els tantejos, les experimentacions, la presa de decisions, les correccions i reorientacions, l’espera, les pauses i les acceleracions”.

Quan acompanyem, els professionals de joventut ens convertim en professionals de referència positiva que, durant un temps i amb una intensitat variable, podem intervenir en els processos de maduració i canvi i en les transicions que fan les persones joves. A través de la creació d’uns espais personalitzats que dissenyem, si és possible amb els mateixos joves, els ajudem a prendre consciència dels seus progressos i de les seves dificultats, i a possibilitar la sostenibilitat de la seva motivació. Els nostres acompanyaments pretenen estimular el seu procés educatiu, de socialització i de construcció d’uns projectes vitals propis, sempre amb l’objectiu d’evitar la consolidació de processos de despersonalització, en els casos que manifestin unes dificultats especials.

L’acció en medi obert: entenem el medi obert com un espai educatiu que es troba en interrelació constant amb els espais quotidians on les persones interaccionen tant amb els iguals com amb persones i grups d’altres generacions. S’hi creen vincles des de les pròpies potencialitats, desitjos i motivacions. Són uns vincles que contribueixen a la transformació personal i social a partir de la interrelació de tots els agents socials de l’entorn.

L’actuació en medi obert té un impacte directe en la millora educativa perquè vincula i aproxima els recursos educatius existents a les persones joves que es troben allunyades, en cercles segregats o semisegregats i amb una evident manca d’accessibilitat a les oportunitats educatives i formatives d’un territori.

L’acció en medi obert és una metodologia de proximitat, de treball dels vincles de confiança i de cohesió social, i, per tant, de millora educativa, especialment per a aquells sectors socials amb més desavantatge.

La dinamització d’equipaments juvenils:⁹ els equipaments i els projectes de dinamització poden ser espais d’oportunitat per a l’apoderament i la participació del jovent, així com per a l’aprenentatge de competències i habilitats per a la vida. Els equipaments o espais juvenils suposen un valor important afegit per a la implementació de les polítiques de joventut, ja que, si es fan pensant en les necessitats i les demandes de les persones joves, són els instruments que poden ajudar millor a potenciar la seva experimentació i capacitat creativa, i a facilitar, al mateix temps, el seu accés als recursos i a la construcció autònoma d’un projecte de vida. Les ofertes de serveis, els espais de dinamització, els espais mixtos, els casals de joves de gestió cívica o

⁹ Vegeu DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT [et al.] (2015). Guia Jove. Barcelona: Direcció General de Joventut. (Viquillibres). Disponible en línia a: <https://ca.wikibooks.org/wiki/Guia_Jove>

els casals associatius són diverses modalitats d'equipament. Cadascuna d'aquestes té unes funcions determinades i pot suposar avantatges o desavantatges per a la intervenció en funció dels objectius que es pretenguin assolir: espais de relació, espais de recursos, espais de participació i un llarg etcètera.

La dinamització activa d'equipaments juvenils pot esdevenir una metodologia per a la millora educativa exercida des de les polítiques locals de joventut, ja que a través de dinàmiques de proximitat a les persones joves pot possibilitar una millora en la detecció de les seves necessitats, vehicular les seves demandes, ajustar i optimitzar els recursos, i apropar-los millor a oportunitats formatives i de creixement educatiu.

Recursos i bibliografia sobre intervenció socioeducativa

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT [et al.] (2015). Guia Jove. Barcelona: Direcció General de Joventut. (Viquilibres). Disponible en línia a: https://ca.wikibooks.org/wiki/Guia_Jove

LLENA, A., i PARCERISA, A. (2008). La acción socioeducativa en medio abierto: *Fundamentos para la reflexión y elementos para la práctica*. Barcelona: Ed. Graó.

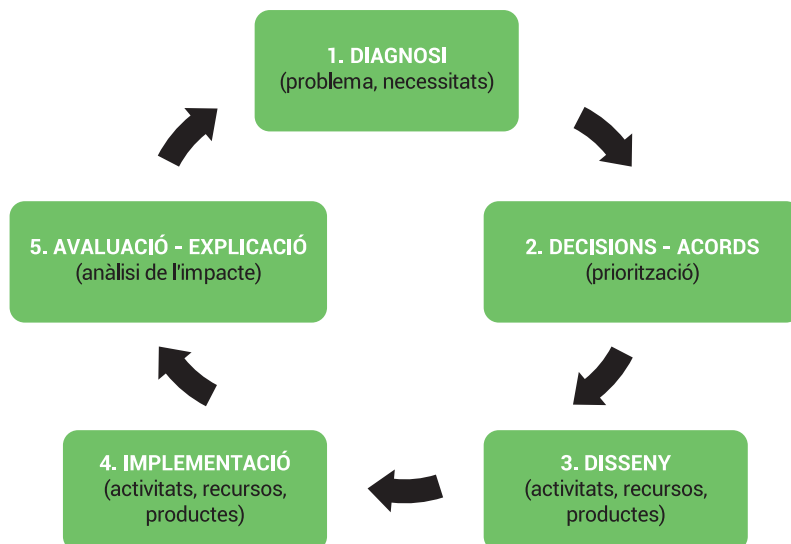
LLENA, A.; PARCERISA, A., i ÚCAR, X. (2009). 10 ideas Clave. La acción comunitària. Barcelona: Ed. Graó.

3.3. La metodologia de projectes

La premissa central de qualsevol intervenció pública és que les activitats que la constitueixen incloguin certs canvis en la societat o una població diana que mitiguin un problema o millorin una situació. Aquest plantejament ens porta a: a) Identificar les necessitats o les problemàtiques de les quals parteix la intervenció; b) Determinar els recursos de què disposa el programa d'intervenció per al seu desenvolupament; c) Detectar què es fa o què es preveu fer en la intervenció (activitats i productes), i d) Detectar els beneficis que es volen assolir amb el programa (impacte).¹⁰

D'aquesta manera, tota intervenció de millora educativa, com tot projecte, requereix una cura específica en cada una de les fases de treball integrades en una seqüència lògica. L'esquema consensuat en el Grup de Treball Joventut i Educació i del qual partim és el següent:

¹⁰ Plantejament basat en la teoria del canvi, proposada per l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua). Vegeu les guies sobre tècniques i mètodes d'avaluació a: www.ivalua.cat/generic/static.aspx?ID=669&.

Hem sintetitzat en una llista de preguntes tots els aspectes que els professionals o els responsables de les polítiques locals de joventut que es plantegin realitzar una intervenció de millora educativa de les persones joves del seu municipi o territori de referència, han de tenir present fase a fase:

1. Diagnosi

En aquesta primera fase de diagnosi convé fer una bona avaluació o anàlisi prèvia al disseny d'actuacions de tots els elements que poden formar part del projecte. Vegeu les orientacions per al diagnòstic a [El diagnòstic de la realitat educativa](#).

Les preguntes que ens poden orientar en la diagnosi són:

- Què passa i a qui li passa? Estudi de les necessitats i la situació dels joves (anàlisi de la realitat juvenil, indicadors, percepcions, tècniques participatives, etc.).
- Quins agents estan actuant al territori? Quina posició i quin grau d'implicació tenen? Veure orientacions a [Mapa de recursos](#).
- Quines necessitats estan cobertes i quines no?
- De quins recursos dispo (temps, finançament, capacitat metodològica, recursos humans, equipaments i infraestructures)?
- Quin és l'origen de la voluntat d'intervenció (anecedents)?
- Tinc prou suport polític i tècnic?

2. Decisions-acords

Aquesta fase és imprescindible i s'ha de traduir en un acord politico-tècnic sobre la voluntat i les prioritats d'intervenció.

Les preguntes que ens poden orientar en la presa de decisions són:

- Quina necessitat i quin perfil de jove (destinatari, grup diana focalitzat) prioritzo de tots els observats? Per què?

- Quina és la nostra posició politicotècnica i quins valors inspiren la intervenció (marc teòric)?
 - Quin espai competencial (marc normatiu) tinc?
 - Quin grau de desplegament vull fer (pla, programa, servei, activitat)?
 - Quines línies d'acció o de treball prioritzo? Quins projectes? Quines activitats?
-

3. Disseny

Aquesta és la fase de planificació en què cal concretar tots els aspectes operatius del desplegament de la intervenció en els destinataris. El grau de sistematització d'una planificació depèn dels recursos, del volum de la intervenció i de la capacitat tècnica; per tant, pot ser molt variable.

Les preguntes que ens poden orientar en el disseny són:

- Quines eines metodològiques concretes empraré en cada nivell de la intervenció?
 - Amb quins agents del territori col·laboraré i com? Quins espais de treball en xarxa convé impulsar i mantenir (segons la dimensió del municipi: una o més comissions, diferents nivells de coordinació i complexitat)?
 - Amb quines àrees de l'ajuntament col·laboraré i com (treball transversal)? Com incorporaré la meua agenda a les altres agendes?
 - Amb quins joves col·laboraré i com (implicació, participació)?
 - Quines tasques he de desenvolupar jo i quines els altres agents? Qui té el lideratge de la xarxa (opció itinerant)?
 - Quin calendari em marco?
 - Com accediré als joves (punts de contacte, estil de la crida, etc.)?
 - Quins resultats concrets espero de la intervenció (objectius de resultat, beneficis a mitjana o llarga durada en els destinataris)?
 - Quins productes obtindrè amb cada una de les activitats de la intervenció (objectius d'output)?
 - Com mesuraré o avaluaré els impactes i productes?
 - Quins recursos concrets necessito i on els busco (econòmics, humans, infraestructures, materials...)?
-

4. Implementació

Aquesta és la fase d'implementació de les actuacions dissenyades en la qual, a més de desenvolupar l'acció, convé anar observant i recollint informació per a l'avaluació posterior.

Les preguntes que ens poden orientar en la fase d'implementació són:

- Està succeint el que s'havia previst en el disseny? Hi ha desviacions? Imprevistos?

- Estic observant, recollint dades, indicadors, percepcions per a l'avaluació posterior?
 - He de fer canvis en el moment? En les estratègies d'apropament als joves? En les estratègies de col·laboració amb agents del territori? En la despesa o la disponibilitat de recursos? En el calendari? (avaluació del procés)
 - Com mantenir el discurs, la coherència i la transparència durant la intervenció?
 - Com cuido l'entesa i la cooperació (reconeixement de tasques i papers de cadascú)?
 - Tinc oberts els canals de diàleg amb joves, agents del territori, àrees de l'ajuntament, altres administracions, etc.?
 - Com distribueixo el meu temps i l'energia?
-

5. Avaluació-explicació

La fase d'avaluació ens serveix per obtenir judicis de valors sobre la intervenció que hem dut a terme. Aquestes valoracions serveixen tant per a la millora del disseny i la implementació de les actuacions com també per retre comptes davant de la ciutadania, el Govern, els finançadors i qui calgui.

Les preguntes que ens poden orientar en l'avaluació són:

- El que s'ha fet és el que estava previst (avaluació de la implementació)?
- Hem assolit els resultats esperats (avaluació de resultats)?
- Com cal reorientar la intervenció? Què ha fallat? Què ha reeixit?
- Estem visualitzant els resultats de manera eficaç per obtenir suport i recursos (retorn al nivell tècnic, el nivell polític i el nivell ciutadà)?
- Quin impacte ha tingut la nostra intervenció?

Recursos i bibliografia sobre la metodologia de projectes

DIAGNOSI

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT (2011). Guia per elaborar la diagnosi del pla local de joventut. Barcelona: Direcció General de Joventut. Disponible en línia a: http://ejoventut.gencat.cat/ca/recursos/ambits_de_treball/realitat_juvenil/tots_els_recursos/detall?id=3461>

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT (2011). Guia breu de tècniques i eines d'anàlisi per a les polítiques de joventut. Barcelona: Direcció General de Joventut. Disponible en línia a: http://ejoventut.gencat.cat/ca/recursos/ambits_de_treball/realitat_juvenil/tots_els_recursos/detall?id=3441>

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT [et al.] (2015). Guia Jove: La realitat juvenil. Què saps de la gent jove? Barcelona: Direcció General de Joventut. (Viquillibres). Disponible en línia a: https://ca.wikibooks.org/wiki/Guia_Jove/La_realitat_juvenil>

[Observatori de polítiques educatives locals](#) de la Diputació de Barcelona.

[Servei d'Estadístiques](#) del Departament d'Ensenyament.

DISSENY

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT [et al.] (2013). *Planificació i avaluació d'un projecte*. Barcelona: Direcció General de Joventut. Disponible en línia a: http://virtual.eapc.cat/file.php/1/continguts_cursos_EAPC/Joventut/planif_av/inici.html>

Material didàctic sobre la planificació i l'avaluació d'un projecte adreçat a joves elaborat a partir de la teoria del canvi.

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT [et al.] (2015). Guia Jove: La planificació de l'activitat. Barcelona: Direcció General de Joventut. (Viquillibres). Disponible en línia a: https://ca.wikibooks.org/wiki/Guia_Jove/La_planificaci%C3%B3_de_l%27activitat>

AVALUACIÓ

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT [et al.] (2015). Guia Jove: L'avaluació de l'activitat. Barcelona: Direcció General de Joventut. (Viquillibres). Disponible en línia a: https://ca.wikibooks.org/wiki/Guia_Jove/L%27avaluaci%C3%B3_de_l%27activitat>

INSTITUT CATALÀ D'AVALUACIÓ DE POLÍTIQUES PÚBLIQUES (2009). *Guies d'avaluació*. Barcelona: Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques. Disponible en línia a: <http://www.ivalua.cat/generic/static.aspx?ID=669&>>

INSTITUT CATALÀ D'AVALUACIÓ DE POLÍTIQUES PÚBLIQUES (2010). *Guia pràctica 1 - Com iniciar una avaluació: oportunitats, viabilitat i preguntes d'avaluació*. Barcelona: Institut Català d'Avaluació de Po-

lítiques Públiques. Disponible en línia a: http://www.ivalua.cat/documents/1/16_02_2010_10_18_20_Guia1_Introduccio_Abril2009-versiorevisada_final.pdf

És un document amb unes primeres indicacions sobre què és i perquè serveix l'avaluació, cinc passos previs per enfocar l'avaluació i un test per comprovar prèviament si l'avaluació és viable.

INSTITUT CATALÀ D'AVALUACIÓ DE POLÍTQUES PÚBLIQUES (2015). *Guia pràctica 11 - Com avaluar l'impacte de les polítiques educatives*. Barcelona: Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques. Disponible en línia a: http://www.ivalua.cat/documents/Newsletters/05062015122306/08_06_2015_12_14_37_Guia11%20politica_educativa_CAT.pdf

4. La intervenció en la millora educativa

En el pla concret de la intervenció, a partir del multidimensional concepte d'èxit educatiu i de les necessitats i dificultats d'intervenció definides anteriorment, hem fet una proposta de cinc dimensions de les quals surten un seguit d'estratègies de millora educativa.

Hem agrupat les dimensions amb les seves estratègies en dos conjunts:

Les dimensions i les seves estratègies d'acompanyament a l'escolaritat.

Tenen com a objectiu donar respostes concretes i adaptades a les diferents necessitats de les persones joves durant l'escolaritat o trajectòria escolar, particularment des que comencen l'educació secundària obligatòria fins que surten del sistema educatiu formal, amb el nivell que sigui, en les múltiples dimensions que conté aquest procés.

Les dimensions i les seves estratègies d'acompanyament a la transició escola-treball.

Tenen com a objectiu donar una resposta concreta i adaptada a les necessitats de les persones joves des de la sortida de l'escola fins a la inserció laboral, passant per un període de formació professional i d'adquisició d'un perfil professional.

A partir d'aquesta visió general de les dimensions i estratègies que podem engegar des de les polítiques locals de joventut, proposem un seguit d'actuacions totes vinculades a una estratègia d'intervenció.

4.1. Dimensions, estratègies i actuacions

A continuació, presentem un esquema amb els tres elements esmentats. Trobareu aquestes actuacions complementades amb recursos en versió Viquillibre a: [Estratègies de millora educativa](#).

	DIMENSIONS	ESTRATÈGIES	ACTUACIONS (clicu a sobre del títol per accedir a les fitxes)	
Èxit en la trajectòria educativa	Apoderament de la trajectòria educativa	Preses de decisions	1 Dinamització i difusió de la informació 2 Orientació i assessorament acadèmics	
		Autonomia en l'estudi	3 Suport escolar 4 Aules d'estudi	
	Adhesió i vinculació al sistema educatiu	Convivència escolar o dinamització educativa	5 Dinamització de la participació als centres educatius 6 Mediació escolar 7 Apadrinament i mentoria	
		Participació comunitària	8 Projectes compartits dins i fora del centre en horari lectiu 9 Activitats amb famílies	
		Prevenió de l'abandonament escolar prematur	10 Activitats extraescolars i d'educació en el lleure (horari no lectiu) 11 Protocol d'absentisme escolar 12 Programes de diversificació curricular 13 Acompanyament socioeducatiu a estudiants	
		Retorn al sistema educatiu	14 Treball socioeducatiu amb joves desescolaritzats 15 Formació de segona oportunitat	
	Equitat d'accés als recursos formatius	Accessibilitat econòmica	16 Ajuts en l'àmbit educatiu	
		Accessibilitat cultural	17 Aula d'alfabetització i competències lingüístiques 18 Treball socioeducatiu amb joves	
		Accessibilitat territorial	19 Suport al desplaçament escolar 20 Accions mancomunades 21 Suport a la formació en línia	
	Èxit en la transició escola-treball	Adquisició de competències per a la millora de l'ocupabilitat	Capacitació professional	22 Formació ocupacional 23 Acreditat. Reconeixement de l'experiència laboral 24 Formació en educació en el lleure
			Formació complementària	25 Formació en l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació (TIC) 26 Mobilitat internacional i competències lingüístiques 27 Formació en arts i habilitats específiques
		Inserció laboral	Autonomia professional	28 Orientació i assessorament laboral 29 Garantia Juvenil 30a Formació i assessorament en emprenedoria: sensibilització per l'autoocupació i assessorament en el pla d'empresa 30b Formació i assessorament en emprenedoria: mentoria (mentoring) per a joves emprenedors
Accés al mercat laboral				31 Borsa de treball 32 Clubs de feina 33a Suport a l'emprenedoria: espais de viver d'empreses 33b Suport a l'emprenedoria: microcrèdit social per a joves emprenedors

4.1.1. Apoderament de la trajectòria educativa

Entenem per apoderament de la trajectòria educativa l'actitud i la vivència d'autogestió que adquireixen les persones joves en relació amb la seva trajectòria formativa i amb la presa de decisions de manera coherent i responsable, amb coneixement del sistema educatiu i del mercat laboral i productiu, i amb prou coneixement i acceptació dels seus propis interessos, habilitats, desitjos, expectatives de futur, grau d'autoestima, etc.

Les polítiques de joventut s'han apropiat del terme apoderament ciutadà, provinent dels corrents prodemocràcia participativa, i l'han lligat als termes projecte de vida i emancipació, centrats en l'articulació dels programes i les polítiques de joventut. Per això, també en la vessant de la trajectòria educativa, apostem per treballar l'apoderament pel que fa a les decisions, al coneixement, a l'autonomia de la persona jove envers la seva pròpia trajectòria educativa en un context determinat que molts cops no ha triat.

Aquesta dimensió s'articula en dues estratègies i quatre actuacions: afavorir la presa de decisions, sobretot en els canvis d'etapa educativa, i afavorir l'autonomia de les persones joves en l'estudi.

DIMENSÍO	ESTRATÈGIES	ACTUACIONS PROPOSADES
Apoderament de la trajectòria educativa	Presa de decisions	1 Dinamització i difusió de la informació 2 Orientació i assessorament acadèmics
	Autonomia en l'estudi	3 Suport escolar 4 Aules d'estudi

Vegeu el detall de les actuacions proposades en l'apartat 5.

4.1.2. Adhesió i vinculació al sistema educatiu

Entenem per adhesió al sistema educatiu una situació de vinculació, d'integració, d'adaptació i de vivència positiva de la persona jove dins el sistema educatiu en qualsevol de les seves modalitats i institucions.

Aquesta dimensió s'articula en quatre estratègies i onze actuacions. Les estratègies són: afavorir la convivència escolar mitjançant la dinamització educativa; afavorir la participació comunitària de les persones joves; prevenir l'abandonament escolar prematur, i afavorir el retorn al sistema educatiu de les persones joves que ja l'han abandonat.

DIMENSIO	ESTRATEGIES	ACTUACIONS PROPOSADES
Adhesió i vinculació al sistema educatiu	Convivència escolar o dinamització educativa	5 Dinamització de la participació als centres educatius
		6 Mediació escolar
	Participació comunitària	7 Apadrinament i mentoria
		8 Projectes compartits dins i fora del centre en horari lectiu
		9 Activitats amb famílies
		10 Activitats extraescolars i d'educació en el lleure (horari no lectiu)
	Prevenió de l'abandonament escolar prematur	11 Protocol d'absentisme escolar
		12 Programes de diversificació curricular
		13 Acompanyament socioeducatiu a estudiants
	Retorn al sistema educatiu	14 Treball socioeducatiu amb joves desescolaritzats
		15 Formació de segona oportunitat

Vegeu el detall de les actuacions proposades en l'apartat 5.

4.1.3. Equitat d'accés als recursos formatius

Entenem per equitat una situació en què totes les persones joves tenen accessibilitat als recursos formatius de qualsevol tipus i als beneficis de l'educació (certificació, aprenentatges, socialització, inclusió social...) sense discriminació de sexe, territori, cultura, nivell econòmic, procedència, ideologia, etc., i en què s'han combatut els obstacles tant materials com d'espai i simbòlics.

De l'equitat d'accés als recursos formatius se n'articulen tres estratègies i sis actuacions. Les estratègies són: afavorir l'accessibilitat econòmica o disminuir l'impacte de les desigualtats econòmiques; afavorir l'accessibilitat cultural o disminuir l'impacte de les desigualtats socials i culturals, i afavorir l'accessibilitat territorial o geogràfica o disminuir l'efecte de les desigualtats territorials en la distribució dels recursos educatius.

DIMENSIO	ESTRATEGIES	ACTUACIONS PROPOSADES
Equitat d'accés als recursos formatius	Accessibilitat econòmica	16 Ajuts en l'àmbit educatiu
	Accessibilitat cultural	17 Aula d'alfabetització i competències lingüístiques
		18 Treball socioeducatiu amb joves (medi obert, etc.)
	Accessibilitat territorial	19 Suport al desplaçament escolar
		20 Accions mancomunades
		21 Suport a la formació en línia

Vegeu el detall de les actuacions proposades en l'apartat 5.

4.1.4. Adquisició de competències per a la millora de l'ocupabilitat

Per adquisició de competències per a la millora de l'ocupabilitat entenem l'assoliment de les competències necessàries que ha de tenir la persona jove per poder integrar-se en el mercat laboral i productiu.

D'aquesta dimensió en surten dues estratègies i sis actuacions. Les estratègies són: promoure la capacitat professional i promoure la formació complementària en àmbits com el lleure, les competències lingüístiques, el coneixement i l'ús de tecnologies digitals, d'arts i altres habilitats específiques.

DIMENSÍO	ESTRATÈGIES	ACTUACIONS PROPOSADES
Adquisició de competències per a la millora de l'ocupabilitat	Capacitació professional	22 Formació ocupacional
		23 Acreditació. Reconeixement de l'experiència laboral
		24 Formació en educació en el lleure
	Formació complementària	25 Formació en l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació (TIC)
		26 Mobilitat internacional i competències lingüístiques
		27 Formació en arts i habilitats específiques

Vegeu el detall de les actuacions proposades en l'apartat 5.

4.1.5. Inserció laboral

Entenem per inserció laboral el procés d'establiment de contacte, d'aprenentatge i d'integració de la persona jove en un entorn laboral.

De la dimensió d'inserció laboral se n'articulen dues estratègies i vuit actuacions. Les estratègies són: afavorir l'autonomia professional de les persones joves i afavorir l'accés de les persones joves al mercat laboral.

DIMENSÍO	ESTRATÈGIES	ACTUACIONS PROPOSADES
Inserció laboral	Autonomia professional	28 Orientació i assessorament laboral
		29 Garantia Juvenil
		30a Formació i assessorament en emprenedoria: sensibilització per l'autoocupació i assessorament en el pla d'empresa
		30b Formació i assessorament en emprenedoria: mentoria (mentoring) per a joves emprenedors
	Accés al mercat laboral	31 Borsa de treball
		32 Clubs de feina
		33a Suport a l'emprenedoria: espais de viver d'empreses
		33b Suport a l'emprenedoria: microcrèdit social per a joves emprenedors

Vegeu el detall de les actuacions proposades en l'apartat 5.

4.2. El paper de les polítiques locals de joventut en les estratègies per a la millora educativa

El paper de les polítiques locals de joventut i, en concret, el dels diferents perfils de professionals de joventut són molt variables en tot aquest conjunt d'estratègies, però el que és important és que aquests professionals les coneguin totes i es facin una idea de conjunt de la multiplicitat d'actors i actuacions que es poden desenvolupar en relació amb la millora educativa.

Cal tenir present que cada territori s'articula entorn de recursos i perfils professionals molt diferents, i fins i tot desiguals, i que la realitat juvenil tampoc no és la mateixa en entorns urbans o metropolitans que en entorns més rurals i poc poblats. Partint d'aquestes diferències, cal llegir cada una de les estratègies proposades com a model de treball que a cada regidoria o equip de joventut li correspon adaptar a cada entorn, en funció dels recursos i les circumstàncies.

Segons les estratègies locals per a la millora educativa que proposem, el rol de joventut és variable. En algunes ha de ser de lideratge, impuls i gestió directa, i en d'altres ha de ser de col·laboració més distant. Però en totes les actuacions, destaquem el paper vital del treball cooperatiu entre agents, on els professionals de joventut poden aportar, sobretot, el seu coneixement de la realitat juvenil; detectar necessitats; difondre els recursos i programes existents entre els joves, i desenvolupar la capacitat de vincular els joves als diferents serveis i actuacions existents.

A continuació, disposeu d'un quadre amb les àrees o àmbits que considerem que tenen el lideratge de cadascuna de les actuacions. Aquesta és una proposta únicament orientativa.

ACTUACIONS	EDUCACIÓ	OCUPACIÓ	SERVEIS SOCIALS	JOVENTUT
1 Dinamització i difusió de la informació				
2 Orientació i assessorament acadèmics				
3 Suport escolar				
4 Aules d'estudi				
5 Dinamització de la participació als centres educatius				
6 Mediació escolar				
7 Apadrinament i mentoria				
8 Projectes compartits dins i fora del centre en horari lectiu				
9 Activitats amb famílies				
10 Activitats extraescolars i d'educació en el lleure (horari no lectiu)				
11 Protocol d'absentisme escolar				
12 Programes de diversificació curricular				
13 Acompanyament socioeducatiu a estudiants				
14 Treball socioeducatiu amb joves desescolaritzats				

ACTUACIONS	EDUCACIÓ	OCUPACIÓ	SERVEIS SOCIALS	JOVENTUT
15 Formació de segona oportunitat				
16 Ajuts en l'àmbit educatiu				
17 Aula d'alfabetització i competències lingüístiques				
18 Treball socioeducatiu amb joves				
19 Suport al desplaçament escolar				
20 Accions mancomunades				
21 Suport a la formació en línia				
22 Formació ocupacional				
23 Acreditat. Reconeixement de l'experiència laboral				
24 Formació en educació en el lleure				
25 Formació en l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació (TIC)				
26 Mobilitat internacional i competències lingüístiques				
27 Formació en arts i habilitats específiques				
28 Orientació i assessorament laboral				
29 Garantia Juvenil				
30a Formació i assessorament en empremadoria: sensibilització per l'autoocupació i assessorament en el pla d'empresa				
30b Formació i assessorament en empremadoria: mentoria (mentoring) per a joves emprenedors				
31 Borsa de treball				
32 Clubs de feina				
33a Suport a l'empremadoria: espais de viure d'empreses				
33b Suport a l'empremadoria: microcrèdit social per a joves emprenedors				

5. Les actuacions de millora educativa

De l'esquema d'intervenció que hem traçat i que es reflecteix en el quadre de la pàgina 46, en surten 35 actuacions. Les propostes són models de treball que ja es realitzen arreu i que els hem d'adoptar com a idees i informació per completar el nostre coneixement de l'entorn educatiu on es mouen els joves que, en definitiva, són la nostra població diana. Han de ser adaptades a la realitat juvenil i a la disponibilitat de recursos que hi hagi en cada municipi o territori de treball. Per als municipis molt petits, cal llegir entre línies per trobar traces, opcions, idees que es puguin dur a terme en poblacions on escassegen els recursos i els agents socioeducatius.

De cada una de les actuacions proposades hem desenvolupat amb més precisió les accions en què els professionals i els responsables de les àrees de joventut dels ajuntaments i consells comarcals tenen un rol més rellevant, i no tant les actuacions on el rol dels professionals de joventut és més secundari, tot i que convé que coneguin l'actuació.

Hi hem integrat actuacions que tradicionalment estan liderades i gestionades per professionals dels àmbits de l'educació, la promoció econòmica o els serveis socials, per afavorir que els professionals de joventut interioritzem definitivament la visió integral i multidimensional de les polítiques de joventut.

La millora educativa i la de les transicions escola-treball són un objectiu transversal que cal treballar i impulsar des de diferents àrees i amb diferents tècnics, perfils i agents. D'aquí ve la riquesa i diversitat en la vessant propositiva d'aquesta GUIA, tot amb l'objectiu d'ampliar la visió cap a la millora educativa de les persones joves.

ACTUACIÓ 1

Dinamització i difusió de la informació

DESCRIPCIÓ

Les actuacions de difusió de la informació educativa van adreçades tant a joves com a famílies, professionals del món de l'educació i professionals de l'orientació acadèmica, i pretenen oferir coneixements amplis i actualitzats de l'oferta d'estudis a Catalunya.

En aquestes actuacions es poden emprar diferents modalitats i eines de comunicació i difusió, com ara:

- Fires, jornades o mostres d'educació.
- Fullets o guies en suport paper.
- Guies o portals virtuals.
- Xerrades, tallers o taules rodones presencials amb experts o estudiants veterans.
- Campanyes informatives. Accions que es fan per donar a conèixer una informació sobre temàtiques específiques d'interès especial per a les persones joves.
- Campanya de prevenció o sensibilització: accions que tenen com a finalitat conscienciar sobre temàtiques específiques que contribueixin a promocionar l'exercici de la ciutadania plena i el desenvolupament i l'autonomia personals.
- Sessions informatives d'àmbits temàtics.
- Accions combinades.

Dinamització de la informació: les activitats que es fan per dinamitzar la informació comporten cercar-la, elaborar-la, sistematitzar-la, actualitzar-la, classificar-la i catalogar-la sempre amb la intenció que aquesta informació arribi a la població diana definida de la forma més eficaç.

Difusió de la informació: una vegada elaborada la informació amb el suport considerat més adient per a cada contingut i per a cada segment de la població, en el moment en què sigui necessari, comença la divulgació de la informació presentant-la en espais físics o virtuals.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Persones joves, ja siguin estudiants o no.
- Famílies dels joves.
- Professionals que treballen de forma directa o indirecta amb joves.

OBJECTIUS

- Facilitar que la informació arribi a la població diana definida.
- Donar resposta als interessos, les demandes i les necessitats de les persones joves vinculades.
- Facilitar l'accés als serveis d'orientació i assessorament, i promoure'n la utilització com a espais d'atenció individualitzada.
- Promoure la participació de les persones joves i implicar-los en la dinamització de la informació per propiciar la igualtat d'oportunitats.
- Afavorir la creació de descentralitzacions que generin més proximitat i apropament al territori.
- Facilitar el treball en xarxa i els sistemes de col·laboració amb agents, institucions o entitats que treballen amb joves per promoure la integralitat en l'atenció.

METODOLOGIA

Per identificar quins són els agents del territori que tenen informació rellevant per a l'objectiu i establir-hi un marc de col·laboració (ja sigui per compartir tasques o per traspasar informació), cal fer un treball en xarxa interdepartamental i interinstitucional. Les aliances establertes amb els agents mitjançant el treball en xarxa són clau per assegurar que la difusió arriba al màxim de nombre de persones que hi puguin estar interessades, i també per facilitar l'accés a recursos addicionals com especialistes, espais, etc.

Per tal de fer arribar la informació al màxim de nombre de persones, cal descentralitzar la informació. Una opció és crear punts descentralitzats que es puguin desplaçar a llocs diversos. Un exemple són les fires o mostres especialitzades en una temàtica. Per ser presents en una fira o mostra, cal pensar en un espai ampli on encabir-hi els expositors, els espais d'assessorament, altres espais per a xerrades o taules rodones, etc.

Els professionals han d'identificar quines són les necessitats de suport que pot tenir la població diana per accedir a informació elaborada, i han de dissenyar les accions de dinamització i difusió de la informació que puguin facilitar l'accés i despertar l'interès. Aquestes accions es dissenyen per la demanda puntual expressada per la població diana, perquè els professionals en detecten la necessitat o per ser un fet recurrent i que es repeteix en el temps. Per dur a terme la dinamització calen informadors, orientadors, assessors i altres professionals del territori, així com joves que participin en la dinamització i la difusió (corresponsals, delegats...).

Els professionals han de promoure la participació de la població diana en tot el procés de dinamització i difusió de la informació d'aquest tipus d'accions. Sempre que sigui possible, pretenen ajustar-se a les necessitats de la població diana tan bé com puguin. Molts municipis treballen amb grups d'estudiants o de joves, grups d'antenes o de corresponsals.

AGENTS IMPLICATS

- Especialment les àrees i els serveis de joventut (ajuntaments i consells comarcals).
- Serveis territorials del Departament d'Ensenyament.
- Àrea de Joventut i Educació de la Diputació de Barcelona (suport).
- Entitats.
- Joves.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

La difusió i la dinamització de la informació són competències que comporten una gestió directa des de l'àrea de joventut, així doncs, podem dir que justament té competència directa i el pes de la seva gestió i realització recau sobre els professionals de joventut.

L'àrea de joventut pot assumir tant un rol d'impulsor i de coordinador de l'actuació com un rol de col·laborador puntual (que porta els fullets a l'institut, que apropa la iniciativa i la informació als joves, etc.). També és important el treball en xarxa previ que s'hi fa.

És important la implicació de l'àrea de joventut en aquesta actuació perquè pot fer d'enllaç amb col·lectius de joves que estan més allunyats del sistema educatiu, i perquè pot desenvolupar un rol que motivi a ampliar estudis i millorar el perfil formatiu i l'ocupabilitat d'alguns joves.

ACTUACIÓ 2

Orientació i assessorament acadèmics

DESCRIPCIÓ

L'orientació s'entén com una acció informativa del professional que dona resposta a la demanda específica mitjançant informació generalista adequada a les necessitats concretes de les persones joves, però sense entrar en el segon nivell de resolució d'aspectes específics entorn d'una situació personal o d'un itinerari.

L'assessorament és l'acció mitjançant la qual es proporcionen tots els recursos que poden ser d'utilitat per tal de resoldre la demanda i solucionar una situació específica entorn d'un tema concret. Bàsicament, es du a terme a través de l'atenció presencial individualitzada per part d'un professional especialista en la temàtica, tot i que també es podria fer per videoconferència.

L'orientació i l'assessorament acadèmics s'inicien a partir d'una demanda d'una persona jove, un familiar seu o un professional que treballi amb persones joves, d'una demanda detectada o d'una derivació d'un altre servei.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Persones joves, ja siguin estudiants o no.
- Famílies dels joves.
- Professionals que treballen de forma directa o indirecta amb joves.

OBJECTIUS

- Facilitar la transformació de la informació en coneixement, atenent a la diversitat.
- Desenvolupar la capacitat de la persona jove per analitzar i usar la informació rebuda, i fomentar-ne l'autonomia per a la presa de decisions del seu itinerari formatiu i el laboral.
- Incidir en la lluita contra l'abandonament escolar prematur, i facilitar el desenvolupament personal que afavoreixi la continuïtat en la formació o la reinserció al sistema educatiu.
- Millorar el coneixement de les competències i habilitats dels mateixos joves per a una òptima presa de decisions de l'itinerari vital.
- Afavorir l'ocupabilitat de la ciutadania i donar suport a la inserció laboral i a la reinserció educativa.
- Contribuir a evitar la reproducció de les desigualtats i promoure l'equitat.

METODOLOGIA

En relació amb les persones, l'orientació pot ser individual o grupal.

- Orientació grupal: és l'orientació destinada a un grup de persones que tenen necessitats d'orientació compartides. El grup és un element incentivador, ja que fa emergir molts i diversos elements d'anàlisi i treball a partir de la posició que adopten, les opinions i les experiències dels membres que el componen. Es realitza a través de sessions amb grups reduïts.
- Orientació individual i assessorament: és l'orientació destinada al subjecte únicament per tal que disposi del coneixement convenient per analitzar i valorar diferents variables i alternatives, i prendre decisions en relació amb el propi procés. Té la força que tot el contingut de treball fa referència directa a les necessitats i les opcions de la persona en relació amb el context. Principalment es realitza a través d'entrevistes.

S'ha de tenir present la integralitat de les actuacions i la capacitat de treball en xarxa. Com a premissa bàsica, els orientadors i assessors han de tenir sempre present que les demandes informatives es resolen atenent a la diversitat (cultural, de gènere, d'origen, d'origen ètnic, de classe social, etc.), amb voluntat transformadora per promoure la igualtat d'oportunitats.

En molts casos, és necessari una feina prèvia de clarificar quina és la demanda real que presenta el jove i quina és la veritable necessitat, de vegades oculta en una primera consulta. Només d'aquesta manera l'orientador pot donar una resposta integral i ajustada a la necessitat real.

Cal tenir un interès especial a afavorir l'accés als serveis als col·lectius més vulnerables, per tant, cal treballar amb xarxa amb els educadors i educadores de carrer, els centres oberts, els serveis socials i la unitat d'escolarització compartida (UEC). D'altra banda, també es pot plantejar descentralitzar l'orientació i aproximar-nos als instituts d'ensenyament secundari.

AGENTS IMPLICATS

- Departament d'Ensenyament: tutor del centre educatiu, psicopedagog del centre educatiu i els equips d'assessorament i orientació psicopedagògic (EAP).
- Serveis municipals d'educació: programes o serveis d'orientació municipals o comarcals, programes d'orientació de promoció econòmica i benestar social, serveis de desenvolupament local i dispositius locals d'inserció.
- Serveis de joventut: punts d'informació juvenil i of cines joves.
- Els tècnics i els professionals de joventut poden donar una resposta integral a les demandes dels joves, ja que tenen coneixements amplis i diversos no només en temes educatius, sinó també en altres àmbits que afecten les persones joves.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

El rol que ha de tenir en aquesta actuació pot ser molt rellevant. Us detallem un seguit d'accions i finalitats que es poden portar a terme directament des de joventut:

- Vetllar perquè l'orientació arribi a tots als joves.
- Establir canals de comunicació amb els centres educatius per poder complementar l'orientació acadèmica que es dona des dels instituts.
- Facilitar, potenciar i coordinar la col·laboració entre diferents ens i agents educatius i crear xarxes per a l'orientació. D'aquesta manera, es poden garantir millors serveis d'orientació, de més qualitat i més eficients, que prioritzin els joves que estan en risc, que presenten indicis d'estar-hi o que han abandonat prematurament els estudis.
- Dissenyar, en col·laboració amb els tècnics d'educació, programes d'orientació des del punt de vista municipal o comarcal.
- Participar en les fres d'ensenyament oferint espais d'orientació i assessorament acadèmics.

ACTUACIÓ 3

Suport escolar

DESCRIPCIÓ

Espai tutoritzat col·lectiu on s'ofereixen als usuaris un suport i seguiment en la realització de deures, i un treball d'adquisició d'hàbits d'estudi i de millora de les competències transversals. Poden haver-hi diferents models de gestió: per a les entitats, els voluntaris, la comunitat educativa, el treball entre iguals...

PERSONES DESTINATÀRIES

- En general sol estar adreçat a nens i joves d'entre 10 i 16 anys, sempre centrant-se dins de l'escolarització obligatòria. Sovint hi accedeixen per derivació d'altres serveis, principalment des de serveis socials i del centre educatiu.
- Pel que fa als que són més grans de 16 anys, el reforç sol estar vinculat a la preparació de les proves per lliure per a l'obtenció del GES (graduat en educació secundària), als estudis a l'Institut Obert de Catalunya (IOC) o a l'accés als cicles formatius de grau mitjà (CFGM).
- També hi ha ajuntaments que estan oferint aquest recurs als joves que han estat expulsats del centre educatiu, i els donen suport durant el període de l'expulsió amb la intenció d'orientar-los i treballar de forma complementària el tema d'actituds, hàbits, etc.

OBJECTIUS

- Millorar el rendiment escolar dels usuaris.
- Afavorir l'adquisició de pautes i hàbits adequats per a l'estudi.
- Evitar l'empitjorament i la cronificació de les situacions de risc d'abandonament prematur dels estudis.

METODOLOGIA

Consisteix a oferir un espai habilitat a l'equipament juvenil, al centre educatiu o a l'escola d'adults on hi hagi un professional (dinamitzador, educador, professor, etc.) amb la intenció de donar un reforç escolar als alumnes en cas que ho necessitin.

L'accés al servei pot ser lliure o bé es pot requerir una inscripció prèvia a petició del jove o de la família, o bé s'hi pot accedir per derivació d'altres serveis (centre educatiu, serveis socials, etc.).

És important que es tinguin en compte tant els horaris dels equipaments com els dels escolars per oferir horaris complementaris i ajustar-se a les necessitats d'estudi dels joves.

AGENTS IMPLICATS

- Serveis o equipaments de joventut i professionals.
- Tècnic o tècnica d'educació.
- Educador o educadora social.
- Psicopedagog o psicopedagoga del centre educatiu.
- Entitats del territori.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- ▶ Lidera i impulsa l'actuació quan aquesta es realitza a l'equipament juvenil o quan el professional que està amb els joves és un professional de joventut. La resta de regidories o serveis municipals (educació i serveis socials principalment) i els centres d'educació i aïmpes són els que deriven els joves.
- ▶ Dinamitza una xarxa de voluntariat quan l'ajuntament no disposa de personal educador per oferir aquest servei.
- ▶ Coordina l'actuació amb centres educatius, serveis socials o altres agents implicats.
- ▶ Detecta necessitats i fa derivacions a serveis específics per donar resposta a les mancances.

ACTUACIÓ 4

Aules d'estudi

DESCRIPCIÓ

Són espais destinats a la realització d'activitats vinculades amb l'estudi (preparació de treballs, deures, exàmens, proves, etc.) que sovint s'ubiquen als equipaments de joventut i, en alguns casos, a les biblioteques i els equipaments municipals. En menys ocasions, també hi ha ajuntaments que, amb l'acord previ del centre educatiu, ubiquen aquests espais dins de l'institut i fora de l'horari lectiu.

Les activitats que s'hi fan es poden dinamitzar o no en funció de la finalitat de cada espai. Quant a la figura del dinamitzador, serveix per afavorir i facilitar l'activitat, adequar l'espai i atendre petits dubtes.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Joves que requereixin un espai per fer els deures i els treballs, estudiar, etc. Es poden diferenciar espais per grups d'edat en funció de les seves necessitats educatives, hàbits i dinàmiques de treball.

OBJECTIUS

- Afavorir hàbits d'estudi i d'organització de tasques escolars entre els i les joves.
- Garantir un espai d'estudi adequat a tothom, en alguns casos amb l'acompanyament d'un adult.

METODOLOGIA

Aquesta actuació es pot dinamitzar amb més o menys intensitat segons els recursos que es tinguin i les necessitats que es detectin.

Cal adaptar el calendari, l'horari d'obertura i els espais a les necessitats reals dels joves (que es poden detectar fent-los enquestes) i a les del municipi, i vetllar perquè no se superposin serveis (per exemple, el de la biblioteca).

Exemples més concrets:

- Les aules d'estudi adreçades als joves més grans de 16 anys estan més enfocades a donar servei en èpoques d'exàmens i no se solen dinamitzar. Tot i així, també hi ha aules d'estudi no dinamitzades però que ofereixen un servei permanent al llarg del curs, on els joves poden trobar-se per fer treballs en grup o de recerca i estudiar.
- A més, trobem les aules d'estudi destinades a preparar les proves d'accés als cicles de formació professional i al graduat d'educació secundària, que són espais amb un tutor o dinamitzador que dona suport específic als usuaris.
- Les aules d'estudi ubicades en equipaments juvenils s'obren a hores convingudes i són compatibles amb la resta d'activitats de l'equipament quan s'utilitzen els mateixos espais. En canvi, quan hi ha espais diferenciats, hi ha més marge per oferir més suport.
- Les aules d'estudis ubicades en biblioteques o en centres cívics, i sobretot si és en època d'exàmens, solen estar disponibles en un horari fora de l'atenció al públic en general, normalment al vespre, a la nit i el cap de setmana.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Servei de joventut (equipament juvenil, professional de joventut).
- ▶ Altres regidories de l'ajuntament (Educació, Cultura).
- ▶ Centres educatius.
- ▶ Serveis (biblioteca, centre cívic, centres culturals).

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

Des de Joventut es promou l'acció i, quan hi ha dinamització, majoritàriament és el mateix personal del servei de joventut (dinamitzador o informador juvenil) qui la fa.

ACTUACIÓ 5

Dinamització de la participació als centres educatius

DESCRIPCIÓ

El centre educatiu és un espai privilegiat per treballar amb la gent jove habilitats que estan molt lligades a la participació (cooperar, prendre decisions col·lectivament, treballar en grup, etc.) i que necessitaran al llarg de les seves trajectòries de vida. Perquè la gent jove s'impliqui en el seu entorn, cal que tingui coneixements i eines que li permetin desenvolupar un paper actiu en la societat.

L'àmbit educatiu és un espai on es concentra una gran diversitat de perfils de joves i on es desenvolupa gran part de la vida diària d'una persona jove. Per això, com a espai educatiu i socialitzador, representa una oportunitat per fomentar la participació juvenil. Convertir la comunitat educativa en una aliada per introduir aprenentatges i pràctiques participatives en aquestes etapes és clau per aconseguir una ciutadania més crítica i compromesa amb el seu entorn.¹

PERSONES DESTINATÀRIES

- Estudiants de secundària que van a l'institut.

OBJECTIUS

- Fomentar la participació del col·lectiu més jove perquè sigui més protagonista en les qüestions que l'afecten, ja siguin les que estan relacionades amb el mateix centre o el seu entorn.
- Aprendre a participar i adquirir les habilitats per poder fer-ho.
- Establir vincles entre el centre educatiu i el municipi a l'hora de plantejar intervencions socioeducatives més integrals.

METODOLOGIA

Dins la Guia Jove hi ha la fitxa, "Els centres educatius: l'institut és un espai participatiu?", on s'explica més extensament com es desenvolupa aquest tipus d'actuació.

En el moment d'intervenir s'identifiquen tres àmbits de treball: l'aula, el centre i l'entorn. Entre l'escola i l'entorn, hi cal una coordinació que permeti generar complicitats socioeducatives i treballar la participació des de l'aula i el centre educatiu amb el suport de l'entorn (equipament juvenil i professionals de joventut).

La intervenció es pot enfocar a partir de tres lògiques diferents:

- Educar en participació. Es tracta d'incloure continguts pedagògics en matèria de participació que contribueixin a l'adquisició de competències participatives per part de l'alumnat, el professorat i altres agents de la comunitat educativa (equips directius, famílies, etc.).
- Articular la participació. És una de les qüestions que més reptes suposa. Consisteix a

¹ Molts municipis no compten directament amb un institut al mateix municipi, però això no impedeix que es pugui dur a terme una actuació coordinada amb el municipi que acull el centre, normalment la capital de comarca, i amb altres ens supramunicipals com els consells comarcals, que poden adoptar una posició més protagonista quan es dona aquesta característica.

implicar l'alumnat més enllà de la figura del delegat, aconseguir més coordinació entre els delegats i delegades a través de l'estructura formal de la Junta de Delegats i Delegades, obtenir més pes de l'associacionisme estudiantil, i aconseguir més protagonisme de la gent jove en els espais de coordinació i decisió del centre, així com el del Consell Escolar. Aquestes són algunes qüestions que es poden treballar.

- ▶ Actuar per transformar. Una altra lògica d'intervenció amb gent jove que es pot aplicar a través dels centres educatius és la de prioritzar la capacitat d'impacte en l'entorn en dur a terme una actuació que realment transformi algun aspecte de la comunitat.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Serveis de joventut (professionals de joventut, equipament juvenil).
- ▶ Centres educatius.
- ▶ Joves estudiants.
- ▶ Associacions d'estudiants.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- ▶ Oferir eines i recursos per poder treballar la participació dins dels centres.
- ▶ Fer-se accessible i visible per a tots els i les estudiants dels centres educatius: presència i proximitat.
- ▶ Generar un vincle amb les persones joves per conèixer els seus interessos, donar suport a les seves iniciatives culturals i comunitàries, etc.
- ▶ Vincular les persones joves amb el municipi i la comunitat social.

ACTUACIÓ 6

Mediació escolar

DESCRIPCIÓ

La mediació contribueix a regular la convivència en el centre, desenvolupar actituds i habilitats relacionals positives, prevenir la violència, intervenir constructivament enfront dels conflictes i propiciar la reparació responsable i la reconciliació entre persones que passen molt de temps juntes. De retruc, la millora en el clima del centre incideix positivament en la resta d'activitats educatives.

Els processos de mediació resulten especialment efectius a l'hora de regular els conflictes que es produeixen entre persones que mantenen una relació quotidiana. Contribueixen a evitar enfrontaments inútils i a crear consens. En un conflicte, la decisió final comporta que una persona guanyi i l'altra perdi, per tant, no es pot dir mai que s'ha solucionat el conflicte. La mediació suposa una aportació a la cultura del diàleg, el consens i la pau en contrast amb la cultura dominant del litigi, la controvèrsia i la confrontació.

PERSONES DESTINATÀRIES

- La comunitat educativa: alumnat, professorat, famílies i personal de serveis i de l'Administració.
- Tothom que s'hagi format pot fer de mediador o mediatora.

OBJECTIUS

- Millorar la convivència escolar.
- Resoldre conflictes (on no calgui la intervenció terapèutica o legal) que s'hagin produït entre alumnes: de convivència o de manca de respecte.
- Afavorir l'adquisició i el desenvolupament d'actituds i valors de la convivència, el respecte, el diàleg, la cooperació i la responsabilitat en la comunitat educativa.

METODOLOGIA

Hi ha tres tipus d'actuacions possibles:

- Les activitats de tutoria són tasques molt senzilles que acostumen a tenir una fase lúdica, una de reflexió i una d'aplicació a noves situacions. El tutor o tutora accepta totes les opinions i evita donar solucions.
- El servei de mediació és una instància de regulació de conflictes que no substitueix les normes de convivència de l'escola. Actua educativament i preventivament, ja que es fonamenta en la responsabilització i reparació, més que no pas en la sanció. El servei de mediació pot oferir-se a tots els membres de la comunitat o tan sols a l'alumnat. En el darrer dels casos, són els mateixos alumnes els que fan de mediadors o mediatores.
- El projecte col·lectiu és un treball cooperatiu que realitzen els alumnes d'un grup de cara a millorar algun aspecte del seu entorn immediat.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Direcció i tutors del centre educatiu.
- ▶ Estudiants.
- ▶ Professionals externs al centre en situacions concretes.
- ▶ Serveis de joventut (professionals de joventut, equipament juvenil).

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

L'educador o educadora social i el dinamitzador o dinamitzadora juvenil poden fer una tasca de detecció de conflictes i de reforçament dels valors de la mediació.

ACTUACIÓ 7

Apadrinament i mentoria

DESCRIPCIÓ

Els programes d'apadrinament i mentoria són programes d'acompanyament no professional, informal, afectiu i interpersonal, adreçats a joves en situació de vulnerabilitat o amb necessitat d'un vincle o una atenció personalitzada informal.

N'hi ha de diferents modalitats, però tots estan basats en l'oferiment al jove d'una persona referent que l'acompanyarà en el seu procés d'escolarització, sigui a l'inici de l'educació secundària obligatòria, a l'inici dels estudis universitaris, en el moment d'un canvi de residència, en la transició escola-treball, en la inserció laboral o en altres moments en què es requereixi aquest tipus d'atenció no professional.

PERSONES DESTINATÀRIES

- ▶ Estudiants de 1r d'educació secundària obligatòria (ESO).
- ▶ Estudiants estrangers que comencen l'escolarització aquí.
- ▶ Estudiants de 1r any d'universitat.
- ▶ Joves que cerquen feina.
- ▶ Altres col·lectius.

OBJECTIUS

- ▶ Afavorir la integració a la cultura institucional i a l'ambient escolar dels nous estudiants.
- ▶ Afavorir l'encaix al sistema educatiu dels nous estudiants que s'hi incorporen.
- ▶ Prevenir situacions problemàtiques i el risc d'abandonament d'estudis.

METODOLOGIA

- ▶ Es requereix un grup de voluntaris (estudiants veterans) que facin de padrins o mentors als estudiants nous i es formin en habilitats, comprensió de les necessitats i perfils dels usuaris del servei.
- ▶ S'estableixen parelles mentor-mentorat o padri-apadrinat en funció de variables de similitud (edat, sexe, estudis, interessos, situació familiar, etc.) i a partir d'aquí es programen activitats per consolidar aquesta relació.
- ▶ S'estableixen els paràmetres de la relació i el tipus de preguntes i necessitats que s'hi poden resoldre. La relació d'apadrinament funciona lliurement segons les necessitats i la iniciativa de les dues persones vinculades.
- ▶ Alguns programes d'apadrinament i mentoria tenen un seguiment tècnic al darrere que ajuda a consolidar les relacions, evitar malentesos i resoldre els dubtes que puguin anar sorgint.
- ▶ Els programes de mentoria i apadrinament es poden organitzar tant a dins dels centres educatius o la universitat com a fora.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Voluntaris.
- ▶ Estudiants.
- ▶ Institucions gestores del programa: ajuntament, centre educatiu, entitats.
- ▶ Serveis de joventut (professionals de joventut, equipament juvenil).

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

L'àrea de joventut pot exercir el rol d'impulsor i coordinador d'aquest tipus de programes, ja sigui dins l'institut mitjançant la figura del dinamitzador de la participació als centres de secundària com fora d'aquest mitjançant altres programes i espais de relació juvenil.

ACTUACIÓ 8

Projectes compartits dins i fora del centre en horari lectiu

DESCRIPCIÓ

Es tracta de projectes i activitats que es desenvolupen de manera cooperativa entre els centres educatius i els agents externs al centre educatiu, com poden ser diferents àrees dels ajuntaments (joventut, cultura, ocupació, esports, etc.) o altres institucions, o bé entitats o empreses del municipi o comarca on estan ubicats els centres educatius. Bona part d'aquestes activitats poden estar vehiculades als professionals municipals de joventut o coordinades per aquests.

Són activitats considerades curriculars, per això tenen lloc dins l'horari lectiu i tot l'alumnat està obligat a assistir-hi. S'hi inclouen tant activitats del Pla d'acció tutorial com activitats vinculades a altres àrees curriculars.

Algunes d'aquestes activitats es fan dins del centre educatiu amb la participació d'agents externs, com ara: xerrada d'orientació laboral per part de l'orientador laboral municipal; xerrada informativa dels equipaments i les activitats per a joves, i organització de conferències, xerrades i tallers específics sobre àrees temàtiques d'interès per als joves (treball, seguretat a les xarxes, salut, consums, viatges, valors, cooperació, cultura, etc.).

I també fora del centre educatiu, amb l'acompanyament de tutors o docents, es porten a terme les activitats següents: jornada de portes obertes a serveis municipals (biblioteca, espai jove, etc.), conferències i xerrades, visites a exposicions (per exemple, al Saló de l'Ensenyament), sortides al teatre amb finalitat educativa (per exemple, al Teatreacció), participació en projectes supramunicipals (amb la universitat, els centres d'investigació, etc.), participació en projectes municipals que agrupin tots els centres educatius d'un mateix municipi (per exemple, jocs orals de Sant Jordi, cantata jove, premis a estudiants, pràctiques a empresa, celebracions i festes comunes com el Carnestoltes, la Castanyada, el Dia de la Pau, etc.).

PERSONES DESTINATÀRIES

- Estudiants de secundària.

OBJECTIUS

- Fomentar el coneixement i l'ús dels recursos, serveis i equipaments locals i comarcals.
- Ampliar els recursos d'orientació acadèmica i laboral dels estudiants de secundària.
- Fer que els alumnes desenvolupin competències específiques (lingüístiques, tecnològiques, etc.).

METODOLOGIA

A nivell metodològic, aquest projecte implica fer un treball cooperatiu entre els tutors i els professionals externs al centre o fer un treball interinstitucional entre els centres educatius i els serveis municipals per compartir objectius educatius comuns.

Una altra opció metodològica són els plans educatius d'entorn encaminats a fomentar la cooperació dels agents socials (entitats, centre educatiu, serveis i equipaments) en pro de l'èxit educatiu dels infants i joves d'un territori. Un pla educatiu d'entorn és un model obert que parteix de les realitats locals, per tant, cada localitat o zona l'han d'adequar a les seves neces-

sitats i a la seva pròpia estructura organitzativa, sense desvirtuar-ne el caràcter participatiu i el lideratge, que comparteixen l'ajuntament i el Departament d'Ensenyament.

AGENTS IMPLICATS

- Serveis de joventut (professionals de joventut, equipament juvenil).
- Tutors i equips directius dels centres educatius.
- Entitats o empreses.
- Serveis i equipaments municipals.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

Els professionals de joventut poden tenir un rol rellevant en aquest tipus d'activitat, en què s'estableix una relació enriquidora entre els centres educatius i els serveis municipals. Concretament, han de:

- Coordinar la programació d'activitats de prevenció en salut (xerrades, tallers, activitats de prevenció en drogoaddiccions, sexualitat, alimentació...), prevenció de violències i comportaments disruptius, etc.
- Facilitar el contacte amb el programa de pràctiques a empreses.
- Facilitar recursos i coordinar activitats d'orientació juvenil (visita al Saló de l'Ensenyament i al servei d'orientació laboral, creació de xerrades o tallers d'orientació, etc.).
- Fomentar la participació juvenil en la vida comunitària dels municipis i vehicular-la a través dels centres educatius (celebració de festes, festivals, concursos, programes de sensibilització, campanyes, etc.).
- Implicar entitats juvenils en el Pla d'Acció Tutorial per a estudiants (coral, castellers, grups de teatre, de música, art urbà, etc.), on es fomenten els valors ciutadans, el coneixement de l'entorn, les habilitats específiques, etc.

ACTUACIÓ 9

Activitats amb famílies

DESCRIPCIÓ

Programació d'activitats que pot agrupar trobades lúdiques, espais per compartir, debats, xerrades formatives, espais familiars, etc., orientades a fomentar la implicació de les famílies en la comunitat educativa i potenciar la funció educativa i d'acompanyament de les famílies en la construcció del projecte de vida de les persones joves.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Les famílies dels estudiants de secundària.

OBJECTIUS

- Potenciar la funció educativa de les famílies.
- Promoure la refexió sobre el paper de les famílies en l'educació.
- Divulgar recursos, fonts d'inspiració i suport en l'educació dels fills i filles.
- Construir la cohesió social de la comunitat educativa d'acord amb els valors de convivència, el respecte, el diàleg, la interacció i la participació.
- Millorar l'acompanyament familiar als estudiants de secundària.

METODOLOGIA

- Treball en xarxa entre ajuntament, centres educatius, associacions de famílies d'alumnes (AFA) i altres entitats del territori.
- Elaboració d'una programació conjunta.
- Dinàmiques de grup per fomentar la refexió, el debat i l'intercanvi d'experiències.
- Espai familiar: espai de trobada de pares amb fills per intercanviar experiències i estratègies domèstiques i familiars.

AGENTS IMPLICATS

- Tècnic i tècnica d'educació de l'ajuntament.
- Altres tècnics i tècniques que s'hi impliquen puntualment (dels àmbits dels serveis socials, de joventut, de la promoció econòmica, de la cultura, dels esports...).
- AMPA i AFA.
- Direccions dels centres educatius.
- Entitats cíviques i culturals.
- Experts i dinamitzadors de grups.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

Els professionals de joventut no cal que estiguin especialment implicats en aquesta actuació, però està bé que en coneguin l'existència i la programació. Poden fer propostes per a la programació en funció de les necessitats que observen en els adolescents i les seves famílies.

ACTUACIÓ 10

Activitats extraescolars i d'educació en el lleure (en horari no lectiu)

DESCRIPCIÓ

Activitats de lleure que es fan en horari no lectiu dins i fora del recinte escolar (esportives, artístiques, educatives, lingüístiques, etc.). També s'inclouen les activitats d'educació en el lleure que es fan en les entitats i les activitats que se'n deriven: casals, colònies, campaments, etc.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Alumnat de secundària.

OBJECTIUS

- Promoure el lleure com a espai educatiu i d'aprenentatge, de convivència i de cohesió social.
- Promoure la pràctica d'esports i activitats d'esbarjo compartit.
- Promoure l'adquisició d'actituds i valors de convivència i la participació.
- Fomentar la interrelació dels centres educatius amb el seu entorn.
- Promoure l'adhesió escolar i la vinculació amb el centre educatiu tant en els alumnes com en les famílies.
- Acompanyar les famílies i donar-los suport a la funció educativa que porten a terme.
- Fomentar la conciliació familiar.
- Donar suport a l'aprenentatge des de fora del centre educatiu.
- Promoure la participació en entitats d'educació en el lleure.

METODOLOGIA

- Gestió de les activitats extraescolars: la programació de les activitats extraescolars dins dels centres educatius la gestiona l'AMPA amb l'aprovació del consell escolar i la direcció del centre educatiu. La programació de fora dels centres la gestionen diferents entitats (culturals, educatives i esportives).
- Coordinació i treball en xarxa: en alguns municipis o barris, les AMPA, els centres, les entitats i l'Administració local fan una programació conjunta i coordinada en què es valoren la qualitat educativa de les activitats, els factors d'inclusió i equitat, la compatibilitat horària, la gestió d'inscripcions i preus, i els aspectes de seguretat i sostenibilitat del conjunt de la programació.
Cal una figura referent de l'Administració (tècnic o tècnica d'educació) que coordini i impulsi el treball en xarxa.
- Mesures complementàries: mesures de compensació de les desigualtats d'accés a les activitats extraescolars. Atenció específica a l'alumnat amb necessitats educatives especials. Prevenció i mediació de conflictes. Mesures de motivació per a joves en situació d'alta vulnerabilitat social.
- Més enllà de les activitats que es fan entre setmana, és interessant conèixer les que organitzen les entitats d'educació en el lleure (caus i esplais) de l'entorn.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ AMPA o AFA.
- ▶ Centres educatius.
- ▶ Ajuntament.
- ▶ Entitats esportives, artístiques, educatives i altres.
- ▶ Agrupament escoltes i centres d'esplai.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

Des del coneixement de la realitat juvenil, l'àrea de joventut de l'ajuntament pot impulsar mesures perquè la programació d'activitats extraescolars s'adapti a les necessitats i interessos de les persones joves, es pot implicar en la vinculació d'activitats i recursos i serveis per a joves, i pot aprofitar els espais per a les activitats extraescolars per difondre informació, etc.

També pot informar, assessorar, orientar les persones joves a través d'aquests espais no lectius per fomentar el seu retorn al sistema educatiu.

ACTUACIÓ 11

Protocol d'absentisme escolar

DESCRIPCIÓ

És un protocol d'atenció i prevenció de l'absentisme escolar acordat en una comissió de treball en xarxa interdisciplinària i interinstitucional.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Estudiants i famílies en l'etapa de l'escolarització obligatòria ampliada a l'etapa de 3-6 anys.
- Estudiants i famílies amb conductes d'absentisme escolar en diferents graus i intensitats.
- Professionals d'atenció directa als estudiants i famílies.

OBJECTIUS

- Establir criteris comuns de prevenció de l'absentisme.
- Reduir les taxes d'absentisme escolar.
- Intervenir des de l'inici de la situació d'absentisme.
- Coordinar l'acció de tots els agents implicats i clarificar-ne les responsabilitats i funcions.
- Detectar i prevenir situacions de risc.
- Obtenir dades quantitatives i qualitatives que ens permetin elaborar mesures concretes d'intervenció, així com d'actuació preventiva i documentació de les intervencions.

METODOLOGIA

- Reunions de seguiment de casos, reunions de clarificació de criteris, buidat i estudi de dades i casos.
- Treball en xarxa mitjançant les comissions socials, establiment d'un circuit d'actuació de cada un dels agents implicats, atenció individualitzada mitjançant un pla de millora individual, treball amb famílies, implicació activa de tots els agents socioeducatius (famílies, tutors, tècnics municipals, policia local, etc.).
- Normativa extensa relativa a competències municipals de vigilància del compliment de l'obligatorietat de l'escolarització de la població d'entre 6 i 16 anys.

AGENTS IMPLICATS

- Centres educatius: docents, direccions, coordinadors pedagògics, persones referents de l'absentisme escolar.
- Ajuntaments: tècnic d'educació, tècnic de joventut, educador de serveis socials i policia local. Ho lideren les àrees d'educació i de serveis socials, i col·laboren juntament amb els centres educatius i els serveis educatius territorials.
- Equips d'atenció psicopedagògica.
- Altres educadors comunitaris o agents de prevenció.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

El rol de l'àrea de joventut en els plans d'atenció i prevenció de l'absentisme escolar no és rellevant ni tampoc de lideratge. Els protocols d'absentisme escolar els lideren més aviat des de les àrees d'educació i serveis socials dels municipis mitjançant un treball en xarxa amb els centres educatius i els serveis educatius territorials del Departament d'Ensenyament.

L'aportació dels professionals de joventut al treball de l'absentisme escolar pot ser una feina de prevenció i motivació dels joves que participen en les activitats i els equipaments juvenils; o bé la d'aconseguir un vincle socioeducatiu amb els joves amb conductes d'absentisme i esdevenir uns referents per a ells. Des de l'àrea de joventut es pot dur a terme una intervenció d'integració social, de retorn als estudis o, simplement, d'acompanyament i proximitat al jove absentista, mitjançant les activitats de dinamització comunitària i d'atenció socioeducativa en el marc de la programació d'activitats de l'àrea.

ACTUACIÓ 12

Programes de diversificació curricular

DESCRIPCIÓ

Els programes de diversificació curricular tenen com a finalitat afavorir que l'alumnat que ho requereixi assolixi els objectius i les competències bàsiques de l'etapa i obtingui el títol de graduat en educació secundària obligatòria mitjançant una organització de continguts i matèries del currículum diferent a l'establerta amb caràcter general i amb una metodologia específica i personalitzada.

Aquests programes comporten una organització curricular diferent i, eventualment, un horari de permanència al centre també diferent, ja sigui perquè comparteixen l'escolaritat ordinària amb altres activitats externes al centre o perquè els centres organitzen altres activitats en altres espais.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Alumnat de 3r i 4t d'ESO (2n si ha repetit un curs) que presenta dificultats generals d'aprenentatge i un nivell baix de competències en la majoria de matèries.

OBJECTIUS

- Reduir l'absentisme escolar.
- Afavorir l'assoliment dels objectius i les competències bàsiques de l'etapa, i l'obtenció del títol de graduat en ESO, mitjançant una organització de continguts i matèries del currículum, uns criteris d'avaluació diferents a l'establerta amb caràcter general i una metodologia específica i personalitzada.
- Promoure que l'alumnat assolixi un nivell competencial i curricular que li permeti continuar amb garantia la formació posterior.

METODOLOGIA

El Departament d'Ensenyament estableix convenis amb ajuntaments, ens locals i altres institucions per al desenvolupament dels programes que comportin la realització d'activitats fora del centre, que en cap cas no poden ser de tipus laboral o professional.

Hi ha tres modalitats:

- Aula oberta: es desenvolupen en la seva totalitat en el centre educatiu.
- Projectes singulars: s'estableixen convenis amb ajuntaments perquè un 40% de l'horari lectiu sigui destinat a fer activitats fora del centre.
- Unitat d'Escolarització Compartida (UEC): s'estableixen convenis amb ajuntaments o amb entitats (el conveni es renova anualment i s'acorda atorgar una quantitat monetària per mòduls d'acció educativa i una quantitat per alumne escolaritzat). La UEC s'adreça a l'alumnat de 3r i 4t d'ESO o al que tingui com a mínim 14 anys, i que presenti inadaptació al medi escolar i risc d'exclusió social. L'EAP (Equip d'Assessorament Pedagògic) és qui, juntament amb els centres, determina les derivacions d'alumnes cap a la UEC. Els tutors d'ambdós centres són el vincle principal entre els centres i la UEC.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Departament d'Ensenyament: centres educatius i EAP.
- ▶ L'ajuntament expressa el seu compromís amb el programa mitjançant la certificació de l'aprovació del Plenari de la signatura del conveni. La importància de l'ajuntament en la signatura dels convenis va més enllà del simple coneixement del projecte, perquè molt sovint l'èxit de la col·laboració de les empreses en el projecte o l'organització de les activitats formatives de caràcter laboral recau en l'ens local.
- ▶ Consell comarcal.
- ▶ Equip de Suport a l'Escolarització.
- ▶ Equip Bàsic d'Atenció Social.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

L'àrea de joventut pot estar implicada en el desenvolupament del projecte Aula oberta o d'un programa de diversificació curricular, amb la qual cosa coordina l'acció amb l'institut o fa el seguiment dels joves, o bé col·labora rebent estudiants acollits a aquest programa com a personal en pràctiques dels seus serveis i activitats.

ACTUACIÓ 13

Acompanyament socioeducatiu a estudiants

DESCRIPCIÓ

Són activitats d'acompanyament socioeducatiu, de suport emocional i de prevenció social per a adolescents i joves d'entre 12 i 18 anys. Aquestes activitats es porten a terme en un espai, equipament o servei diürn preventiu, fora de l'horari escolar, on es dóna suport, s'estimulen i es potencien l'estructuració i el desenvolupament de la personalitat, la socialització, l'adquisició d'aprenentatges bàsics i l'esbarjo, i es compensen les deficiències socioeducatives de les persones ateses mitjançant el treball individualitzat, el grupal i amb la família, i el treball en xarxa i amb la comunitat.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Adolescents amb necessitats d'acompanyament educatiu que no són cobertes en el marc familiar, ni en l'escolar ni en l'extraescolar.
- Estudiants que han estat inhabilitats o expulsats temporalment del centre educatiu.
- Joves que, després d'un període de desescolarització, volen fer un retorn als estudis i necessiten un acompanyament durant un temps d'adaptació al centre educatiu.

OBJECTIUS

- Afavorir el desenvolupament personal, la integració social i l'adquisició d'aprenentatges per prevenir situacions de risc, evitar el deteriorament i compensar deficiències socioeducatives dels joves usuaris.
- Proporcionar atenció als adolescents, en especial els que es trobin en situació de risc.
- Reconstruir el vincle dels estudiants expulsats o inhabilitats amb els centres educatius.
- Augmentar l'autoestima i les habilitats socials dels estudiants.
- Desenvolupar, en els joves usuaris, actituds i estratègies d'adaptació als centres educatius.

METODOLOGIA

Aquesta actuació pot estar integrada en un centre obert o en altres espais normalitzats, com l'equipament juvenil, l'escola d'adults, un centre educatiu, etc. (espais no estigmatitzats).

- Treball socioeducatiu: es basa en el treball d'hàbits i actituds d'autonomia, d'autoestima, d'ajuda mútua intergrupala, d'hàbits quotidians d'estudi, d'alimentació i de cura d'un mateix; se centra en la gestió emocional, la motivació i l'interès del jove; treballa la pertinença de l'adolescent a un grup, el vincle amb els adults i els seus iguals, així com els factors protectors i de socialització positiva.
- Coordinació de professionals: es refereix a la connexió que cal establir amb el centre educatiu, ja sigui dins d'aquest com fora d'aquest.
- Treball amb famílies: consisteix a treballar la vinculació amb els serveis, la integració social a la comunitat i l'adhesió als centres educatius.
- Figura de l'educador social o dinamitzador comunitari.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Ajuntament: àrees de serveis socials, joventut, educació.
- ▶ Entitats educatives que gestionen l'activitat (si és gestió externalitzada).
- ▶ Centres educatius (tutors, caps d'estudi i directors): que actuen com a derivadors de casos i detectors de situacions de risc.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- ▶ Detectar i derivar joves.
- ▶ Ser una figura referent per als joves.
- ▶ Normalment no lidera aquesta actuació, però cal que n'estigui al corrent i conegui molt bé aquest servei o actuació, ja que la feina preventiva la fan tots els tècnics agents socioeducatius del municipi.

ACTUACIÓ 14

Treball socioeducatiu amb joves desescolaritzats

DESCRIPCIÓ

Són activitats de caire socioeducatiu (activitats de lleure, espais de trobada, entrevistes, activitats en grup, ajuda entre iguals, formació prelaboral, etc.) orientades a integrar en el circuit dels serveis i activitats locals de proximitat els joves amb més risc d'exclusió que fins i tot han abandonat el sistema educatiu i es troben en una situació de desescolarització, amb un nivell baix formatiu, amb una manca de perfil professional, amb una manca de competències ocupacionals i lingüístiques (en el cas de joves immigrants), etc.

Tipus d'accions:

- Píndoles de formació prelaboral o d'orientació en l'elecció d'estratègies de futur per tal de motivar la necessitat de reprendre els estudis.
- Espais de relació i intercanvi per a joves en la mateixa situació i que volen reincorporar-se als estudis.
- Trobades amb joves que van reprendre els estudis després d'haver-los abandonat.
- Primera aproximació al "medi obert" o els espais públics per facilitar el contacte dels educadors amb els joves d'aquests perfils.
- Espais d'orientació individual per a joves sense estudis.
- Entrevistes de seguiment del procés de retorn als estudis.
- Pla de retorn als estudis individualitzat i coordinat entre el centre educatiu i l'educador social de l'ajuntament o el dinamitzador juvenil de referència.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Joves més grans de 16 anys que estan desvinculats del sistema educatiu per diferents motius: desafecció o rebuig al sistema educatiu, al treball, a la salut, etc.
- Joves desescolaritzats en situació de risc social.

OBJECTIUS

- Activar motivacions i interessos en els joves perquè entom in la construcció del seu propi projecte de vida (apoderament juvenil).
- Desenvolupar en els joves usuaris hàbits, actituds i habilitats favorables a la seva integració social: habilitats socials, participatives, d'autogestió, etc.
- Evitar la inactivitat i l'agreujament de les situacions de vulnerabilitat social.
- Fomentar el retorn al sistema educatiu o la incorporació al món laboral o prelaboral.
- Vincular els joves als serveis del municipi o territori de referència i fomentar-ne l'ús.

METODOLOGIA

Vegeu l'apartat 3.2. La proximitat a les persones joves i la intervenció socioeducativa i la Guia Jove.

Es destaquen:

- El treball en xarxa.
- Les tècniques de negociació, mediació i comunicació.

- La dinàmica de grups i el treball en equip.
- L'atenció individualitzada.
- La intervenció en el medi obert o en l'espai públic.
- La generació d'un vincle de confiança amb grups de joves amb vulnerabilitat social elevada.

AGENTS IMPLICATS

- Serveis socials i àrea de joventut, els quals lideren l'actuació.
- Entitats d'acció socioeducativa, d'acció cívica, de lleure o esportives de l'entorn on es troben els joves.
- Tècnics de l'ajuntament de l'àrea de joventut, de promoció econòmica i d'educació (deriven o coordinen dins la xarxa de treball, i també fan una tasca de detecció).
- Policia local, que s'implica en el control i la gestió de l'absentisme escolar en menors de 16 anys.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

Els professionals de l'àrea de joventut poden fer una tasca de detecció de situacions de desescolarització molt important i, consegüentment, una tasca de derivació. També poden estar-hi implicats professionals referents d'alguns sectors de joves que no es relacionen amb altres serveis i institucions, però sí que assisteixen a espais i activitats de lleure i de dinamització comunitària (festes, concerts, saraus...).

ACTUACIÓ 15

Formació de segona oportunitat

DESCRIPCIÓ

La formació de segona oportunitat és un recull de propostes formatives adreçades a joves que no han obtingut el títol de graduat en educació secundària obligatòria (GESO) i a joves que han abandonat la formació reglada abans d'obtenir-lo.

Són formacions professionals que orienten les persones joves cap a l'obtenció d'un perfil professional i cap a l'adquisició d'habilitats i capacitats òptimes per fer un retorn als estudis i reprendre la construcció del seu projecte vital, o bé orienten cap a la inserció laboral mitjançant pràctiques o similar.

PERSONES DESTINATÀRIES

Programes de formació i inserció (PFI):

- ▶ Joves que tinguin entre 16 anys, com a mínim, i 21, com a màxim, l'any d'inici del programa.
- ▶ Joves que han deixat el GESO sense obtenir-ne el títol i no prossegueixen estudis en el sistema educatiu.
- ▶ Joves que hi accedeixen voluntàriament.

Programes de promoció professional (PPP):

- ▶ Joves que tinguin 17 anys com a màxim, l'any d'inici del programa que no hagin obtingut el GESO i que disposin de consell orientador.
- ▶ Joves de més de 17 anys, sempre que hi hagi places disponibles.

Altres programes alternatius (Fórmula Jove o programes formatius o laborals de petit format i liderats des de les àrees de joventut):

- ▶ Joves d'entre 16 i 24 anys amb qualificació baixa que han abandonat l'educació formal, no estan treballant i tenen dificultats d'inserir-se en el mercat de treball.

OBJECTIUS

- ▶ Proporcionar les competències que els permetin incorporar-se al món laboral o continuar la formació, especialment en cicles de formació professional (FP) de grau mitjà (PFI).
- ▶ Proporcionar competències bàsiques i professionals que permetin: obtenir el títol professional bàsic o estar en millors condicions de superar les proves d'obtenció del títol de GESO (PPP).

METODOLOGIA

Des del Departament d'Ensenyament es promouen:

- ▶ La repetició del curs (fins als 18 anys).
- ▶ Els programes de diversificació curricular (des de 3r o des de 2n cursat i havent repetit algun curs).
- ▶ Les proves lliures en el mateix centre (cal haver cursat 4t d'ESO, a partir dels 18 anys i durant els dos anys següents, màxim 5 matèries).
- ▶ Els programes professionals (programes de formació i inserció i els de promoció professional).

- Els ensenyaments d'adultspresencials o a distància (per als més grans de 18 anys).
- Les proves lliures fora del centre per obtenir el títol de GESO (adults).
- La prova d'accés als CFGM (per als més grans de 17 anys).
- El Curs específic per a l'accés als cicles de grau mitjà – CAM (per als més grans de 17 anys).

Altres alternatives són:

- Els Projectes Singulars, els Programes Integrals i els Programes de Noves Oportunitats de la Garantia Juvenil.
- Els programes formatius o laborals locals de petit format i liderats des de les àrees de joventut dels ajuntaments (veure exemple a Treballar amb joves inactius, programes de segones oportunitats).

AGENTS IMPLICATS

- Departament d'Ensenyament.
- Administracions locals, especialment les que tenen plans de transició al treball – PTT (servei d'educació, serveis socials i servei de joventut).
- Entitats de formació.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- Un rol secundari: deriva joves als recursos formatius i informa o orienta els joves i les seves famílies perquè coneguin l'existència i els beneficis d'aquests tipus de formacions.
- Un rol d'impulsor i organitzador d'un programa d'aquest tipus: organitza cursos de formació prelaboral i d'habilitats prelaborals adreçats a joves que experimenten una o altra forma de vulnerabilitat, i que requereixen una reconducció de les seves transicions educatives o laborals.

ACTUACIÓ 16

Ajuts en l'àmbit educatiu

DESCRIPCIÓ

Existeixen diferents tipus d'ajuts per afavorir l'equitat educativa:

- ▶ Ajuts individuals de transport escolar: en els casos d'incompatibilitat horària o de situació geogràfica allunyada, s'ofereixen ajudes per facilitar el desplaçament en vehicle propi o transport públic fins als centres escolars. Es tracta d'ajuts directes regulats per unes bases que tenen en compte la distància i el nombre de viatges diaris.
- ▶ Ajuts individuals de menjador: són ajuts individuals de menjador per a alumnes de 3 a 16 anys de la comarca que visquin situacions de vulnerabilitat socioeconòmica.
- ▶ Programa municipal de prestacions econòmiques: és un programa de prestacions econòmiques transitòries i no periòdiques per a la cobertura de necessitats bàsiques, sanitàries o escolars, desplaçaments, allotjaments i manteniments. Quant als ajuts en l'àmbit escolar, es poden obtenir prestacions per a despeses relatives a: activitats extraescolars, escola bressol, material escolar, reforç psicopedagògic, desplaçaments, etc.

PERSONES DESTINATÀRIES

- ▶ Alumnat d'ensenyaments obligatoris de centres educatius sufragats amb fons públics i empadronats en algun municipi de la comarca que gestiona l'ajut. S'inclouen l'alumnat matriculat en escoles d'educació especial o unitats de suport a l'educació especial (USEE), o l'alumnat amb necessitats educatives especials integrat en escoles ordinàries.
- ▶ Persones o unitats familiars que es trobin en situació de precarietat econòmica o en una situació social desfavorable o de dependència i que compleixin els requisits que estableix la normativa.

OBJECTIUS

- ▶ Afavorir l'equitat educativa.
- ▶ Compensar les desigualtats d'origen de l'alumnat independentment del context econòmic, el social i el territorial de la família on han nascut.
- ▶ Facilitar l'escolarització i l'accés al servei de menjador als alumnes i famílies en situacions de vulnerabilitat social.
- ▶ Pal·liar totalment o parcialment, amb caràcter individualitzat o familiar, situacions de persones afectades per un estat de necessitat i que pateixen risc d'exclusió social.

METODOLOGIA

Ajuts de menjador i transport: quant a la gestió, els serveis socials de l'ajuntament es fan càrrec de la convocatòria, la recepció i la revisió de les sol·licituds, i el consell comarcal, de l'atorgament i el pagament dels ajuts. Pel que fa al finançament, se'n fa càrrec el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya a través dels consells comarcals per delegació de competències.

Altres ajuts: la convocatòria i el procediment oficial d'atorgament d'ajuts són regulats per normatives. El procediment de convocatòria aprovat, la selecció i l'atorgament de l'ajut són publicats al Butlletí Oficial de la Província de Barcelona (BOPB).

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.
- ▶ Consells comarcals (llevat de la ciutat de Barcelona, on els ajuts els gestionen els serveis territorials de Barcelona i el Consorci d'Educació de Barcelona).
- ▶ Alguns ajuntaments hi intervenen aportant finançament municipal.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

En la majoria de consells comarcals la gestió recau en el servei d'educació i en els ajuntaments, en els serveis socials.

Juventut també pot liderar convocatòries més puntuals segons els recursos i les necessitats detectades (ajuts a l'estudi o en l'etapa postobligatòria, per exemple).

ACTUACIÓ 17

Aula d'alfabetització i competències lingüístiques

DESCRIPCIÓ

Formació en competències lingüístiques bàsiques per a les persones d'origen estranger.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Persones joves, a partir de 16 anys, normalment d'origen estranger, amb poques habilitats comunicatives per desconeixement de l'idioma o per analfabetisme o amb problemes de comunicació oral.

OBJECTIUS

- Augmentar les competències lingüístiques orals i escrites.
- Integrar les persones nouvingudes a la comunitat. Generar vincles entre els alumnes i els serveis municipals i les entitats locals.
- Millorar l'ocupabilitat dels alumnes.
- Millorar el coneixement de l'entorn proper i la capacitat d'adaptació a l'entorn immediat dels alumnes del curs.

METODOLOGIA

- Metodologies didàctiques d'alfabetització oral i escrita. Inclou alfabetització digital i coneixement de l'entorn proper.
- Organització de cursos mitjançant les escoles d'adults, les biblioteques o els centres cívics.
- Treball en xarxa amb serveis socials per a la detecció de possibles usuaris.
- Derivació dels alumnes més avantatjats al Consorci per a la Normalització Lingüística.

AGENTS IMPLICATS

- Escola d'adults (lidera i gestiona l'acció).
- Biblioteca (hi col·labora).
- Serveis socials de l'ajuntament (deriva alumnes mitjançant el servei d'acollida i el servei d'atenció a les migracions).
- Consorci per a la Normalització Lingüística (accepta alumnes amb el nivell adequat, i pot facilitar recursos didàctics a l'escola d'adults).
- Joventut i Promoció Econòmica (detecta les necessitats dels joves, deriva alumnes i fa la difusió del curs).

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- Derivació de joves.
- Col·laboració en activitats conjuntes.

ACTUACIÓ 18

Treball socioeducatiu amb joves

DESCRIPCIÓ

No fa referència a una actuació concreta, sinó a una metodologia de treball amb molt de potencial per a les polítiques locals de joventut i amb un gran impacte en la millora educativa. (Vegeu l'apartat 3.2. La proximitat a les persones joves i la intervenció socioeducativa).

Mitjançant les activitats pròpies dels espais joves, dels punts o serveis d'informació juvenil i la dinamització juvenil, es pot fer un treball socioeducatiu i d'acompanyament als joves no només per informar, sinó també per vincular els joves als serveis, els programes i les oportunitats tant formatives com de desenvolupament personal que el municipi ofereix mitjançant l'ajuntament i altres administracions i entitats privades o cíviques.

Facilitar l'accessibilitat als recursos i els serveis formatius i educatius als joves vol dir fer-los sentir la necessitat de formar-se i de fer-los percebre que hi ha una aproximació i un acolliment per part dels serveis, equipaments i programes: de tots els àmbits, no només del juvenil.

En el treball socioeducatiu, l'acompanyament a través del vincle del jove amb un adult de referència, que pot ser el professional de les polítiques locals de joventut, és una peça clau per a l'accés a altres recursos i serveis i, en definitiva, a oportunitats per als joves. Per això el professional de joventut ha d'estar informat i connectat, i fer un treball en xarxa, d'intercanvi d'informació, i establir canals de derivació de joves establerts i permanents.

El treball socioeducatiu amb joves es pot fer en centres oberts, espais joves, espais de reforç acadèmic, espais de capacitació prelaboral, serveis d'assessorament, orientació i informació juvenil, entre d'altres.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Persones joves amb necessitats específiques d'acompanyament o bé amb dificultats d'accés a recursos formatius, ocupacionals, d'orientació per desconeixement, per por o per prejudicis.

OBJECTIUS

- Activar motivacions i interessos en els joves perquè entomin la construcció del seu propi projecte de vida (apoderament juvenil).
- Desenvolupar en els joves usuaris hàbits, actituds i habilitats favorables a la seva integració social: habilitats socials, participatives, d'autogestió, etc.
- Evitar la inactivitat i l'agreujament de les situacions de vulnerabilitat social.
- Fomentar el retorn al sistema educatiu i la seva incorporació al món laboral o prelaboral.
- Vincular els joves als serveis del municipi o territori de referència i fomentar-ne l'ús.

METODOLOGIA

Vegeu l'apartat 3.2. [La proximitat a les persones joves i la intervenció socioeducativa](#) i la [Guia Jove](#).

- Professionals de joventut amb perfil d'educador, dinamitzador o informador que facin una tasca de connexió dels joves amb l'entorn.
- Espai de referència juvenil: espai jove, casal de joves, centre cívic, centre obert, centre educatiu, centre d'educació en el lleure, punt d'informació, local d'assaig, etc. I, fins i tot, es podria considerar el medi obert com un espai de treball socioeducatiu.
- Treball en xarxa perquè tots els serveis acullin els joves amb necessitats específiques.

AGENTS IMPLICATS

- Equipament juvenil i professionals de joventut.
- Educador o educadora social.
- Serveis i programes formatius i de desenvolupament educatiu per als joves.
- Entitats d'educació en el lleure.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

Aquesta actuació pot ser impulsada i liderada per joventut, tot i que sempre ha de treballar coordinadament amb altres àrees i professionals. El mateix tècnic de joventut, el tècnic dinamitzador o l'educador de carrer treballen per aconseguir un vincle afectiu i una relació educativa amb el jove, i ho fan a partir d'una presència continuada al territori (al carrer, l'equipament juvenil, etc.) i de proximitat als adolescents i joves. A mesura que el professional va coneixent les necessitats que afecten els joves, pot anar proposant projectes socioeducatius que intenten pal·liar les situacions detectades en els adolescents i joves.

ACTUACIÓ 19

Suport al desplaçament escolar

DESCRIPCIÓ

Activitats de foment de la mobilitat compartida, com ara la creació d'una web on s'ofereixen i es demanen places en cotxes particulars per anar a la universitat o al centre educatiu d'un altre municipi.

Sistema de beques de transport escolar (consells comarcals).

PERSONES DESTINATÀRIES

- ▶ Estudiants que necessiten desplaçar-se diàriament al seu centre d'estudi habitual.

OBJECTIUS

- ▶ Facilitar l'accés als estudis als joves que no tenen vehicle particular i que estan en municipis sense xarxa pública de transport.

METODOLOGIA

- ▶ Espai web o aplicació accessible als joves i famílies: intercanvi de places als cotxes.
- ▶ Tauler d'anuncis o similar.
- ▶ Recursos de gestió de les beques de transport escolar: estructura legal i tècnics de gestió.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Professionals de joventut.
- ▶ Tècnic o tècnica d'educació.
- ▶ Joves i famílies.
- ▶ Entitats.
- ▶ Cossos policials de suport a la mobilitat.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- ▶ Pot liderar-la o sumar-se a la iniciativa d'un altre agent i donar-hi suport.
- ▶ Fomenta el sorgiment d'iniciatives d'ajuda mútua entre joves.

ACTUACIÓ 20

Accions mancomunades

DESCRIPCIÓ

Una acció mancomunada és una activitat de titularitat compartida entre diversos ajuntaments. En aquest àmbit de treball, s'organitzen sessions formatives o cursos, però també es fan altres tipus d'acció, com ara oferir un servei d'orientació acadèmica, laboral o d'acompanyament socioeducatiu que sigui mòbil entre diferents municipis.

De la mateixa manera que s'organitzen campanyes de prevenció mancomunades, també es poden fer accions de difusió, programes formatius o dispositius mancomunats per a joves per tal d'aconseguir una massa crítica d'alumnes per poder impartir un curs, tenir accés a recursos i subvencions, o bé ajuntar recursos econòmics i sufragar entre tots un servei o un professional contractat.

Altres exemples són: organitzar un programa de formació i inserció, o bé un circuit d'assessorament i orientació prelaboral amb pràctiques.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Els joves destinataris de les accions concretes de tots els municipis mancomunats.

OBJECTIUS

- Millorar l'accessibilitat a recursos formatius i altres programes dels joves que habiten en municipis petits i territoris de baixa densitat poblacional i sense oferta de serveis de proximitat.

METODOLOGIA

El treball mancomunat és un treball en xarxa entre professionals que detecten les necessitats dels joves de tot un territori, i que tenen la capacitat de gestionar serveis i programes per a joves (vegeu l'apartat 3.1. La corresponsabilitat educativa i el treball en xarxa).

Sistema de reserva de places per a cada un dels municipis mancomunats segons la seva aportació econòmica.

AGENTS IMPLICATS

- Tècnics locals i comarcals d'educació, joventut, serveis socials o promoció econòmica segons la naturalesa de l'actuació.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- Impulsar el treball mancomunat.
- Detectar necessitats dels joves.
- Cooperar amb altres agents i altres territoris o municipis veïns.

ACTUACIÓ 21

Suport a la formació en línia

DESCRIPCIÓ

Consisteix a donar suport als estudiants d'ESO de l'Institut Obert de Catalunya (IOC) per tal d'acompanyar-los en els seus estudis i facilitar la creació de xarxes de suport entre els mateixos estudiants.

Primer s'ajuda els joves a fer els tràmits i la inscripció dels joves a l'IOC. Després, un cop s'han inscrit i iniciat el curs, se'ls dona suport presencial a l'estudi: entre un i dos cops a la setmana, els estudiants assisteixen a una aula preparada amb ordinadors, amb connexió gratuïta a Internet, i on és present un educador que els dona suport a l'estudi.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Joves que no hagin completat l'ESO i que vulguin treure's aquest graduat a través de l'IOC.

OBJECTIUS

- Donar suport als i les joves que no tenen aquesta titulació perquè puguin obtenir el graduat en ESO a distància i ampliar les seves opcions de futur en la recerca de feina, o puguin continuar els estudis accedint, per exemple, a un cicle de grau mitjà.

METODOLOGIA

- Acompanyament dels joves durant el procés de matriculació.
- Tutorització i suport durant tota l'etapa lectiva.
- El servei ha de disposar d'una aula d'estudi amb ordinadors i connexió a Internet (hi ha of cines joves que disposen d'aquest espai), llibres de consulta i un educador, que pot ser el tècnic o l'informador de l'àrea de joventut. Altres recursos són: taules, cadires, pissarra, suro, impressora i material d'oficina.

AGENTS IMPLICATS

- Professionals de joventut (tècnics gestors, tècnics informadors i dinamitzadors).
- Impulsors de la Garantia Juvenil.
- Tutors dels centres de suport o centres col·laboradors de l'IOC. Aquests centres es troben a diferents indrets del territori per tal de donar determinats serveis segons els estudis dels joves.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

L'àrea de joventut té un rol de lideratge del programa. És qui coordina l'actuació junt amb tots els agents implicats i qui té el contacte directe amb les persones joves.

ACTUACIÓ 22

Formació ocupacional

DESCRIPCIÓ

Es poden diferenciar dos tipus de formació professional per a l'ocupació:

- Formació professional per a l'ocupació per a treballadors desocupats (formació ocupacional): programa formatiu adreçat a persones desocupades inscrites al SOC com a demandants d'ocupació.
- Formació professional per a l'ocupació per a treballadors ocupats (formació contínua): programa formatiu adreçat prioritàriament a treballadors en actiu. Aquesta formació normalment és de curta durada i especialitzada, tant de caràcter transversal com sectorial. També s'hi troba formació relacionada amb carnets professionals, idiomes, prevenció de riscos, etc.

Segons l'acreditació oficial associada al programa formatiu, hi ha cursos de dos tipus, que condueixen a l'obtenció de les titulacions següents:

- Certificats de professionalitat: document oficial emès pel SOC que acredita que es tenen els coneixements i les habilitats per desenvolupar una activitat laboral de manera correcta i d'acord amb les exigències del mercat laboral.
- Altres especialitats formatives no conduents a certificats de professionalitat (programes formatius de determinades tasques professionals amb els quals s'obté un certificat d'assistència amb aprofundiment emès per l'organisme que promou els cursos).

PERSONES DESTINATÀRIES

- La formació ocupacional va adreçada a persones desocupades inscrites al SOC com a demandants d'ocupació.
- La formació contínua es dirigeix prioritàriament a treballadors en actiu.

OBJECTIUS

- Millorar la qualificació professional mitjançant la consecució i el perfeccionament de les competències professionals.
- Augmentar les oportunitats dels joves usuaris d'obtenir un perfil professional (adiant al perfil personal i a les oportunitats del mercat laboral).

METODOLOGIA

Els centres de formació professional ocupacional es classifiquen de la manera següent:

- Centres col·laboradors del SOC: són centres externs que s'acullen a la convocatòria de formació ocupacional anual del SOC.
- Centres d'innovació i formació ocupacional (CIFO): són centres propis del SOC i imparteixen accions formatives adreçades tant a persones aturades com en actiu.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (impulsa l'activitat).
- ▶ Ajuntament (àrea d'ocupació, educació i joventut).

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- ▶ Derivar joves.
- ▶ Vincular la formació amb equipaments i iniciatives juvenils.
- ▶ Detectar necessitats entre la població jove: estar alerta a la demanda de formació que fan les persones joves.
- ▶ Fer arribar l'oferta de formació als joves que la demanen.
- ▶ Avaluar, juntament amb l'àrea de promoció econòmica, la inserció laboral dels joves que s'han format.
- ▶ Fer el seguiment de l'itinerari dels joves.
- ▶ Coordinar-se amb la resta d'agents que hi intervenen.

ACTUACIÓ 23

Acredita't. Reconeixement de l'experiència laboral

DESCRIPCIÓ

És un procediment que té com a objectiu certificar, de manera oficial, les competències professionals adquirides en el treball o en formacions no reglades, de manera que aquesta acreditació pugui ser utilitzada per aconseguir una habilitació professional per poder treballar o bé continuar la formació amb la convalidació de la part certificada.

PERSONES DESTINATÀRIES

- S'adreça a totes les persones que volen aconseguir un reconeixement de les seves habilitats (competències professionals) obtingudes per la via de l'experiència laboral o per la via no formal de formació.
- Els perfils d'experiències juvenils que poden ser objecte d'aquest reconeixement poden ser molts, entre els quals es destaquen: cuidadors de gossos o animals de companyia, cuidadors de gent gran, monitors de gimnàs...

OBJECTIUS

- Aconseguir una certificació oficial que permeti arribar a obtenir un certificat de professionalitat, un títol de formació professional o totes dues coses.

METODOLOGIA

El procediment implica assistir aproximadament a cinc sessions presencials en el centre assignat i consisteix en tres fases obligatòries:

- Fase d'assessorament: s'assessora els candidats per identificar les unitats de competència relacionades amb el seu historial. Aquesta fase finalitza amb l'elaboració d'un informe orientatiu sobre la conveniència d'accedir a la següent etapa o no.
- Fase d'avaluació: consisteix a demostrar les competències professionals a través de diferents mètodes com pot ser una entrevista o un cas pràctic.
- Fase d'acreditació i registre: es lliura el certificat a totes les persones que hagin superat el procés d'avaluació.

AGENTS IMPLICATS

- Acredita't és un programa finançat pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, i cofinançat pel Fons Social Europeu.
- L'Institut Català de Qualificacions Professionals (ICQP) és l'òrgan que gestiona aquest procediment.
- Els punts d'informació i orientació hi col·laboren informant i assessorant sobre la documentació necessària, els requisits, les dates i tots els serveis habilitats per l'ICQP per orientar sobre aquest procediment. [Més informació aquí](#).
- Hi participen també centres designats per la Direcció General de Formació Professional Inicial i Ensenyaments de Règim Especial i pel Servei Públic d'Ocupació de Catalunya.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

Informa, orienta i assessora en aquest procés; és a dir, ofereix informació sobre les fases del procediment, els requisits d'accés, els drets i les obligacions dels candidats i les acreditacions of cials que es poden obtenir.

En algunes of cines joves i punts d'informació juvenil (cal consultar el web per saber quines són les of cines joves que ofereixen aquest servei), la persona jove interessada pot rebre informació i orientació més especialitzada en el procediment d'acreditació de les competències professionals.

Convé estar alerta de les convocatòries que puguin anar sortint i si són d'interès per a la població juvenil.

ACTUACIÓ 24

Formació en educació en el lleure

DESCRIPCIÓ

L'educació en el lleure és un conjunt d'activitats i experiències que es realitzen en el temps lliure d'infants i joves amb una intencionalitat pedagògica fora del currículum escolar i de l'àmbit familiar, que els ajuden a adquirir competències i habilitats socials, a fer-los protagonistes de la seva pròpia vida i a ser actius i participatius socialment. També cobreix necessitats d'atenció social a infants i joves que viuen en entorns socioeconòmics desfavorits, i que troben en aquest espai educatiu una alternativa constructiva a l'hora d'emplenar el seu temps lliure i el seu creixement personal.

Proposem la formació de joves en la capacitat de monitoratge i direcció d'activitats de lleure per a infants i joves per seguir enriquint la llarga tradició de grups i entitats de lleure entre l'associacionisme català com a mode de cohesió social de la població.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Els destinataris dels cursos de monitor i director de lleure són joves més grans de 18 anys, vinculats o no a entitats d'educació en el lleure.

OBJECTIUS

- Formar persones joves en les habilitats de gestió, organització i dinamització d'activitats de lleure infantils i juvenils, per tal de tenir una actuació personal com a responsable d'un grup d'infants i joves i realitzar les activitats educatives pròpies de la metodologia de l'educació en el lleure.
- Fomentar l'educació en el lleure infantil i juvenil.
- Fomentar la dinamització comunitària i la cohesió social en els barris i municipis.

METODOLOGIA

La formació l'ofereixen les escoles d'educació en el lleure. També es pot oferir com a formació ocupacional per als joves, per obtenir així la certificació i gratuïtat del cost del curs. Els joves que es trobin en situació d'atur, poden optar a fer cursos subvencionats pel SOC.

L'essència metodològica de l'educació en el lleure és emprar les activitats i experiències vitals pròpies del temps de lleure com a instrument pedagògic per al creixement integral dels infants i joves. També són elements clau la participació activa i el protagonisme dels nois i noies, l'educació entre iguals i una relació entre el monitor o monitora i el noi o noi basada en l'exemple i la proximitat. Com a metodologies específiques es pot distingir entre el mètode escolta i els centres d'esplai.

Els equipaments on es desenvolupa l'activitat són: per a les activitats del curs escolar, els espais de trobada són els caus i els centres d'esplai; per a les activitats d'estiu, s'empren les cases de colònies (que n'hi ha d'especialitzades, com les granges escola i les aules de natura), els campaments juvenils i els terrenys d'acampada.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Ajuntament (àrea d'educació, d'infància, de joventut).
- ▶ Agents que organitzen activitats d'educació en el lleure. Actualment hi ha dos grans perfils:
 - Les entitats de base voluntària (agrupaments i centres d'esplai), que majoritàriament s'apleguen en grans federacions o moviments.
 - Les empreses d'educació en el lleure, que és un sector empresarial dinàmic i que ofereix propostes educatives de qualitat.
- ▶ Les escoles d'educadors en el lleure que ofereixen formació reglada i complementària als monitors i caps de les entitats d'educació en el lleure. [Més informació aquí.](#)

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- ▶ Fomentar la participació dels joves en els cursos de monitors i directors de lleure.
- ▶ Fomentar i donar suport a les entitats i activitats de lleure infantil i juvenil.
- ▶ Coordinar la formació amb la borsa de treball local on es poden incloure ofertes de treball en l'àmbit del lleure infantil i juvenil.
- ▶ Coordinar la formació amb les entitats locals de lleure per vehicular les pràctiques requerides en l'obtenció de la certificació d'aquests cursos.

ACTUACIÓ 25

Formació en l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació (TIC)

DESCRIPCIÓ

Activitats formatives en coneixements i habilitats per a l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació per tal d'enfortir el paper de la gent jove en la seva comunitat i millorar la seva ocupabilitat.

D'una banda, l'oferta de recursos TIC és immensa i està en renovació constant i, d'altra banda, l'ús (intercanviar idees, informació, experiències...) d'aquests recursos per part de les persones joves és canviant i la seva migració cap a solucions tecnològiques cada vegada més visuals és una tendència consolidada. Per tant, a l'hora d'organitzar la formació en les TIC cal conèixer quines són les necessitats formatives digitals dels joves, a qui ens adreçem i quins objectius ens plantejem en cadascuna d'aquestes.

PERSONES DESTINATÀRIES

- ▶ Joves de qualsevol edat i condició que necessitin millorar en l'ús d'eines digitals o que tinguin interès a conèixer programes específics.
- ▶ Joves amb deficiència formativa en TIC que estiguin a l'atur.

OBJECTIUS

- ▶ Millorar les capacitats tecnològiques de les persones joves.
- ▶ Adaptar el perfil d'ocupabilitat dels joves que recerquen feina a les necessitats del mercat laboral.
- ▶ Sensibilitzar els joves sobre la seguretat en línia, fer-los conscients dels riscos i les implicacions de la seva presència en línia.
- ▶ Treballar aspectes relacionats amb la identitat i presència digitals.

METODOLOGIA

- ▶ Aula d'informàtica que pot estar ubicada a l'equipament juvenil, als punts TIC, a les biblioteques, als centres educatius, als centres de promoció econòmica, a les escoles d'adults, etc.
- ▶ Professorat expert en la temàtica específica.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Segons qui impulsi la formació: serveis locals d'ocupació, serveis educatius, escoles d'adults, equipaments juvenils, centres cívics, entitats, telecentres i punts TIC.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- Difusió.
- Derivació de joves.
- Detecció de necessitats.
- Lideratge quan s'ofereixen cursos en l'equipament juvenil: organització de cursos.
- Seguiment dels resultats de l'acció.

ACTUACIÓ 26

Mobilitat internacional i competències lingüístiques

DESCRIPCIÓ

S'ofereix informació, assessorament i orientació per participar en algun programa de mobilitat europea i es facilita l'accés als serveis i recursos per participar, treballar, estudiar i viatjar a Europa. Des d'algun centre d'assessoria sobre mobilitat europea es pot accedir a la borsa d'ofertes de feina a l'estranger, i a totes les ofertes de feina a l'estranger que es gestionen des del servei (aquesta actuació entra dins de l'actuació 2, sobre orientació i assessorament acadèmiques, i l'actuació 28, sobre orientació i assessorament laborals).

PERSONES DESTINATÀRIES

- Joves estrangers que volen practicar català o castellà.
- Joves catalans que estiguin estudiant o vulguin aprendre un idioma estranger.
- Joves catalans que volen marxar a l'estranger.

OBJECTIUS

- Millorar les competències lingüístiques de les persones joves.
- Fomentar la relació entre persones joves a partir de la pràctica i l'aprenentatge de llengües.

METODOLOGIA

Com a complement a l'oferta formativa privada o d'escoles oficials d'idiomes en llengües estrangeres, les àrees de joventut i altres serveis poden promoure activitats diverses en relació amb l'aprenentatge i la pràctica d'idiomes com: grups de conversa, parelles lingüístiques, estades a l'estranger, intercanvis amb grups d'altres països, padrinatges o agermanaments internacionals, etc.

- Grups de conversa: és un espai setmanal dedicat a la pràctica oral en grup d'una llengua; pot ser dinamitzat per professionals o docents, per voluntaris o pot no ser dinamitzat.
- Parelles lingüístiques: consisteix en l'intercanvi oral o escrit entre dos joves de llengües maternes diferents que voluntàriament volen fer l'activitat.
- Estades o intercanvis amb grups d'altres països: consisteixen en camps de treball, exposicions, rutes, cursos, tallers i trobades juvenils entre grups de joves de diferents països. Es fomenta la mobilitat internacional.
- Padrinatges o agermanaments internacionals: consisteix en l'establiment d'una relació de padrinatge o agermanament entre dos municipis, entitats, equipaments o grups de joves de països o ciutats diferents, i, a partir d'aquí, s'organitzen activitats de relació, coneixement i intercanvi intercultural on la pràctica d'idiomes és un element necessari per establir la relació.
- Cursos de català per a nousvinguts: són cursos adreçats a persones nousvingudes que no entenen el català i volen adquirir les habilitats de comprensió i de producció oral de frases simples que els permeti actuar mínimament en situacions quotidianes. Igualment, aprenen a utilitzar algunes estratègies, verbals i no verbals, per actuar en situacions poc previsible (vegeu l'actuació 17).

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Escoles d'idiomes.
- ▶ Centres cívics.
- ▶ Equipaments juvenils.
- ▶ Centres educatius.
- ▶ Biblioteques.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- ▶ Rol complementari, de facilitador d'iniciatives als mateixos joves.
- ▶ Rol de difusió de la informació i dels recursos existents.
- ▶ Rol de recollir demandes, detectar necessitats i derivar, quan calgui, les persones joves als recursos existents.

ACTUACIÓ 27

Formació en arts i habilitats específiques

DESCRIPCIÓ

Programació trimestral o anual de curssets i tallers específics per realitzar en el temps de lleure dels joves: teatre, música, arts escèniques, arts plàstiques, vídeo i fotografia, costura, disseny gràfic, de moda i activitats de tendència handmade.

PERSONES DESTINATÀRIES

- ▶ Joves de qualsevol edat i condició, interessats en l'aprenentatge i la pràctica d'habilitats i activitats diverses.

OBJECTIUS

- ▶ Fomentar la relació entre joves i la cohesió social d'un municipi.
- ▶ Fomentar la participació cívica dels joves.
- ▶ Fomentar l'aprenentatge d'habilitats específiques dels joves.
- ▶ Afavorir l'autoconeixement, l'autoestima, l'autorealització dels joves mitjançant l'aprenentatge i la pràctica d'activitats plaents, constructives, no obligatòries, de temps lliure, relacionals i comunitàries.
- ▶ Vincular els joves als serveis del municipi o territori.
- ▶ Evitar la inactivitat i l'agreujament en situacions de vulnerabilitat social.
- ▶ Afavorir la professionalització i la millora de l'ocupabilitat dels joves.

METODOLOGIA

- ▶ Curssets, jornades, casals, etc.
- ▶ Equipament municipal.
- ▶ Programació conjunta.
- ▶ Orientació cap al mercat laboral.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Ajuntament: àrea de joventut.
- ▶ Entitats.
- ▶ Serveis municipals (biblioteques, instal·lacions esportives, espais disponibles).

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- ▶ Des de l'àrea de joventut podem programar i oferir les activitats dins de l'equipament juvenil, i emprar l'interès per disciplines concretes com a eix de participació, cohesió social i trobada juvenil.
- ▶ Detectar, difondre, fer arribar l'oferta a diferents perfils de joves. Fer una tasca d'integració i accessibilitat a l'activitat.

ACTUACIÓ 28

Orientació i assessorament laboral

DESCRIPCIÓ

Orientació laboral personalitzada: es porten a terme accions i s'estableixen mesures d'informació, acompanyament, motivació i assessorament que, tenint en compte les circumstàncies personals i professionals de la persona beneficiària, li permeten determinar les seves capacitats i els seus interessos, i gestionar la trajectòria individual d'aprenentatge, la recerca d'ocupació o la posada en pràctica d'iniciatives empresarials.¹

Sessions grupals d'assessorament laboral: són accions informatives, d'acompanyament, motivació i assessorament que es fan en grup. Consisteixen a orientar un grup de persones que tenen necessitats i objectius de treball compartits. El grup és un element incentivador, ja que fa emergir molts i diversos elements d'anàlisi i treball a partir del posicionament, les opinions i les experiències dels membres que el componen. Es realitza a través de sessions.² S'hi treballen aspectes generals de la recerca de feina, la confecció del currículum, la preparació de l'entrevista de selecció, etc.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Qualsevol persona (en el cas de l'Oficina Jove de 16 a 35 anys) que cerqui una feina o que vulgui millorar la seva ocupabilitat, tant si és coneixedora del seu perfil professional com si el que pretén és reorientar-lo.

OBJECTIUS

- Desenvolupar en la persona jove un coneixement del seu perfil professional i la seva ocupabilitat, i oferir-li recursos que necessita per tal d'assolir el seu objectiu professional.

En el marc del Sistema nacional de qualificacions i formació professional, la informació i l'orientació professional té la finalitat següent:³

- Informar sobre les oportunitats d'accés a l'ocupació, les possibilitats d'adquisició, l'avaluació i acreditació de competències i qualificacions professionals i del progrés en aquestes al llarg de tota la vida.
- Informar i assessorar sobre les diverses ofertes de formació i els possibles itineraris formatius per facilitar la inserció i reinserció laborals, així com sobre la mobilitat professional al mercat de treball.

METODOLOGIA

- Entrevista personal.
- Sessions grupals amb dinàmiques de grup.

¹ SOC. Glossari de polítiques actives d'ocupació. Tercera versió, octubre de 2011. [Consulta: 8 de setembre de 2015]. Disponible a: https://www.ofcinadet treball.gencat.cat/socweb/export/sites/default/socweb_en/auxiliar/_ftxers/PolítiquesActivesOcupacio_Glossari.pdf.

² Ídem.

³ Ídem.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Ajuntament (àrea d'ocupació i joventut).
- ▶ Orientadors laborals.
- ▶ Espais on es poden desenvolupar: servei local d'ocupació o equipaments de promoció econòmica, of cines joves, biblioteques, centres cívics, escola d'adults...

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

Els punts d'informació juvenil (PIJ) tenen un paper en la fase d'informació i derivació a serveis especialitzats en orientació laboral. Les of cines joves (OJ) ofereixen informació, orientació i assessorament laboral i també difonen convocatòries d'ajuts, tràmits i recursos per trobar feina.

ACTUACIÓ 29

Garantia Juvenil

DESCRIPCIÓ

La Garantia Juvenil és una iniciativa des del punt de vista europeu per reduir l'atur juvenil. L'estratègia d'Emprendimiento y empleo joven, en la qual s'emmarca la Garantia Juvenil, preveu un catàleg de mesures ajustades als diferents perfils de joves. Les mesures previstes es vertebreren entorn de quatre eixos principals d'actuació: a) Millora de la intermediació; b) Millora de l'ocupabilitat; c) Estímul a la contractació (bonificacions a les empreses que contractin inscrits a la Garantia Juvenil), i d) Foment de l'emprenedoria.

A Catalunya, es regeix per l'Acord del Govern de la Generalitat de Catalunya. Programa d'ocupació juvenil a Catalunya. Garantia Juvenil 2014-2020, on s'estableix la part operativa del programa.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Persones joves d'entre 16 i 29 anys, ambdues edats incloses, que no hagin treballat en els 30 dies naturals anteriors a la data de presentació de la sol·licitud, que no hagin rebut accions educatives que comportin més de 40 hores mensuals en els 90 dies naturals anteriors a la data de presentació de la sol·licitud, que no hagin rebut accions formatives que comportin més de 40 hores mensuals en els 30 dies naturals anteriors a la data de presentació de la sol·licitud i que acceptin el compromís de participar activament en el programa.

OBJECTIUS

- L'objectiu és garantir que els joves amb menys de 30 anys puguin rebre una oferta d'ocupació o d'educació contínua, un període de pràctiques o un itinerari d'emprenedoria, després d'acabar l'educació formal o estar en situació d'atur.

METODOLOGIA

La Garantia Juvenil presenta un enfocament integral, preventiu i d'atenció personal per contribuir a facilitar la millora de l'ocupabilitat i la inserció al mercat de treball dels joves. Per això s'ha establert a Catalunya un protocol d'actuació amb les persones inscrites, que té diversos nivells d'actuació i agents que el duen a terme.

- Informació i suport a la inscripció, si escau, a través d'una extensa xarxa de professionals:
 - Impulsors de la Garantia Juvenil
 - Oficines joves i punts d'informació juvenil
 - Oficines de Treball
 - Universitats
 - Cambres de Comerç
- Entrevista inicial i acompanyament. En un termini màxim de 4 mesos des que la persona jove és acceptada com a beneficiària del programa de Garantia Juvenil, l'Oficina de Treball cita la persona jove per fer una entrevista d'ocupabilitat. És en aquest moment que s'ofereix al jove, i es pacta amb aquest, tres possibles itineraris per tal d'assolir els objectius proposats: a) orientació laboral i suport a la cerca de feina, b) reforç de la formació i expe-

riència o c) posar en marxa una idea de negoci . A més, s'acorda el recurs concret que la persona jove utilitzarà. A partir d'aquí, s'assigna a cada jove beneficiari una persona tutora que farà seguiment del jove en el recurs assignat.

AGENTS IMPLICATS

És una iniciativa europea, amb recursos del Fons Social Europeu. La normativa i regulació depèn de l'Estat espanyol, en el marc de l'estratègia d'Emprendimiento y empleo joven. La Generalitat de Catalunya, a través del SOC i amb el suport d'altres departaments de la Generalitat, ha pautat la part operativa del programa a Catalunya a través d'un Acord del Govern. Paral·lelament, les cambres de Comerç, mitjançant un acord amb el Govern de l'Estat, tenen el Programa integral de qualificació i ocupació.

Els principals agents implicats, per tant, són:

- Impulsors de la Garantia Juvenil
- Oficines de Treball (OTG)
- Oficines joves (OJ) i punts d'informació juvenil (PIJ)
- Universitats
- Cambres de Comerç
- Altres agents que treballen amb el col·lectiu jove
- Ajuntament (promoció econòmica, serveis socials, joventut, ocupació)
- Consells comarcals

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

La Direcció General de Joventut col·labora amb el SOC en el disseny de l'aplicació del Programa a Catalunya. Les oficines joves i els PIJ que hi col·laboren tenen un paper important en la fase d'informació i suport a la inscripció, però també en la fase d'acompanyament i acció tutorial dels joves.

ACTUACIÓ 30a

Formació i assessorament en emprenedoria: sensibilització per l'autoocupació i assessorament en el pla d'empresa

DESCRIPCIÓ

Formació per a joves empenedors: s'organitzen cursos, càpsules formatives, xerrades, seminaris adreçats a persones joves que tenen una idea per emprendre i necessiten noves habilitats i coneixements en gestió, fiscalitat, innovació, comptabilitat, legalitat, etc.

Tutoria per a empenedors: consisteix en l'acompanyament personalitzat a projectes concrets per professionals sèniors amb experiència i coneixements en gestió d'empresa.

Xerrades de sensibilització: es tracta de la divulgació dels valors de l'empenedoria i l'autoocupació, mitjançant xerrades als instituts, per donar a conèixer l'autoocupació com una possible opció de sortida laboral quan els joves estudiants obtinguin els coneixements i les qualificacions professionals necessaris per poder fer la transició al món del treball.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Joves que volen iniciar-se en l'empenedoria perquè tenen una idea de negoci.
- Joves, en general, que estan en procés de pensar en el seu projecte de vida.

OBJECTIUS

- Fomentar l'empenedoria.
- Formar els empenedors en la gestió empresarial i la filosofia de l'empenedoria.
- Fomentar el cooperativisme.

METODOLOGIA

Formació i assessorament individualitzat a empenedors per preparar joves perquè siguin capaços d'engegar i crear projectes nous.

Acompanyament en l'accés al finançament: identificar els ajuts i les subvencions als quals es pot acollir l'usuari en funció del seu perfil personal, de l'activitat empresarial, de la seva localització, de la forma jurídica escollida, etc., i aconseguir el finançament bancari necessari per fer front a totes les inversions necessàries per iniciar l'activitat.

Xerrades de sensibilització:

- Motivar els participants envers l'autoocupació com una possible alternativa factible per poder incorporar-se al mercat laboral i desenvolupar-se com a professionals.
- Potenciar les habilitats empenedores dels participants i animar-los a crear la seva pròpia empresa, ara o en el futur.
- Conèixer el procés de creació d'una empresa, des de la generació de la idea fins a l'inici de l'activitat, i els recursos per emprendre que poden tenir a l'abast els joves per poder portar a terme la seva idea de negoci a la realitat.
- Proporcionar als participants les eines necessàries per desenvolupar una idea de negoci i avaluar-ne la viabilitat professional.

AGENTS IMPLICATS

- Ajuntament (servei de promoció econòmica, ocupació i joventut).
- Emprenedors o emprenedores.
- Empreses.
- Entitats.
- Centres educatius.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- Cooperar, no liderar.
- Derivar joves.
- Detectar necessitats juvenils.

ACTUACIÓ 30b

Formació i assessorament en emprenedoria: mentoria (mentoring) per a joves emprenedors

DESCRIPCIÓ

La mentoria (mentoring) és una metodologia de suport personalitzat mitjançant la qual una persona experta, en aquest cas un o una professional, preferentment amb experiència emprenedora, ajuda a una altra amb menys experiència, en aquest cas un jove que està iniciant la seva primera aventura empresarial, a potenciar les seves habilitats i competències, i a possibilitar el seu desenvolupament personal i professional.

PERSONES DESTINATÀRIES

- ▶ Joves que han muntat o volen muntar la seva pròpia empresa.
- ▶ Persones amb experiència, emprenedores o intraemprenedores, que estan disposades a ajudar a portar a terme un projecte d'empresa encapçalat per un jove o equip de joves emprenedors.

OBJECTIUS

- ▶ Potenciar l'autoconfiança, les habilitats i les competències del jove que comença una activitat empresarial a través d'un suport personalitzat.
- ▶ Acompanyar projectes empresarials de joves emprenedors.

METODOLOGIA

La mentoria (mentoring) consisteix a establir un espai personal (one-on-one) de confiança i comprensió, que permeti l'anàlisi i la discussió dels problemes i inquietuds que es plantegen a l'emprenedor en la gestió del negoci, utilitzant les preguntes obertes, l'escolta activa i l'assertivitat, amb l'objectiu de potenciar la seva autoconfiança i d'enfortir el procés de presa de decisions.

El paper de la persona mentora no és donar consells o actuar com a consultora, sinó ajudar les persones joves a detectar i afrontar els seus reptes i trobar les solucions per si mateixes.

El programa de mentoria (mentoring) s'estructura a partir de les actuacions següents:

- ▶ Un procés de selecció dels mentors voluntaris amb l'objectiu que tinguin la disponibilitat, l'experiència i les actituds necessàries per participar en el programa.
- ▶ Un procés de formació als mentors i emprenedors abans de participar en el programa, que té per objectiu donar als mentors les pautes per afrontar amb èxit la seva tasca, i assegurar que ambdues parts tenen les mateixes expectatives i saben què s'espera d'ells.
- ▶ Un procés d'aparellament (matxing), que té per objectiu assignar el mentor que millor s'adequa a les necessitats de cada emprenedor, atenent a factors professionals, sectorials i personals, i que conclou amb la presentació de mentor i emprenedor i amb la formalització de la relació mitjançant la signatura d'un contracte de mentoria (mentoring).
- ▶ Un procés de seguiment de la relació, que permet al coordinador de mentoria (mentoring manager) avaluar-la de manera continuada i intervenir-hi quan ho consideri necessari.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Empreses i patronals.
- ▶ Servei de promoció econòmica.
- ▶ Emprenedors o emprenedores.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- ▶ Cooperar, no liderar.
- ▶ Derivar joves i mentors voluntaris.

ACTUACIÓ 31

Borsa de treball

DESCRIPCIÓ

Servei que actua d'intermediari entre les empreses que busquen personal i les persones a l'atur que s'ofereixen per treballar, amb l'ajut d'una base de dades que classifica i posa en contacte l'oferta i la demanda de treball.

La borsa laboral s'acostuma a integrar dins els serveis locals d'ocupació o de promoció econòmica i es complementa amb altres serveis, com el club de feina, els itineraris personals d'inserció (IPI), etc. (vegeu l'actuació 32).

La intermediació laboral té com a finalitat proporcionar als treballadors i treballadores una ocupació adequada a les seves característiques i facilitar als ocupadors i ocupadores les persones treballadores més apropiades als seus requeriments i necessitats.¹

PERSONES DESTINATÀRIES

- Joves a l'atur en procés de recerca activa de feina.

OBJECTIUS

- Facilitar l'accés al mercat laboral a persones joves a l'atur.
- Facilitar la contractació de proximitat amb la intermediació entre empreses locals i persones aturades del mateix territori.

METODOLOGIA

- Atenció directa.
- Entrevistes individualitzades.
- Formació.
- Difusió de la informació.
- Contacte directe amb empreses locals.

Pot variar molt segons si el format és una cartellera física o un portal telemàtic. Requereix fer una prospecció laboral per tal d'aforar les ofertes laborals vacants, i una intermediació laboral, si escau.

AGENTS IMPLICATS

- Àrea de promoció econòmica o ocupació (ajuntament).
- Finançament i col·laboració amb el Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (Generalitat de Catalunya).
- Empreses, gremis i sindicats locals.

¹ SOC. Glossari de polítiques actives d'ocupació. Tercera versió, octubre de 2011. [Consulta: 8 de setembre de 2015]. Disponible a: https://www.ofcinadet treball.gencat.cat/socweb/export/sites/default/socweb_en/auxiliar/_ftxers/PolitiquesActivesOcupacio_Glossari.pdf.

- Altres professionals: tècnic o tècnica informador juvenil, educador social, tècnic d'educació.
- Demandants d'ocupació, empreses amb llocs laborals vacants i part intermediària.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- Derivar joves.
- Fer arribar el recurs als joves que ho necessiten.
- Fer-ne difusió entre els joves i les famílies.
- Algunes of cines joves i punts d'informació juvenil disposen de borsa de treball pròpia.

ACTUACIÓ 32

Clubs de feina

DESCRIPCIÓ

El club de feina: és un espai de formació i acompanyament a la recerca de feina on es treballen la confecció i presentació del curriculum vitae, l'entrevista laboral, la recerca de feina, la focalització d'un perfil professional, l'adequació dels perfils a les necessitats empresarials, etc. És un "conjunt d'accions que tenen per objecte posar en contacte les ofertes de treball amb les persones treballadores que busquen feina per tal de col·locar-les".¹

l'itinerari personal d'inserció (IPI): consisteix a fer un seguiment i orientació individualitzats per a l'acompanyament i la millora de l'ocupabilitat de l'usuari.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Joves més grans de 16 anys en recerca activa de feina.

OBJECTIUS

- Potenciar les capacitats i els recursos dels usuaris per tal de facilitar la incorporació o reincorporació al món laboral.

METODOLOGIA

El club de feina és un concepte que es concreta en un espai físic en el qual les persones troben els recursos materials (ordinadors, premsa, etc.) i els recursos humans que els permeten completar el seu itinerari de recerca d'ocupació. Una vegada han rebut orientació i assessorament, el club de la feina es presenta com un espai on poden continuar treballant el seu itinerari de recerca de feina fins a completar el seu objectiu final. Es poden consultar ofertes, accedir a les borses de treball, cercar informació relacionada amb ocupació, fer formació activa, elaborar el curriculum, etc.

AGENTS IMPLICATS

- Ajuntament (servei local d'ocupació, desenvolupament local, àrea de joventut).
- Consell comarcal (promoció econòmica, ocupació).

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- Derivar joves.
- Conèixer el recurs.
- Avaluat l'impacte del servei en els joves demandants de feina.

¹ SOC. Glossari de polítiques actives d'ocupació. Tercera versió, octubre de 2011. [Consulta: 8 de setembre de 2015]. Disponible a: https://www.ofcinadet treball.gencat.cat/socweb/export/sites/default/socweb_en/auxiliar/_ftxers/PolítiquesActivesOcupacio_Glossari.pdf.

ACTUACIÓ 33a

Suport a l'emprenedoria: espais de viver d'empreses

DESCRIPCIÓ

Els viviers d'empreses són espais destinats a les persones emprenedores que volen iniciar el seu negoci en un entorn que afavoreixi el desenvolupament i la consolidació. L'objectiu és facilitar l'inici de l'activitat empresarial a través d'una sèrie de serveis complementaris, a preus més reduïts que els que ofereix el mercat i totalment adaptats a les seves necessitats. Generalment, els serveis que es presten a emprenedors són els següents:

- Lloguer de despatxos modulars per instal·lar-s'hi amb serveis tecnològics avançats.
- Lloguer de naus per a emprenedors i pimes.
- Serveis logístics i administratius compartits (centraleta, copisteria, comptabilitat, domiciliació fiscal..).
- Accions de suport personalitzat a emprenedors i emprenedores:
 - Informació i orientació per a dubtes puntuals.
 - Assessorament en el pla d'empresa i anàlisi de la seva viabilitat.
 - Suport en la recerca de recursos per a la posada en marxa del negoci.
 - Tramitació d'ajuts i subvencions per a la creació d'empreses.
 - Acompanyament en els tràmits legals per a la constitució i posada en marxa de l'empresa.
 - Mentoria per a la consolidació d'empreses.
- Accions col·lectives amb emprenedors i emprenedores:
 - Xerrades de sensibilització.
 - Formació.
 - Esmorzars de treball (networking) amb persones expertes o emprenedores.
 - Conferències temàtiques sobre emprenedoria.

PERSONES DESTINATÀRIES

- Joves que han constituït la seva pròpia empresa

OBJECTIUS

- Oferir espais a cost baix (low cost) perquè les noves empreses puguin instal·lar-s'hi a l'inici de la seva existència.
- Facilitar espais de cotreball (coworking) entre les diferents iniciatives empresarials per tal de facilitar l'intercanvi d'experiència o col·laboracions.
- Donar serveis d'assessorament i suport especialitzat en la fase de consolidació dels diferents projectes empresarials.
- Potenciar l'aprenentatge i el reciclatge dels joves emprenedors en diferents àmbits formatius més enfocats en la gestió diària del negoci.

METODOLOGIA

És fonamental comptar amb un espai físic, polivalent, que permeti l'allotjament de les empreses en diferents despatxos, així com amb zones comunes, tals com sales de reunions o de descans.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Ajuntament (servei de promoció econòmica, d'ocupació, de joventut).
- ▶ Consell comarcal, consorcis.
- ▶ Emprenedors o emprenedores.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

- ▶ Liderar respecte a la cessió de l'espai.
- ▶ Possibilitat de cooperar en la gestió de determinats serveis prestats dins l'espai.
- ▶ Derivar persones emprenedores des dels serveis d'assessorament en creació d'empreses.

ACTUACIÓ 33b

Suport a l'emprenedoria: microcrèdit social per a joves emprenedors

DESCRIPCIÓ

Es tracta de programes de microcrèdit social per finançar projectes d'autoocupació promoguts per a joves.

PERSONES DESTINATÀRIES

- ▶ Joves amb projecte empresarial en marxa o a punt de constituir-se.

OBJECTIUS

- ▶ Facilitar als joves l'accés a finançament per iniciar els seus projectes empresarials.
- ▶ Garantir davant de les entitats promotores de microcrèdit social l'anàlisi exhaustiu i professional dels projectes d'empresa derivats per a l'accés al finançament.
- ▶ Minimitzar al màxim les exigències de garanties reals de l'operació.
- ▶ Flexibilitzar i relaxar les condicions del crèdit per tal de facilitar el seu retorn durant els primers anys de vida del negoci: tipus d'interès per sota del mercat, possibilitat de negociar la carència, clàusules de renegociació de les condicions en cas d'impagament, etc.

METODOLOGIA

Aquests programes són canalitzats directament a través de l'Administració local, amb fons generats a compte d'una partida del pressupost municipal, o a través de convenis amb entitats financeres o fundacions privades que ja tenen programes concrets en aquesta direcció.

Les característiques genèriques, a mode d'exemple, d'un microcrèdit són les següents:

- Import màxim: 25.000 euros
- Fins al 95% del projecte finançat
- Tipus d'interès fix durant tota la vida de l'operació
- Termini d'amortització: 6 anys, de 0 a 6 mesos de carència negociada
- Sense garantia real

Cal fer èmfasi en la no-necessitat de garantia real. A fi de facilitar l'accés al crèdit, la garantia sobre el projecte recau en la viabilitat del pla de negoci presentat i l'anàlisi del perfil dels emprenedors sol·licitants.

AGENTS IMPLICATS

- ▶ Empreses i patronals.
- ▶ Ajuntament i consells comarcals (servei de promoció econòmica).
- ▶ Emprenedors o emprenedores.

EL ROL DE L'ÀREA DE JOVENTUT EN AQUESTA ACTUACIÓ

Liderar o arribar a acords amb altres entitats privades promotores de microcrèdits.
Derivar joves a les entitats de microcrèdit.

6. Glossari

Del sistema educatiu

Dret a l'escolarització: "El dret a l'educació, incloses les activitats extra-escolars, esportives, de lleure i culturals dels infants i adolescents ha de prevaler per damunt de les pràctiques culturals, la tradició i la religió i llurs manifestacions; aquestes pràctiques no poden justificar en cap cas una discriminació, limitació o exclusió d'infants i adolescents en ple exercici d'aquest dret" (Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència).

Educació formal: l'educació formal (també coneguda amb el nom educació reglada) és l'ensenyament oficialment reconegut pel govern d'un país que s'imparteix als centres educatius. El seu nom ve per l'oposició a educació no formal, la que s'adquireix fora dels centres escolars.

L'educació formal té un currículum prescriptiu que guia els nivells d'aprenentatge, normalment estructurats per cursos o cicles, i les matèries o continguts que s'han d'ensenyar a cada nivell. El mestre té un paper actiu encarat a orientar els alumnes i facilitar els recursos necessaris perquè es produeixi un procés d'ensenyament i aprenentatge coherent amb les característiques psicopedagògiques i amb el context sociocultural. Es tracta d'una comunicació organitzada i sostinguda dissenyada per produir aprenentatge.

L'educació formal en la majoria de països conté quatre estadis: educació infantil, educació primària, educació secundària i superior, amb variants quant a l'obligatorietat i les edats.

Educació informal: consisteix a aprendre de les experiències i a absorbir i

acumular coneixement i idees, tot sovint de forma passiva, observant programes de televisió; visitant museus; observant els adults, els amics, etc.

Aquest tipus d'aprenentatge s'adquireix per atzar, i no sempre respon a una intenció educativa ni molt menys planificada. Les situacions de formació informal solen ser difuses, espontànies, i les activitats educatives no són estructurades. Alguns exemples d'aquesta educació són: aprenentatge del propi idioma i aprenentatge de valors culturals, actituds, creences i models de conducta transmesos per la família, les associacions, els mitjans de comunicació, la publicitat i qualsevol institució cultural.

Educació no formal: l'educació no formal és aquella educació planificada però no obligatòria que s'efectua fora del sistema educatiu. Es tracta d'una formació fora del sistema escolar, però dissenyada i organitzada per aconseguir uns objectius d'aprenentatge prèviament planificats i dirigits a un determinat grup.

Normalment els termes educació no formal i educació no reglada s'utilitzen indistintament amb el mateix significat. Alguns exemples d'educació no formal són: l'educació en el lleure, els programes d'alfabetització d'adults, els cursos de capacitació laboral, els cursos d'idiomes dels centres cívics, els tallers de fotografia...

Ensenyament obligatori: tram de l'educació compresa entre els 6 i els 16 anys. Inclou l'etapa d'educació primària o bàsica i l'etapa d'educació secundària obligatòria, subjecte a escolarització obligatòria. L'Administració educativa ha de garantir una plaça escolar a tot l'alumnat en edat d'escolarització obligatòria, i és la família qui ha de procedir a la matrícula del menor amb el suport, si escau, dels serveis socials municipals.

Ensenyament postobligatori: a partir dels 16 anys. En el cas del sistema educatiu català, inclou el batxillerat, la formació professional i els ensenyaments esportius, d'idiomes i artístics.

D'anàlisi social

Abandonament escolar prematur: abandonament dels estudis abans de l'obtenció de qualsevol certificació d'ensenyament secundari postobligatori.

Absentisme escolar: absència reiterada i no justificada de l'alumnat a l'aula, dins de l'horari escolar, en edat d'escolarització obligatòria.

Apoderament dels infants i joves: capacitat dels infants i joves per exercir la ciutadania plena (conjunt de drets i deures), per construir tant el seu propi projecte vital com els projectes col·lectius de la comunitat on viuen.

Capital social: capacitat d'un individu o d'una comunitat per establir relacions de confiança mútua; conjunt de factors individuals i ambientals que permeten l'apropament entre persones i que aquest apropament esdevingui una oportunitat per a la cooperació, l'acció col·lectiva i el benefici del grup i dels seus membres.

Capital cultural: conjunt de coneixements, educació i hàbits i habilitats culturals d'un individu o d'una classe social que han estat adquirits o heretats mitjançant el procés de socialització que inclou: el nivell educatiu institucional assolit, l'accés real a recursos i béns educatius i culturals (llibres, cursos, activitats culturals i educatives, etc.), i el grau d'interiorització de les pautes culturals d'una societat (cultura en sentit ampli).

Compromís educatiu: donar valor a la intencionalitat educativa de totes les activitats socials i culturals que es realitzen en un entorn o municipi, dins i fora de l'escola.

Coresponsabilitat educativa: capacitat de cooperació i de treball en xarxa entre agents socioeducatius d'un territori per assolir objectius en l'àmbit de l'educació.

Equitat en l'educació: segons la definició de l'Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic (OCDE), les circumstàncies personals o socials, com el gènere, l'origen ètnic o els antecedents familiars, no han d'obstaculitzar l'assoliment del potencial educatiu (justícia) i tots els individus han de poder arribar almenys a un nivell mínim d'habilitats (inclusió).

Fracàs escolar: concepte ampli i difós que inclou diferents tipus de dificultat per assolir els resultats marcats pel sistema educatiu en el nivell que l'estudiant estigui cursant.

Nivell màxim d'instrucció: nivell d'estudis assolits amb certificació institucional en el sistema educatiu formal.

No-acreditació: situació en què un jove acaba l'educació secundària obligatòria sense obtenir el graduat corresponent.

Procés de socialització: procés mitjançant el qual un individu interioritza els elements socioculturals del seu entorn i els integra al desenvolupament de la seva personalitat per tal d'adaptar-se a la societat, per efecte de la influència de diferents agents socialitzadors significatius, com ara la família, l'escola, els iguals, els mitjans de comunicació, etc.

Promoció de l'alumnat: acció de passar de curs amb els objectius educatius del curs anterior ja assolits.

Risc d'abandonament educatiu: situació d'acumulació en un estudiant de factors que podrien desembocar a un abandonament prematur dels estudis (vulnerabilitat social, desmotivació, reiteració de suspensos, absentisme escolar, conflictes disciplinaris, manca d'acompanyament familiar, entorn social i familiar no afavoridor per als estudis, etc.).

Taxa de graduació en educació secundària obligatòria (ESO): percentatge d'alumnes que obtenen el graduat de secundària obligatòria sobre el total d'alumnes avaluats.

Taxa d'escolarització al municipi: percentatge d'alumnes matriculats sobre el total d'infants i joves empadronats al municipi.

Trajectòria educativa: itinerari formatiu que segueix un individu al llarg de la seva escolarització.

Transició escola-treball: trajectòria que segueix un jove des dels darrers anys de la seva escolarització fins a la inserció plena al mercat laboral. Procés individual que inclou la trajectòria educativa i l'accés al món laboral.

Transicions educatives: salt entre etapes educatives. En les transicions educatives de primària a secundària, de secundària obligatòria a la postobligatòria i de la postobligatòria a la superior solen aparèixer necessitats informatives, d'orientació i acompanyament.

De la metodologia

Integralitat: enfocament de la intervenció que té present les diferents esferes en la vida de les persones, tenint en compte la multicausalitat de les problemàtiques, la multiplicitat dels agents implicats i els diferents processos vitals que coexisteixen i s'interrelacionen.

Transversalitat: intervenció unitària i no fragmentada d'una organització en les diverses demandes d'un col·lectiu social concret (com ara, els joves). La transversalitat assegura poder treballar per uns objectius inassumibles des de la sectorialització organitzativa.

Treball comunitari: procés a través del qual una comunitat identifica les seves necessitats i objectius i actua per millorar les seves condicions i possibilitats de resolució dels seus problemes per ella mateixa.

Treball en xarxa: actuació conjunta de diversos agents socials d'un territori que comparteixen la definició d'un problema, la identificació i la prioritització d'uns objectius i uns recursos, unifiquen capacitats i esforços, i articulen accions per dur a terme intervencions amb més incidència social de manera coherent amb la naturalesa de cada un dels agents que componen la xarxa.

De la intervenció

Acollida educativa municipal: conjunt de serveis, projectes i actuacions que tenen com a objectiu facilitar la inclusió en l'àmbit educatiu de les persones nouvingudes. Afavoreixen la integració social de les persones nouvingudes al municipi.

Acompanyament a la transició escola-treball (TET): tipus d'intervenció socioeducativa que ofereix al jove la disponibilitat d'una figura adulta de proximitat a qui consultar amb total llibertat els dubtes i neguits respecte a la pròpia trajectòria educativa.

Acompanyament educatiu: conjunt d'estratègies que promouen que els agents socialitzadors que envolten els adolescents i joves ofereixin un suport actiu i adequat a les necessitats educatives i de desenvolupament personal.

Acords de coresponsabilitat: acords entre els centres educatius i els ens locals per garantir l'accés a les activitats complementàries i els serveis escolars en els casos de situacions econòmiques desfavorables.

Activitats educatives complementàries: conjunt d'activitats i tallers complementaris bàsics (xerrades, visites, debats, dinàmiques, visionats, estudi de casos, etc.) que es fan al centre educatiu i amb coordinació amb aquest, que participen en l'educació integral dels alumnes i els aporta determinats continguts que l'escola no pot oferir internament.

Beques de menjador i transport: ajuts gestionats pels consells comarcals i ajuntaments que contribueixen a cobrir les despeses de menjador i transport per facilitar l'accés i la permanència al sistema educatiu i afavorir l'equitat educativa.

Comissions socioeducatives de centre: comissió de treball constituïda per l'institut i els serveis socials municipals on es fa el seguiment dels alumnes amb dificultats socioeducatives i la proposta d'actuacions en xar-

xa amb agents de dins i de fora de l'institut que poden motivar un canvi en el jove i el seu entorn.

Curs d'accés als cicles de formació professional de grau mitjà: formació de segona oportunitat per als joves més grans de 16 anys que no han obtingut el graduat en ESO. S'ofereix preparació per superar les proves d'accés als cicles de formació professional de grau mitjà.

Dispositiu local d'inserció (DLI): articulació de serveis i programes d'un municipi per donar resposta a les necessitats d'acompanyament a les transicions escola-treball dels joves de 15 a 18 anys.

Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP): servei que ofereix suport i assessorament psicopedagògic i social als centres educatius i a la comunitat educativa. Les seves actuacions es desenvolupen amb estreta col·laboració amb els altres serveis i professionals de l'àmbit territorial.

Emmarca el seu pla de treball en les necessitats prioritzades del sistema educatiu i les necessitats dels centres, i, si escau, les accions són acordades amb altres serveis educatius de la zona.

Du a terme un treball coordinat i col·laboratiu amb altres serveis, programes i institucions: serveis municipals, serveis socials i sanitaris d'atenció a la infància i l'adolescència, centres de salut mental, serveis d'atenció precoç, equips d'atenció a la infància i l'adolescència, centres de salut mental infantil i juvenil (CSMIJ), centres residencials d'acció educativa (CRAE), centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP), equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA), centres de recursos per a deficients auditius (CREDA), etc.

Es coordina amb grups de treball del professorat del sector i altres agents educatius i professionals del seu àmbit territorial d'actuació: psicòlegs, logopedes, fsioterapeutes i professionals de salut.

Educació entre iguals: espai d'intercanvi i aprenentatge entre iguals orientat a la transformació sociocultural d'un entorn o comunitat determinada (escola, barri, àmbit professional, etc.) on la interacció és la principal font d'aprenentatge (inclou: comunitats d'aprenentatge, tutoria entre iguals, padrinatge entre alumnat, etc.).

Espai jove: equipament municipal adreçat als joves del municipi on es fan diverses activitats de dinamització juvenil, formació, espai de relació, participació, autogestió juvenil, aula d'estudi, ludoteca, tallers, etc.

Espais de benvinguda educativa: accions de suport i assessorament a alumnes nouvinguts i a les seves famílies prèvies a l'escolarització. La seva funció és millorar l'atenció i l'acollida dels infants i joves i de les seves famílies en els diferents aspectes relacionats amb l'educació.

Formació d'adults: conjunt d'activitats d'aprenentatge adreçat a les persones més grans de 16 anys que desitgin desenvolupar les seves capacitats, adquirir coneixements i millorar la seva competència tècnica i professional. De la mateixa manera, aquesta oferta educativa està pensada per facilitar l'accés als diversos nivells del sistema educatiu o l'obtenció del títol de graduat en educació secundària.

Mapa de recursos educatius: instrument que recull el conjunt de l'oferta educativa, formal i no formal, que hi ha en un territori concret.

Mentoria social: eina d'intervenció educativa que promou la relació voluntària, d'una banda, entre persones que s'ofereixen a proporcionar un suport individual i, de l'altra, persones que es troben en risc d'exclusió social. Aquesta relació està motivada i està tutoritzada per un professional. La persona voluntària (mentor o mentora) ajuda a fer camí al mentora o mentorada i l'acompanya en el seu desenvolupament personal o professional.

Mesures alternatives per a joves: recurs educatiu i de prevenció que consisteix a proposar als joves que han incorregut en comportaments i accions que hagin suposat algun tipus de dany, la realització d'accions comunitàries compensatòries a canvi de la multa o expulsió.

Oficines joves (OJ): són una iniciativa de la Direcció General de Joventut de la Generalitat de Catalunya que, de manera interinstitucional i interdepartamental, amb altres administracions (ajuntaments i consells comarcals) i agents, posa a l'abast de la joventut una xarxa de serveis i equips que pretén afavorir el seu procés d'emancipació.

Cada OJ coordina els serveis d'informació i assessorament juvenil del seu territori i és d'abast comarcal. En funció de la seva ubicació geogràfica i les característiques de la població jove del seu àmbit d'actuació, les OJ ofereixen informació, orientació i assessorament en tots els àmbits relacionats amb el procés d'emancipació: treball i empenedoria, educació, salut i habitatge. Així, entre altres funcions, les OJ tenen la missió de difondre convocatòries d'ajuts, tràmits i recursos per trobar feina; oferir orientació en matèria educativa; assessorar en la recerca d'habitatge, i resoldre dubtes en salut.

Orientació educativa: conjunt d'activitats que permet a les persones de qualsevol edat, en qualsevol moment de la vida, identificar les seves competències, capacitats i interessos per tal de prendre decisions relatives a la seva educació, formació i ocupació, i així gestionar activament el seu projecte de vida personal i professional, amb l'objectiu de potenciar el desenvolupament humà al llarg de tota la vida.

Pla d'acció tutorial (PAT): planificació de totes les intervencions que el professorat i el tutor o tutora han de realitzar respecte a la tutoria. Inclou l'acció tutorial del centre i també les orientacions al professorat per portar-la a terme. El PAT pretén afavorir el desenvolupament de tots els aspectes de la persona; contribuir també a una educació individualitzada; orientar en la vida per la vida; afavorir els processos de maduració personal, de desenvolupament de la pròpia identitat i el sistema de valors; prevenir les dificultats d'aprenentatge, i contribuir a l'adequada relació i interacció entre els diferents integrants de la comunitat educativa.

Programa d'informació i dinamització als centres educatius de secundària (PIDCES): iniciativa de descentralització de la informació del PIJ (Punt d'informació juvenil) als instituts en horari lectiu (hora d'esbarjo) que pretén desenvolupar diferents actuacions a l'institut i a fora d'aquest, per tal de promoure la informació, la dinamització i la participació dels joves estudiants. És un concepte molt utilitzat a la província de Barcelona. A la resta del territori prenen altres noms: Punt descentralitzat; Punt mòbil als instituts; Jove, informa't i participa (JIP), etc.

Punt d'informació juvenil (PIJ): servei que dona informació i orientació, i pot oferir assessorament, acompanyament i tramitació de serveis. Elabora i dinamitza informació i disposa d'unes infraestructures, eines i recursos que permeten proporcionar un servei integral a la persona jove en qualsevol àmbit del seu interès de manera gratuïta, i posa un èmfasi especial en

l'atenció personalitzada i adaptada a les necessitats individuals, garantint l'anonimat de l'usuari i la confidencialitat de la informació facilitada.

Programa "Salut i escola": servei d'atenció individualitzada dins de l'horari lectiu de l'institut en què un professional de salut (usualment, llevadora del CAP) es posa a disposició dels alumnes que ho vulguin per resoldre dubtes i atendre consultes sobre la seva salut i sexualitat.

Programes d'atenció a la diversitat: conjunt d'estratègies educatives integrades dins el funcionament dels centres educatius, complementàries a l'aula ordinària, on alumnes d'ensenyament que presenten dificultats d'aprenentatge i risc d'abandonament escolar dediquen una part de l'horari a l'aprenentatge de continguts i habilitats adaptats a les seves necessitats. Alguns exemples són: unitats de suport a l'educació especial (USEE), grups de reforç, itineraris personalitzats, aula d'acollida, aula oberta, aula de suport, millora de l'aprenentatge i adaptació curricular.

Programes de qualificació professional inicial (PQPI) (actualment s'han substituït pels PFI): recurs formatiu específic per afavorir l'accés al món del treball de joves que no han assolit el títol de graduat en educació secundària obligatòria (ESO) o per continuar el seu itinerari formatiu.

Programes de formació i inserció (PFI): són programes que proporcionen la possibilitat d'incorporar-se de nou al sistema educatiu per continuar estudis de formació professional i que faciliten l'aprenentatge imprescindible per accedir al mercat de treball amb millors possibilitats d'obtenir una ocupació qualificada i duradora.

Programes de promoció professional (PPP): són programes de formació professional per a alumnes que no obtenen el GESO (graduat en educació secundària obligatòria). Proporciona competències bàsiques i professionals que permeten obtenir el títol professional bàsic i estar en millors condicions de superar les proves d'obtenció del títol de GESO.

Programes de transició escola-treball (TET): conjunt d'accions d'informació, orientació, formació professional i suport que tenen la finalitat de garantir l'acompanyament vers el món laboral dels i de les joves que no han aconseguit el GESO.

Projecte educatiu de ciutat (PEC): actuació estratègica i participativa de planificació a mitjà i llarg termini per al desenvolupament educatiu d'un municipi que entén l'educació com un procés continu i integral que va més enllà de l'àmbit educatiu reglat i que inclou també la formació en valors.

Projectes d'aprenentatge servei: proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulats en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo.

Protocol o Pla d'absentisme escolar: pla de treball orientat a la detecció i la reducció de l'absentisme escolar a partir d'un treball en xarxa entre tots els agents socioeducatius que envolten el jove.

Protocol d'acompanyament a la transició escola-treball (TET): eina que defineix com s'han de fer les derivacions entre els serveis articulats en el dispositiu local d'inserció i que especifica quin és el rol que desenvolupa cada un dels serveis i projectes en l'acompanyament a la TET.

Reforç escolar: espai educatiu de treball de continguts i hàbits d'estudi per a alumnes amb dificultats educatives o amb situacions familiars que no permeten un clima d'estudi adequat a la llar.

Servei d'intermediació laboral: servei municipal encarregat del contacte entre l'oferta i la demanda de recursos humans de les empreses del municipi; uneix les necessitats de les empreses de trobar perfils professionals amb les de les persones usuàries de trobar feina.

Servei Local d'Ocupació: servei municipal que té l'objectiu de facilitar l'accés al mercat laboral a les persones en situació d'atur. Pot incloure: borsa de treball, club de feina, formació en habilitats de recerca de feina, IPI (itineraris professional individualitzat), acompanyament i orientació en l'accés al mercat laboral.

Unitat de suport a l'educació especial (USEE): recurs de l'institut per facilitar l'atenció educativa i promoure la participació en entorns escolars ordinaris als alumnes amb discapacitats intel·lectuals i del desenvolupament.

Xarxa nacional d'emancipació juvenil (XNEJ): xarxa que aplega el conjunt de punts d'informació juvenil i of cines joves de Catalunya.

7. Bibliografia

Anàlisi social

ALEGRE, M. A. (2015). Guia pràctica 11. Com avaluar l'impacte de les polítiques educatives. Barcelona: Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques, col·lecció Ivalua de guies pràctiques sobre avaluació de polítiques públiques. Disponible en línia a: http://www.ivalua.cat/documents/Newsletters/05062015122306/08_06_2015_12_14_37_Guia11%20politica_educativa_CAT.pdf.

FUNDACIÓ CARLES PI I SUNYER, DIPUTACIÓ DE BARCELONA I FUNDACIÓ JAUME BOFILL (2012). Panel de polítiques públiques locals. Educació. Barcelona: Gerència de Serveis d'Educació. Disponible en línia a: http://www.diba.cat/c/document_library/get_file?uuid=6cd850ad-2631-485c-98b9-edae42368ab5&groupId=113226

FUNES, J. (2009). L'acompanyament dels nois i noies adolescents en les seves transicions quan s'acaba l'escola obligatòria. Barcelona: Diputació de Barcelona. Disponible en línia a: http://www.ccmareme.cat/ARXIUS/2009/JOVENTUT/Biblioteca/DB_Acompanyament_Funes.pdf

GARCÍA, M. (coord.) (2003). Absentisme escolar, desescolarització i desafecció. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, col·lecció Finestra Oberta, núm. 37. Disponible en línia a: <http://www.fbofll.cat/intra/fbofll/documents/publicacions/374.pdf>

MARTÍNEZ, M., i ALBAIGÉS, B. (dir.) (2011). L'estat de l'educació a Catalunya. Anuari 2011. Barcelona: Fundació Jaume Bof II, col·lecció Polítiques, núm. 75.

MARTÍNEZ, M., i ALBAIGÉS, B. (dir.) (2013). L'estat de l'educació a Catalunya. Anuari 2013. Barcelona: Fundació Jaume Bof II, col·lecció Polítiques, núm. 80. Disponible en línia a: <<http://www.fbofll.cat/publicacions/lestat-de-leducacio-catalunya-anuari-2013>>

MARTÍNEZ, M., i ALBAIGÉS, B. (dir.) (2013). Educació avui. Indicadors i propostes de l'Anuari 2013. Barcelona: Fundació Jaume Bof II, col·lecció Informes breus, núm. 47.

MARTÍNEZ, X., i MARÍN, A. (2012). Crisi, trajectòries socials i educació. Anàlisi longitudinal del PaD (2003-2009). Barcelona: Fundació Jaume Bof II.

SERRACANT, P. (coord.) (2012). Enquesta a la joventut de Catalunya 2012. Volum 1. Transicions juvenils i condicions materials d'existència. Barcelona: Departament de Benestar Social i Família. Disponible en línia a: <http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/documents/arxiu/publicacions/col_estudis/ESTUDIS34.pdf>

SERRACANT, P. (2012). "Generació ni-ni", estigmatització i exclusió social. Gènesi i evolució d'un concepte problemàtic i proposta d'un nou indicador. Barcelona: Secretaria de Joventut, Generalitat de Catalunya. Disponible en línia a: <http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/JOVENTUT_documents/arxiu/publicacions/col_aportacions/aportaicons_48.pdf>

SERRACANT, P. (2005). *La sobrequalificació entre els joves catalans*. Barcelona: Secretaria de Joventut, Generalitat de Catalunya. Disponible en línia a: <http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/documents/arxiu/publicacions/col_aportacions/aporta27.pdf>

Per a municipis petits

DIPUTACIÓ DE BARCELONA. Petits municipis. Recull de propostes i reflexions entorn del desenvolupament de polítiques educatives en municipis petits. Disponible en línia a: <<http://www.diba.cat/web/educacio/petits-municipis1>> [Consulta: 8 de setembre de 2015].

Intervenció educativa

CHECKOWAY, B. N., i GUTIÉRREZ, L. M. (2009). Teoría y práctica de la participación juvenil y el cambio comunitario. Barcelona: Ed. Graó, vol. 9.

COLLET, J. (2009). "El treball educatiu en xarxa: una breu proposta de marc conceptual". A: Essomba, M. A., i Muntaner, D. Formació i treball en xarxa en societats complexes. Barcelona: Fundació Jaume Bof II.

COMELLAS, M. J. (2010). "El treball en xarxa: un model de recerca i acció participativa per promoure la cooperació de les famílies". A: Educar, núm. 45, pàg. 117-129. Disponible en línia a: <http://www.raco.cat/index.php/Educar/article/view/214611/284903>.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (2012). A favor de l'èxit escolar. Pla per a la reducció del fracàs escolar a Catalunya 2012-2018. Barcelona: Departament d'Ensenyament. Disponible en línia a: http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/monografes/ofensiva-exit-escolar/ofensiva_exit_escolar.pdf.

FUNES, J. (et al.) (1998). Proposta de mesures davant la desigualtat d'èxit a l'ESO. Barcelona: Fundació Jaume Bof II, col·lecció Finestra Oberta, núm. 3. Disponible en línia a: <http://www.fbofll.cat/sites/default/files/166.pdf>.

GARCIA, M. (dir.) (2003). Marc teòric i metodològic per al desenvolupament de plans d'absentisme i acompanyament a l'escolarització. Barcelona: Diputació de Barcelona.

KLICZKOWSKI WLADIMIRSKI, F. (coord.) (2014). Polítiques educatives locals. El paper dels municipis en el nou context competencial i econòmic. Barcelona: Fundació Jaume Bof II, col·lecció Informes breus, núm. 50. Disponible en línia a: http://www.fbofll.cat/sites/default/files/IB%2050%20WEB_seg.pdf.

LLENA, A., i PARCERISA, A. (2008). La acción socioeducativa en medio abierto. *Fundamentos para la reflexión y elementos para la práctica*. Barcelona: Ed. Graó.

MARTÍ, J. (2006). Tècniques participatives per al debat grupal. Barcelona: Diputació de Barcelona, col·lecció Quadern Papers de Participació Ciutadana, núm. 17.

MARÍ-KLOSE, M. (coord.) (2010). Acompanyament a l'escolaritat. Pautes per a un model local de referència. Barcelona: Diputació de Barcelona.

OBSERVATORIO INTERNACIONAL DE CIUDADANÍA Y MEDIO AMBIENTE SOSTENIBLE (ed.) (2010). Manual de metodologías participativas. Madrid: RED Cimas. Disponible en línia a: http://www.redcimas.org/wordpress/wp-content/uploads/2012/09/manual_2010.pdf.

OCDE MULTILINGUAL SUMMARIES. Equidad y calidad de la educación. Apoyo a estudiantes y escuelas en desventaja. Disponible en línia a: <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/9789264130852-sum-es.pdf?expires=1448354943&id=id&accname=guest&checksum=OD7AA77E1DOE6BE7CFAFC34885AEOEOD>.

STEVENS, I. (2010). Social Pedagogy Holding the Space. Scotland. Disponible en línia a: <https://www.actionforchildren.org.uk/media/3423/holding_the_space_and_its_links_to_social_pedagogy.pdf>.

STORØ, J. (2012). "The difficult connection between theory and practice in social pedagogy". A: International Journal of Social Pedagogy. Vol. 1, núm. 1, p. 17-29.

SUBIRATS, J., i ALBAIGÉS, B. (coord.) (2006). Educació i comunitat. Reflexions a l'entorn del treball integrat dels agents educatius. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, col·lecció Finestra Oberta, núm. 48.

UBIETO, J. R. (2007). "La xarxa com a contingut i forma de treball". Educació social. Revista d'intervenció socioeducativa. Núm. 36. Disponible en línia a: <<http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/165566/241137>>.

Marc normatiu

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA (2014). Pla d'actuació territorial de polítiques de joventut 2016.

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA (2013). Pla Nacional de Joventut de Catalunya 2020.

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT (2012). Orientacions per l'aplicació dels principis rectors del PNJcat a les polítiques locals de joventut.

Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (LEC). *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*. (16.7.2009) Núm. 5422, pàg. 56589.

Llei 33/2010, de l'1 d'octubre, de polítiques de joventut. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*. (8.10.2010) Núm. 5731.

Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera (LRSAL). *Boletín Oficial del Estado*. (30.4.2012) Núm. 103.

Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (LOMCE). *Boletín Oficial del Estado*. (10.12.2013) Núm. 295.

Fonts de dades estadístiques

Institut d'Estadística de Catalunya.

Estadístiques municipals de la Diputació de Barcelona.

Estadística oficial del Departament d'Ensenyament.

Observatoris comarcals.

Comarcàlia.

Instituto Nacional de Estadística. Encuesta de población activa.

8. Annexos

8.1. Els integrants del Grup de Treball Joventut i Educació

NOM	INSTITUCIÓ	CÀRREC	ROL AL GRUP
Lluís Baixeras	Gerència de Serveis d'Educació. Àrea d'Atenció a les Persones. Diputació de Barcelona	Tècnic de formació	Observador
Dolors Bautista / Felisa Bravo	Gerència de Serveis d'Educació. Àrea d'Atenció a les Persones. Diputació de Barcelona	Tècniques d'educació	Participant
Dídac Contreras	Ajuntament de Vilanova i la Geltrú i Oficina Jove del Garraf	Tècnic de joventut i coordinador de l'Oficina Jove	Participant
Montse Dolcet	Ajuntament de Lleida	Tècnica de joventut adscrita al SIJ local	Participant
Mamen García	Ajuntament de Barcelona	Tècnica del CAAJ (Centre d'Assessorament Acadèmic per a Joves)	Participant
Xavier García	Departament d'Ensenyament (Generalitat)	Tècnic del Servei d'Orientació i Serveis Educatius	Participant
David Guardia	Consell Nacional de la Joventut de Catalunya	Vicepresident segon del CNJC i representant de l'àmbit d'entitats educatives en el secretariat	Participant
Sebastià Martínez / Sònia Valle	Ajuntament de Terrassa	Tècnic i tècnica de joventut	Participant
Laura Mencía	Freelance	Consultora	Moderadora i relatora
Myrte Monseny	Agència Catalana de la Joventut (Generalitat)	Tècnica de suport al territori a Girona	Participant i suport
Anna Moral	Direcció General de Joventut (Generalitat)	Tècnica del Servei d'Associacionisme i Educació en el Lleure	Participant
Virgínia Morillas	Ajuntament del Prat de Llobregat	Tècnica de joventut	Participant

Eva Ontoso	Ajuntament de Banyoles i Oficina Jove del Pla de l'Estany	Tècnica de joventut de l'Ajuntament i de l'Oficina Jove	Participant
Alba Pascual	Consell Comarcal del Bages	Tècnica de joventut	Participant
Cristina Pérez	Oficina del Pla Jove. Diputació de Barcelona	Tècnica de joventut	Participant
Nati Puvill	Consell Comarcal del Maresme	Tècnica de joventut	Participant
Jesusa Rodríguez	Agència Catalana de la Joventut (Generalitat)	Tècnica de la Xarxa Catalana de Serveis d'Informació Juvenils	Participant i suport
Àngel Rossell	Ajuntament de Cerdanyola del Vallès	Tècnic de participació ciutadana i joventut	Participant
Gabriel Serra	Consell Comarcal de la Conca de Barberà	Tècnic de joventut	Participant
Miriam Tintoré	Agència Catalana de la Joventut (Generalitat)	Tècnica de formació de l'Observatori Català de la Joventut	Coordinadora del projecte
Núria Vallès	Agència Catalana de la Joventut (Generalitat)	Coordinadora de suport al territori	Participant i suport
Pepi Vázquez	Ajuntament de Viladecans	Tècnica del Departament d'Educació	Participant
Ma. Lluïsa Ventura	Oficina Jove Baix Ebre	Tècnica de joventut	Participant
Mireia Vilamala	Agència Catalana de la Joventut (Generalitat)	Tècnica dels programes d'educació	Participant i suport
Maria Villegas	Ajuntament de Torelló	Tècnica de joventut i infància i polítiques d'igualtat	Participant

8.2. El diagnòstic de la realitat educativa

Un dels passos inicials en tota intervenció és el de la fase de diagnòstic de la realitat. Conèixer la realitat sobre la qual es vol intervenir és indispensable per tenir els elements necessaris per saber en què cal actuar i quina és la millor manera de fer-ho. Les polítiques públiques, per naturalesa, tenen la intenció de generar un impacte sobre la realitat en la qual actuen per millorar-la. Aquesta transformació serà realment efectiva quan s'hagi identificat les tecles que cal tocar per generar els canvis desitjats. En el camp de l'educació és probable que abans d'intervenir-hi convingui, per exemple, conèixer quines són les necessitats educatives de la població i de quina manera estan cobertes, quines són les dificultats en l'accés als recursos educatius, les desigualtats entre els joves o les oportunitats i limitacions en la relació entre l'oferta educativa i la realitat del món laboral.

L'eina del diagnòstic és tan necessària i vàlida a l'hora de fer plantejar projectes de gran abast – per exemple, per fer la planificació de les polítiques educatives del municipi – com a l'hora de dissenyar actuacions més puntuals sobre temes concrets – per exemple, la implementació d'un servei d'orientació als instituts o l'habilitació d'espais d'estudi en equipaments municipals. En qualsevol d'aquests casos, per tal que els projectes generin un canvi en la realitat i les oportunitats dels joves cal fer-ho des del coneixement de les seves realitats, les del seu entorn i les polítiques que se'ls adrecen. Això fa també evident que cada diagnòstic és diferent: varien en el seu abast, en les preguntes que es plantegen, en les eines que cal utilitzar o en els agents a implicar en el procés. Tanmateix, hi ha alguns elements que tots els diagnòstics dirigits a orientar un pla o projecte de política pública haurien de tenir:

- El primer pas de tota diagnosi consisteix a fer evident quina és la intenció de l'anàlisi i formular la pregunta o les preguntes que es volen respondre. Malgrat que això és força evident, aquestes preguntes sovint no queden explicitades i se sobreentenen. Cal, per tant, fer l'exercici d'explicitar què és allò que es vol analitzar a través d'un plantejament previ que evidencii la intenció de la diagnosi. Això significa que abans de començar l'anàlisi, cal pensar i explicar què s'analitzarà i com justificar-ho. Aquests objectius o preguntes d'anàlisi són els que han de guiar totes les decisions que s'han d'anar prenent. Cal tenir en compte també que les preguntes més concretes, més acotades, permeten una anàlisi més aprofundida que les preguntes més genèriques, que habitualment només permeten anàlisis de tipus descriptiu.
- Un diagnòstic hauria d'incorporar una anàlisi basada en l'observació de la realitat. El professional de les polítiques de joventut té un coneixement quotidià de la situació de les persones joves que és molt vàlid també per incorporar-lo a l'anàlisi. Però plantejar-se un diagnòstic significa voler anar més enllà d'aquest coneixement i contrastar el coneixement generat des de l'experiència amb altres fonts. Per això un diagnòstic és un procediment sistemàtic que ha d'incorporar sempre una dimensió empírica, és a dir, que reculli informació. Aquesta recollida d'informació es pot dur a terme a través de diverses eines i tècniques de recerca com l'anàlisi de dades estadístiques, les entrevistes en profunditat, els tallers, els grups de discussió, els sociogrames, etc.; la llista d'eines disponibles és interminable. Per això cal tenir present que cadascuna d'aquestes eines dona un tipus d'informació diferent i, per tant, cal seleccionar l'eina més idònia tenint en compte les preguntes d'anàlisi i la disponibilitat de recursos econòmics i de temps. Per tal de facilitar la selecció de la tècnica més indicada es pot consultar la Guia breu de tècniques i eines d'anàlisi per a les polítiques de joventut, on es fa un recull de les tècniques més habituals i es destaca el tipus d'informació que ofereix cadascuna.

- A més de formular uns objectius o preguntes d'anàlisi i de recollir informació, cal interpretar la informació obtinguda (dades, discursos, documents, entrevistes...). Aquesta interpretació té la funció justament de posar en relació els objectius d'anàlisi amb la informació que s'ha anat recollint. La interpretació és un exercici que demana sempre una certa dosi de creativitat per vincular allò observat amb les preguntes i els debats teòrics més generals. Per això no hi ha receptes universals per a la interpretació, no és mai una tasca mecànica però és del tot imprescindible per fer útil tot el procés de diagnòstic. La interpretació dels resultats és el que condueix a les conclusions, que són les que han de donar orientacions perquè el projecte o política a desenvolupar s'ajusti millor a la realitat de les persones joves i de l'entorn i respongui a les necessitats detectades.
- Les anàlisis del diagnòstic seran més riques a mesura que incorporin la diversitat de visions i perspectives de la gent jove i els agents educatius. La participació dels joves i altres agents vinculats a l'educació en el procés d'anàlisi és també una oportunitat per generar espais de comunicació amb les persones joves del municipi i per crear dinàmiques de treball en xarxa amb altres agents que intervenen en la realitat de les persones joves i les polítiques de joventut. Es tracta, doncs, d'afavorir les diagnosis compartides on el professional, les persones joves i els agents educatius del territori dialoguen per integrar les diferents visions de la joventut i el seu context.

8.3. El mapa de recursos

El mapa de recursos educatius és una eina senzilla que ens pot ser molt útil per conèixer els recursos, serveis, programes, equipaments, agents i professionals dedicats a l'educació de les persones joves en el nostre territori de referència.

Consisteix a fer una recollida sistemàtica d'informació de tots els serveis, programes i professionals dedicats a l'acció socioeducativa en un territori de referència:

- Ajuntament: programes i serveis d'educació, de joventut, de serveis socials i de promoció econòmica.
- Administració autonòmica: serveis educatius (EAP, CRP, tècnic de LIC), centres educatius, Unitat d'Escolaritat Compartida (UEC), Consorci per a la Normalització Lingüística...
- Administracions de segon nivell (diputació, consell comarcal): biblioteca, escola d'adults, altres recursos (joventut, educació, orientació i inserció).
- Tercer sector: escoles de segona oportunitat, activitats de les entitats i federacions de lleure educatiu, activitats de les AMPA i col·lectius de famílies, activitats d'associacions amb finalitats educatives o formatives.

- Món de l'empresa: serveis educatius de caràcter privat, pràctiques a empreses per a estudiants, programes formatius a empreses...

Exemple de mapa de recursos

(municipi de 7.000 habitants): (variabilitat territorial)

Programa o Servei	Titularitat
1 Escola d'adults	Ajuntament – Educació
2 Curs d'accés a cicles de grau mitjà	Ajuntament – Educació
3 Escola Municipal de Música	Ajuntament – Educació
4 Servei d'Intermediació Laboral	Ajuntament – Promoció econòmica
5 Espai Jove	Ajuntament – Joventut
6 Punt d'Informació Juvenil	Ajuntament – Joventut
7 Biblioteca	Ajuntament – Cultura
8 Programa de reforç escolar	Ajuntament – Serveis socials
9 Protocol d'absentisme escolar	Ajuntament – Serveis socials
10 Beques i ajuts a l'escolaritat	Ajuntament – Serveis socials
11 Projecte d'aula oberta	Ajuntament – Serveis socials + institut
12 Unitat de Suport a l'Educació Especial (USEE)	Institut de secundària
13 Atenció especialitzada de l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP)	Departament d'Ensenyament
14 Pla d'acció tutorial	Institut de secundària + entorn
15 Programa d'activitats extraescolars	Entitats i clubs esportius + AMPA

De cada un d'aquests serveis i programes, cal que recollim un mínim d'informació per tal d'omplir una fitxa de servei, com la de l'exemple:

Programa de reforç escolar a menors:

Descripció: programa d'intervenció multidisciplinària amb infants, adolescents i famílies amb risc social, per fer front a les seves possibles dificultats d'aprenentatge i desenvolupament social. El recurs dona eines d'aprenentatge, autoestima i motivació als menors perquè puguin assolir l'èxit escolar.

Titularitat: ajuntament.

Gestió: serveis socials bàsics de l'ajuntament.

Finançament: ajuntament.

Objectius: compensar les desigualtats en l'accés als recursos socio-educatius, evitar l'empitjorament i la cronificació de les situacions de risc, millorar el rendiment escolar dels menors, i fomentar la participació dels pares i mares i nens i nenes en el seu propi aprenentatge i desenvolupament social.

Activitats: classes i activitats de reforç escolar i d'estimulació de la motivació, entrevistes a pares i mares i seguiment individual dels menors.

Metodologies: reforç escolar, suport psicològic i eines innovadores d'aprenentatge.

Persones destinatàries: infants i adolescents escolaritzats d'entre 6 i 16 anys residents i empadronats al municipi, i les seves famílies.

Treball en xarxa: coordinació estreta amb els centres educatius mitjançant la Comissió Social de Centre.

Dades de contacte i professionals referents.

El mapa de recursos és una eina per conèixer quines actuacions es fan, qui les fa i com les fa en l'àmbit educatiu d'un territori de referència, cosa que ens pot servir per identificar quins agents poden formar part d'una xarxa de treball d'agents socioeducatius d'un territori, i també pot servir en el diagnòstic per visualitzar els espais buits i detectar necessitats no cobertes per cap servei o recurs.

